

LAIKAS

Nr. 100
AÑO VI

EL TIEMPO — SEMANARIO LITUANO — 8 DE OCT. — SPALIO 8 D. 1953 M.

Šimtąjį kartą LAIKAS lanko savo mielųjų skaitytojų pastoges. Neatrodė, kad būtų šis skaičius ypatingai didelis. Tačiau iševijios spaudoje tas skaičius jau sudaro rimtą pagrindą sustoti ir pažvelgti į nuotą kelią. Ir tai ypatingai verta, nes spauda iševijioje yra pats sunkusis darbas, kuris reikalauja didelės aukos, daug nemigo naktų ir nemaža vargo. Tiek leidėjai, tiek spaudos bendradarbiai spaudos darbą dirba, nutraukdami laiką nuo kitų darbų ar nuvogdami valandas nuo poilsio, iš meilės savo tautiečiams, savajai tautai ir kalbai.

1948 m. vieną rugpjūčio sekmdienio popietę būrelis kultūrininkų, besisielojančių Argentinos lietuvių gyvenimu ir ateitimi, svarstė lietuviško laikraščio steigimo klausimą. Visi buvo vienos nuomonės, kad toks laikraštis yra reikalingas ir kad jau yra pribrendęs laikas savoje spaudoje duoti pilnų ir teisingų žinių iš kenčiančios Tėvynės bei po pasaulį išsiblaškiusių lietuvių gyvenimo. Taip pat jau buvo pribrendęs laikas, kad kiekvienas lietuvis galėtų būti plačiai informuojamas iš vietos lietuviškų kolonijų veiklos, kad tuo pačiu vieni su kitais susijungtų tampresniais tautiniais ryšiais. Tačiau, kai buvo pradėti svarstyti finansiniai laikraščio leidimo pagrindai, nevienas būkštavo, kad jis negalės išsilaikyti. Po ilgokų diskusijų buvo nutarta imtis konkrečių žygių ir pajieškoti ekonomiškai stipresnių tautiečių, kurie šio sunkaus darbo pradžia imtųsi ant savo pečių. Ir nebuvo apsisvilti. Lietuvis, kur mato reikalą, moka būti solidarus ir dosnus. Galima sakyti, kad mūsų tautiečių naujam laikraščiu pritarimas buvo didesnis, negu iš karto buvo manyta. Posėdžiai besibaigiant, pramonininkas PRANAS RAMANAUSKAS, kuris yra visuomet įantrus kiekvienam lietuviškam kultūriniam darbui, čia pat pasižadėjo apmokėti pirmojo LAIKO numerio išleidimą. Tuo pačiu jis tapo PIRMUOJU „LAIKO“ GARBĖS LEIDĖJU.

Taip gimė „LAIKAS“.

Redaktoriumi buvo išrinktas kun. dr. Pr. Brazys, spaudos darbe turėjęs jau pakankamą patyrimą. Kad laikraštis apimtų kuo platesnius sluoksnius, jam buvo pavesta sudaryti Redakcinę Kolegiją ir susirasti bendradarbius. Atsakomuoju redaktoriumi pasirašė visiems lietuviams ir valdiškose įstaigose labai gerai pažįstamas ir populiarus kun. Kaz. Vengras. Rugsėjo pradžioje, kaip buvo norėta, pasirodė pirmasis „LAIKO“ numeris.

Pradžioje „LAIKAS“ buvo mėnesinis žurnalas. Bet per metus ir keturis mėnesius jis suspėjo suspiesti apie save nemažą skaičių bendradarbių ir didelį būrį skaitytojų ne tik iš Argentinos, bet ir iš kitų artimųjų bei tolimesniųjų lietuviškų kolonijų. Matydamas, kad jo rėmuose nebesutelpa visų lietuviškų kolonijų reikalai, daugeliui pagėdaujant, nuo 1950 m. pradžios „LAIKAS“ pradeda citi kaip dvisavaitinis 8 puslapių laikraštis. Kad patenkintų skaitytojų reikalavimus, tuo metu „LAIKAS“ duodavo dar daugiau įvairių žinių ne tik iš lietuvių, bet ir iš pasaulio politikos, o taip pat ir nemažai įvairių sričių straipsnių bei lengvesnių pasiskaitymų. Bet po kurio laiko dėl popierio stokos „LAIKAS, kaip ir kiti laikraščiai, sumažėjo iki 4 puslapių.

Apie „LAIKĄ“ jau buvo susidarę tikrai gražūs Garbės Leidėjų ir Rėmėjų būrelis. Jų visų pagėdavimas buvo, kad laikraštis darytųsi kaskart tobulėsnis ir geresnis ir kad pats pradėtų iš savęs išsilaikyti. Tam buvo reikalinga sava spaustuvė. Jos įkūrimu buvo rūpinamasi nuo pat pradžios, bet kliūtytys buvo didesnės už visus gerus troškimus. Tačiau, pasitikint savo tautiečiais, kurie bendromis jėgo-

100

mis gali padaryti didelius darbus, buvo pasiryžta ir savo spaustuvę įsigyti. Ir pereity metų pabaigoje, aukomis ir paskolomis, už kurias garantiją davė Marijonų Vienuolija, Argentinos lietuvių remiami, „LAIKO“ leidėjai įvykdė šią savo visų prietečių svajonę — nusipirko pagrindines spaustuvės mašinas. O padidėjus galimybei gauti daugiau popieriaus, laikraštis vėl pradėjo citi 8 puslapių. Beliko dar tik realizuoti paskutinę svajonę — įsigyti spaustuvės namą ir „LAIKĄ“ leisti kas savaitę. Bet tikimės, kad, iki šiol bendromis jėgomis nugalėję didesnes kliūtis, ir tai įvyksime.

Kukliais ir nedrausiais žingsniais „LAIKAS“ išėjo į Argentinos lietuvių gyvenimą. Bet pasiekęs šimtąjį numerį, jis jau drąsiau gali žvelgti savo skaitytojams į akis. Pirmajame numeryje savo įžanginiame žodyje Redakcija rašė: Kodėl pasirodė „LAIKAS“? Todėl, kad jau atėjo laikas. Atėjo laikas mums išgirsti tikrąjį Tėvynės žodį. Ir tą tikrąjį Tėvynės žodį „LAIKAS“ stengėsi duoti savo skaitytojams. Nieko nepuldamas, niekam kojos nekišdamas, su nieku tuščiai nesiginčydamas, jis stengėsi savo tautiečiams duoti reikalingų žinių, palaikyti lietuviškas ir krikščioniškas savo tautos tradicijas, pagelbėti išlaikyti lietuviybę, kuri yra mums visiems brangi. Visiems jis stengėsi būti atviras ir nuoširdus, remdamas kiekvieną pozityvų lietuvišką darbą. Tik savo tautos ir visos žmonijos priešui jis buvo neatlaidus, atvirai rodydamas jo visus žiaurumus ir klaidą, ir toks liks, kol mūsų Tėvynė vėl bus laisva.

„LAIKO“ per šį laikotarpį bendradarbiavo virš šimto geriausių mūsų žurnalistų, kultūrininkų, poetų, rašytojų, mokslo ir meno žmonių. Jų buvo iš visų kraštų. Iš Argentino, parašiusių daugiau nei 20 įvairių straipsnių, pažymėtini, be pirmojo ir antrojo redaktorių, gen. T. Daukantas, P. Stakys, J. Kėkštas, Dr. A. Laucis, Lysandro Z. D. Galtier, agr. A. Šantaras, L. Sruoga ir kt., kitur gyvenančių — K. Čibiras, A. Grauslys, J. Kuzmickis, gen. V. Grigaliūnas - Glovackis, kun. S. Grigaliūnas, adv. V. Vaitiekūnas, prof. S. Yla, prof. J. Brazaitis, prof. V. Bieliauskas ir kt. Buvo spausdinta daugelio mūsų poetų ir rašytojų kūrybos. Be to, visose lietuvių kolonijose „LAIKAS“ turi savo nuo-

LINKĖJIMAI „LAIKU“

Didžiai Gerbiamas Kunige Redaktoriumi,

Laukiant šimtinio „Laiko“ numerio, ypatingai malonu pasveikinti jo Redaktorių, leidėjus ir bendradarbius, džiaugiantis laikraščio nuolatine pažanga, rmtumu ir nuosavos spaustuvės įsigijimu. Geriausi linkėjimai ir toliau taip sėkmingai varyti kultūrinę ir lietuviybės gavinimo vėgą.

Dr. K. Grauzinis
Igaliotas Ministras

Sveikinu „Laiką“ su jo 100 Numeriu Urugvajaus lietuvių kapelionų, katalikiškų organizacijų ir visų katalikų vardu. Telaimina Praamžius „Laiko“ užsibrėžtąjį tikslą dirbti Dievo garbei ir Tėvynės gerovei. O tas 100 Numeris tebūna simbolis tų, mažiausiai, šimto metų, per kuriuos jis darbuosis, išti-

latinius korespondentus, kurie informuoja apie lietuvių veiklą. Tai rodo, kad šis laikraštis stengėsi apimti kuo plačiausius lietuvių sluoksnius be pažiūrų ir politinių įsitikinimų skirtumo.

Išleidžiant šimtąjį numerį, „LAIKO“ redakcija ir administracija su pasitikėjimu žvelgia į ateitį. Šis laikraštis pasiekė tokį skaitytojų skaičių, kokio šiame krašte dar nebuvo pasiekęs nė vienas kitas. Tai yra jam paskatinimas citi ir toliau tuo pačiu lietuvišku ir katalikišku keliu, kuriuo iki šiol ėjo. Ir toliau jis bus atviras visiems, kas nori darnaus ir vieningo lietuviško darbo, kas nori, kad lietuvis liktų tikru lietuviu ir kad Lietuva būtų laisva.

„LAIKO“ leidėjai ir redakcija nesididžiuoja pasiektais laimėjimais. Ne jie vieni to pasiekė. Tie laimėjimai priklauso visiems tiems lietuviams, kurie šį kilnų spaudos darbą rėmė. Garbės Leidėjai buvo tie pirmūnai, kurie davė laikraščiu pradžia, Rėmėjai savo aukomis budėjo, kad laikraštis galėtų išsilaikyti, Bendradarbiai dalinosi su savais tautiečiais savo išgyvenimais, patirtimi ir žiniomis. Redakcija stengėsi, kad viskas, ko pagėdauja skaitytojai, įgautų reikalingą formą laikraštėje, ir kad laikraštis neštų dvasinį maistą skaitytojams. Visi jie dirbo su pasiaukojimu, nes visų buvo tas pats tikslas — šviešus lietuvis, stipri lietuviybė, laisva ir nepriklausoma Lietuva.

REDAKTORIUS

kimas savo idėjai, laisvoje Lietuvoje.

T. Vladas Mikalauskas S. J. Urugvajaus lietuvių Kapelionas Montevideo, 1953. 9. 25 d.

Išleidžiant 100-ąjį „Laiko“ numerį, nuoširdžiai sveikinu Redaktorių ir visus darbuotojus, prisidedančius prie laikraščio leidimo, tvarkymo ir išplatavimo.

Nuolat tobulėdamas, paskutiniuoju metu „Laikas“ virto ypač turtingas savo turiniu, atviras ir įantrus visiems svarbiems tautiniams, kultūriniais ir visuomeniniams klausimams.

Šia proga linkiu geriausios kloties visiems, kurie pasižvenčia šiam vertingam spaudos darbui, tikėdamas, kad laikraščio tobulėjimas ir kaskart didesnis pasiekimas taps neišsenkamu pasitenkinimo ir kartu paskatinimo šaltiniu „Laiko“ Redaktorių ir darbuotojų.

Leonardas Sruoga.

SUJUNGTŲ JĖGŲ GRETOSE

„Žmogus turi prigimtąją teisę laisvai išpažinti ir ugdyti savo tautybę. Lietuvis lieka lietuviu visur ir visada. Savo tėvų išlaikytą Lietuvos Tautos gyvybę lietuvis perduoda ateities kartoms, kad amžinai gyventume“. Taip kalba Lietuvos Charta — pagrindinis mūsų tautos statusas.

Tas nuostatas mums yra taip aiškus, kad nė vienas, kuris nori kalbėti garbingai, nedrįstų pasakyti priešingai. Mes žinome ir jaučiamės esą lietuvių, ir daugelis kaip galėdamas dalyvauja lietuviškame darbe, siejodami savo tautos reikalais, kenčia su savo kenčiančia tauta. Jei vienas kitas ir nuklysta, tai yra išimtis. Bet ir tie savo širdyje jaučia tėvynės ilgesį. Gal jie klysta, naudodami blogas priemones savo tautai meilę įrodyti, gal ta jų meilė kartais yra virtusi egoistine, bet ir jie savo kalba, prisiminimais, savo lietuviškoms pavardėmis bei savo kilme atstovauja tą kraštą, iš kurio patys ar jų tėvai yra kilę, kurio dvasios turtais savyje nešioja.

Tačiau šiuo metu, kada lietuvių tauta žiauriausio priešo yra teriojama ir kryžiuojama, nepakanka tik tylaus savo tautos atstovavimo. Šiandien, — nežiūrint kur kas yra gimęs ir augęs, — reikalinga, kad kiekvienas, kuris per savo tėvus paveldėjo tautos praeities ir jos dvasinių turtų dalį, prisidėtų savo sugebėjimais ir visomis išgalėmis prie lietuviško darbo. Ir prie to darbo reikia prisidėti ne pavieniai, bet organizuotai, remiant vienas kitą. Lietuvių išlaikyti, Lietuvai laisvę iškovoti reikalinga sujungtų jėgų. Niekas nėra per silpnas, kada yra įsijungęs į savą bendruomenę, petytis petin atsirėmęs savo tautiečiu. „Atskira plyta — kalba „P. L. B. Keliu“ knygelės įžanga — yra nereikšmingas daiktas. Tačiau tam tikra tvarka surikiuotos ir tvirtai cementu sujungtos plytos sudaro patvarų pastatą. Tas pat galima pasakyti ir apie pasauliulyje pasklidusius lietuvius. Kiekvienas lietuvis yra lietuviškoji plyta. Tačiau kol lietuviu su lietuviu nejungia lietuvių bendruomenės organai, tol tokie lietuvių tarsi palaikydami plytų krūva, iš kurios kiekvie-

nas prašalaitis gali naudotis. Tik tada, kai visų kraštų visi lietuvių bus surikiuoti atitinkama tvarka į savosios bendruomenės patvarų pastatą, iš palaidų lietuviškų plytų krūvos turėsime pasistatę savajai lietuvių tvirtovę.“

Kad tų atskirų plytų nedaužytų ir nenaudotų betkoks prašalaitis, jau kelinti metai Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas deda visas pastangas, kad lietuvių visuose kraštuose susijungtų savon bendruomenėn, kur galėtų ugdyti lietuvišką dvasią ir išlaikyti lietuviybę savo jaunojoje kartoje. Jei pasaulėžiūros atžvilgiu gali tarp savęs skirtis, jei kai kurių tikslų vedami gali susijungti į vietinio pobūdžio organizacijas, tai lietuviybės atžvilgiu visi lietuvių turi būti vieningi, nes pasiekti to paties kraujo balso ir sujungti tos pačios kilmės. Lietuviški reikalai, kurie mus jungia, čia turi užimti pirmą vietą ir jais sielojimas turi būti pirmasis rūpestis. Lietuviybė čia yra vienintelis tikslas, kurio siekiama ir dėl kurio negali būti skirtingų nuomonių. Ir tik šiame lietuviškame reikale niekas negali atsiskirti nuo pareigos, kuri jam uždėdama pačiu gimimu. Kas prie to bendro darbo nenori prisidėti, turi atsižadėti savo lietuviškos kilmės, savo tėvų, savo vardo. Bet niekas savo kilmės negali atsižadėti, kaip žmogus negali atsižadėti būti žmogumi. Jis juo yra ir negali virsti kuo kitu.

Argentinoje sukurtąjį Lietuvos Bendruomenę yra Lietuvos dalis. Ji netrukdo ir negali trukdyti jokiai esamai ar būsimai lietuviškai organizacijai. Jos tikslas sujungti visų lietuvių gretas vienam, šiuo metu pagrindiniam, tikslui — lietuvių bei bendrai kovai, sujungtomis jėgomis vedamai už Lietuvą. Toks tikslas netrukdo nei kultūrinį, nei pasaulėžiūrinį, nei savišalpių organizacijų veiklos, o priešingai, — kaip tik labiau jas sucementuoja ir duoda kilnesnį atspalvį.

Prieš Arg. Liet. Bendruomenės visuotinį susirinkimą (kuris bus 1953 m. spalio 18 d.) norisi tik priminti, kad lietuviškoji bendruomenė nėra jokia naujybė ir jokia organizacija tikąja prasme. Ji yra tik visų lietuvių susijungimas bendram lietuviškam tikslui siekti. Tai yra lyg koks darželis, kuriame sutelpa įvairiaspalvių žiedų gėlės, lyg kokia maža lietuviška valstybė, kurioje gali ir turi sutikti visi lietuvių ir visos lietuviškos organizacijos. Dėlto dalyvavimas bendruomenėje yra ne kas kita, kaip sąmoningo lietuviybės supratimo išraiška. Juc greičiau visi mūsų krašto lietuvių susijungs po lietuvišką bendruomenišką vėliava, juo daugiau bus pasitarnauta bendram mūsų tautos reikalui ir mūsų tėvynei Lietuvai.

Susijungimas vienam lietuviškam tikslui bendruomenėje yra mūsų visų egzaminas. Ar mes tą egzaminą išlaikysime ir darbai parodysime tėvynės meilę, tai priklauso nuo mūsų kiekvieno. Bet tas egzaminas kaip tik ir bus savo vertės supratimo ir nemeluoto patriotiškumo įrodymas.

Z. Stepšys.

Lozoraitis, VLIKO V. T. pirmininkas K. Žaukauskas, VLIKO V. T. URT valdytojas Dr. P. Karvelis, Lietuvos atstovas Prancūzijoje Dr. S. A. Bačkis ir Lietuvos ministerio D. Britanijoje pavaduotojas V. Balckas. Pats ministras B. K. Balutis dėl ligos atvyktų negalėjo. Komisija nustatė pirmąsias savo darbo gaires.

Organizacinės Komisijos Politinei Konferencijai šaukti posėdžiuose pirmininkavo K. Žaukauskas, VLIKO V. T. pirmininkas, ir juose dalyvavo kiti aukščiausi minėtieji asmenys. Komisijos narį prel. M. Krupavičių, VLIKO pirmininką, pavadavo VI URT valdytojas Dr. P. Karvelis. Komisijos narys Dr. A. Gerutis, Lietuvos atstovas Šveicarijoje, posėdin atvykti negalėjo.

Komisijos nariai, pasidalinę nuomonėmis apie Konferencijos suaukimo reikalą ir remdamiesi turimomis iš JAV esančių lietuvių sluoksnių žiniomis bei imdami dėmesį kitas paaiškėjusias aplinkybes, priėjo išvadą, kad tokia Konferenciją šaukti š. m. rudenį, tuo pat laiku, kai susirinks JAV lietuvių Seimas, kaip kad buvo numatyta anksčiau, nebūtų tikslinga.

Tolimesniam Konferencijos organizavimui darbu Komisijos pirmininkas K. Žaukauskas sušauks kitą Komisijos posėdį, kai ras tat reikalinga.

Didžiai Gerb. Pone Redaktoriau, Leiskit man „Laiko“ šimtinio numerio proga Jus pasveikinti ir nuoširdžiai palinkėti Jūsų redaguojamam laikraščiu augti ir plėsti savo ribas puslapiuose, laukuose, miestuose ir laike. Iš arti stebėjau kūdikio augimą ir dabar matau „jaunuolio“ kiekviename numeryje atsinaujinimą. Linkiu sušaukti Ponei Redaktoriui ir jo kūriniui žilos, laimingos, sveikos senatvės.

Su gilia pagarba
T. Daukantas, bendradarbis

KAS SVARSTYTA PARYŽIUJE

Š. m. rugsėjo mėn. 12 — 14 d. d. buvo susirinkusios Paryžiuje Komisija rinkti medžiagai, reikalingai Lietuvos Nepriklausomybės bylą g'nant, ir Organizacinė Komisija lietuvių Politinei Konferencijai šaukti.

Pirmosios Komisijos posėdžiuose dalyvavo jos pirmininkas LDŠ S.

Mas petroleo argentino para nuestras plantas productoras

La política de autobastecimiento puesto en marcha por el general Perón está dando los más felices resultados. No pasa día sin que los organismos del Estado anuncien nuevos hallazgos en el rico subsuelo de la patria y tampoco pasa día sin que se adviertan otros beneficios destinados a vigorizar el potencial de todas nuestras industrias, sean estas madres o manufactureras.

En tan promisorios aspectos el Segundo Plan Quinquenal es ampliamente previsor. Se procura intensificar la mecanización de nuestro agro mediante la liberal concesión de divisas para que los establecimientos argentinos que se dedican a tales tareas puedan adquirir nuevos elementos destinados a la ampliación de los mismos, y se persigue con intensidad fabricación de cuanto sea indispensable para que las faenas del campo sean cada vez más fáciles y con menos costo.

Claro está que para que todas las industrias nacionales puedan desarrollar su acción sin mayores obstáculos, se hace necesario dotarlas de los combustibles indispensables que han de mover sus plantas productoras. Y es precisamente en este sentido que el gobierno del general Perón, atento siempre a la solución de problemas vitales, ha encomendado a los organismos especializados la constante realización de exploraciones y cateos con el fin de lograr nuevas fuentes de energías.

Está comprobado que nuestro

país oculta en el seno de su extenso territorio enormes cuencas petrolíferas, combustible este que, para completar el abastecimiento y la marcha industrial argentina, se hace necesario traerlo desde el exterior. Sin embargo, con la permanente investigación que se lleva a cabo en las zonas propicias, se están obteniendo resultados altamente satisfactorios, como lo demuestra el anuncio que acabo de hacer el Ministerio de Industria y Comercio de la Nación, según el cual los técnicos aplicados a esas tareas han obtenido un feliz hallazgo en la provincia de Mendoza.

Y es así, en efecto; el sudeste de Tupungato, en lugar cercano al Río Piedras Coloradas y a una distancia de 5 kilómetros de la población de Anchoris, los trabajos de exploración y perforación que están llevando a cabo en dicha zona, tuvieron en feliz epílogo el descubrirse un nuevo yacimiento de petróleo, luego de llegarse a una profundidad de 2.000 metros, desde donde aflora por surgencia el apreciable combustible con una producción calculada entre los 150 y 200 metros cúbicos diarios.

Mientras tanto, el personal de Yacimientos Petrolíferos Fiscales continúa realizando sin interrupción las investigaciones pertinentes con el objeto de obtener nuevas fuentes productoras de tan codiciado combustible y consolidar con el, junto con el autobastecimiento, la independencia económica nacional.

Ante una obra monumental

El viaducto de Sarandí recientemente inaugurado por el Presidente de la República en solemne ceremonia, es un símbolo vivo de las palabras tantas veces repetidas por el propio primer magistrado y que forman parte esencial del régimen justicialista: "Mejor que decir es hacer y mejor que prometer es realizar".

Difícilmente se encontrará en la historia de los viejos sistemas políticos, algo de lo que se haya "dicho" tanto como del problema del cruce ferroviario de Sarandí. Problema palpable, día a día y especialmente domingo a domingo. Las aglomeraciones de vehículos en aquel lugar durante los atardeceres festivos, eran ya cosa tradicional y ocasionaban serias dificultades al tránsito. La comodidad y rapidez que brindaba la ruta pavimentada a La Plata hoy Ciudad Eva Perón, se veían neutralizadas por las largas esperas en el famoso paso a nivel. Y a raíz de ello, mucho se habló en los diarios y mucho prometieron las autoridades sin que jamás se concretase nada efectivo.

Tuvo que llegar al poder el general Perón, para que el viejo problema tuviese solución inmediata. Pero no una solución como la habría encarado un criterio estrecho. Ya que se afrontaba la obra, era necesario realizarla en forma racional, a fin de resolver simultáneamente otros problemas conexos.

Así fué como el Primer Plan Quinquenal se estudió detenidamente la

cuestión para llevar a cabo los trabajos que acaban de culminar, ya entrados en el nuevo plan de gobierno, como la inauguración oficial del soberbio viaducto. En efecto la planificación de la empresa a realizar ha permitido solucionar simultáneamente con el problema del citado paso a nivel, la supresión de otras ocho barreras y la apertura de diez calles antes cortadas por las vías ferroviarias.

Pero si la obra es grandiosa por su magnitud, no lo es menos por las circunstancias que han rodeado a su construcción. En primer lugar debe destacarse el hecho de que ella fué proyectada y dirigida por ingenieros argentinos y realizada por brazos argentinos que así se sitúan, unos y otros, a la altura de la más avanzada técnica del mundo.

Por otra parte, es necesaria señalar que la nueva organización nacional ha permitido la participación en los trabajos, diversos organismos de Estado que han venido actuando en estrecha colaboración de acuerdo con las normas recomendadas siempre por el general Perón.

El problema de Sarandí ha quedado resuelto. Y en el hierro y el cemento del hermoso viaducto, hallarán las generaciones venideras prueba palpable y concreta de lo que puede la acción de un gobierno decidido a trabajar por el progreso y el bienestar de su pueblo.

AUTOVEZIMIU PRAMONĖ TAUTOS TARNYBOJE

(LA INDUSTRIA AUTOMOTOR AL SERVICIO DEL PUEBLO)

Argentiniškoji pramonė, kurios pažanga savo tūriu ir greičiu jau nustebino net gerai pažįstančiuosius pramonę tų kraštų, kurie iš tradicijos žygiuoja šios veiklos priskyje, dabar generolo Perono racionalios ir stiprios pagalbos dėka įgauna savo pilietines teises.

Po savo pirmųjų tiriamųjų žingsnių maždaug prieš du penkmečius Argentinos pramonė, ypatingai tinkama dideliems žyglams dėl savo krašto žmonių aukštos kokybės, ryžtingai metasi į didelių užsimojimų įvykdymo sritį. Neapleidžiant pirmųjų mūsų patyrimų srities, krašte vystosi ant tvirtai sugebėjimo, planavimo ir vykdymo pagrindų sunkioji pramonė, kuri turės būti vienu iš pagrindinių mūsų ūkinės nepriklausomybės konsolidacijos elementų. O šioje vaisingoje ir tylioje veikloje išsiskiria valdinė institucija IAME (sutrumpintai iš: Industrias Aeronauticas y Mecanicas del Estado — Valstybės aeronautinė ir mechaninė pramonė), priklausanti Aeronautikos Ministerijai.

Sukūrusieji I. A. M. E ir dabarti-

niu metu jai vadovaujantieji žmonės turėjo galvoje ypatingai svarbų krašto autovežimiais aprūpinimo klausimą. Ryžtingai einama prie jo išsprendimo, bet neimprovizuojama, nes tai yra pasisekimo priešas. Buvo dirbama kirtiškai, be perdoto skubotumo, tačiau nedelsiant ne akimirksnio. Šio rimto ir gilaus patriotinio įsitikinimo darbo vaisiai jau yra matomi. Argentiniškųjų autovežimiu pramonė jau turi pagaminusi išties eilę šių judėjimo priemonių, kurias, nesigiriant, galima palyginti su geriausiais užsienio autovežimiais. Sunkiems laukų darbams turime sunkvežimį "Rastrojero". Tai tvirtas, visapusiškas, našus I. A. M. E gaminys, iki mažiausių smulkmenų išstudijuotas, kad galėtų kuo daugiau atlikti jam skirtą darbo sritį. Lengvesniems darbams turime sunkvežimį "Justicialista", pulkų lengvųjų autovežimiu gaminį. Gi "Ivairiems tikslams" — kelalui keleivių ir pahan kamam kroviniumi pervežti — gražių aerodinamių formų ir nepaprasto

NEPUOLIMO SUTARTIS SU MASKVA?

NAUJI KREMLIAUS MANEVRAI

Nauji Kremliaus valdovai nori toliau tęsti Stalino politiką Vakarų atžvilgiu, tai yra, laikyti Vakarų baimėje ir siūlyti nepriimtinius planus. Bet Vakarų kalbos tonas, kuriam vadovauja

Kun. Dr. Pranas Brazys, MIC, pirmasis „Laiko“ Vyriausiasis redaktorius, redagavęs iki 60-to numerio.

JAV-bės, pasidarė taip pat jau daug aiškesnis ir griežtesnis. Taip, keičiantis notomis dėl keturių „didžiųjų“ konferencijų, Maskva davė savo pasiūlymą, kad tokioje konferencijoje dalyvautų ne keturi, o penki „didieji“, kurie turi pareigą saugoti pasaulio taiką. Ir penktuoju nariu siūloma komunistinė Kinija, nors abiems pusėms aišku, kad tokio pasiūlymo Vakarai negali priimti, kol Jungtinėse Tautose sėdi Čiankaišeko atstovas ir kol didžioji vakariečių atstovų dalis priešinsis prieš raudenosios Kinijos įsileidimą. Ką atsakė trys Vakarų politikos vadovai, dar neskelbiama, bet jau pats pašaukimas iš Maskvos įgaliotų ministrų pasitarimams ir specialistų posėdis Londone bendram atsakymui paruošti rodo, jog ir vakariečių atsakymas tinkamai atsakys.

Atrodo, kad Maskvos politika ne tik nesikeičia, bet dar labiau eina Vakarams priešinosi ir vienu su kitais kurstymo kryptimi. Nors jau žinoma, kad Sov. Rusijos vidaus gyvenime nėra ramybės, kad vadai kovoja vieni su kitais dėl vadavavimo ir kad ekonominis gyvenimas taip pat labai pašlijęs, kaip ir anksčiau, tačiau Kremliaus manevruoja, norėdamas išlaikyti savo karinį vardą ir šaltu karu kuo daugiau laimėti. Santykiuose su Vakaramis Kremliaus ponai stengiasi laikytis taip, kad derybos ir pasitarimai nenutrūktų, bet kartu, kad tos derybos nedarytų jokios pažangos taikos kryptimi.

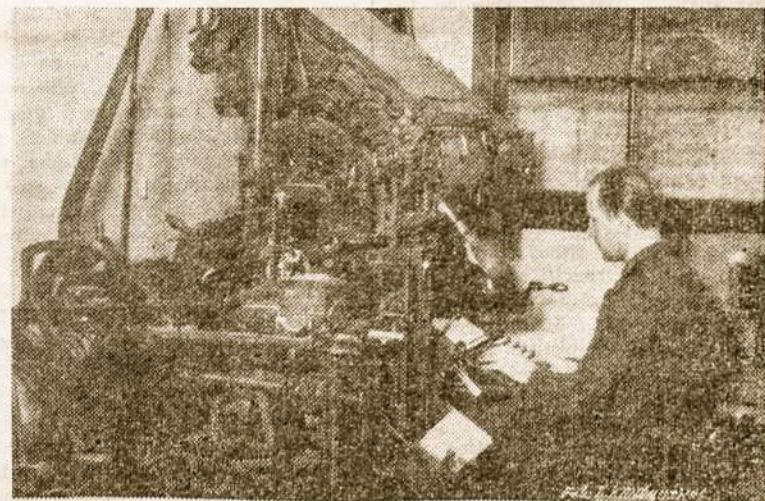
našumo justicialistais sunkvežimukas yra su tikrovė. Nopamiršo I. A. M. E taip pat ir lengvųjų keleivinių mašinų. INSTITEC yra ryškus to pavyzdys, kuris yra sukurtas, turint galvoje socialinį reikalą; taupus, kad automobiliai neliktų tik nedaugelio privilegija, bet kad būtų taip pat prieinamas visiems gyventojams, jų patogumui, jų priemonė darbovietėn nuvažiuoti, o kartu ir tėvynės keliais pavažinėti, kad ją geriau pažinūs, nes tai yra tikroji ir neginėjamoji kiekvieno argentinio teisė.

KORĖJOS BALOJE

Savo netaikingą politiką Maskva ypatingai išryškino, svarstant Korėjos taikos klausimą. Iš vienos pusės Sov. Rusijos atstovai Jungt. Tautose reikalauja, kad Korėjos klausimas būtų svarstomas pirmoje vietoje, o iš kitos — jie stengiasi, kad tas klausimas kuo ilgiau vilkintųsi, jungdami jį su kitais reikalais ir pačioje Korėjoje darydami neramumus. Pagal paliaubų sutartį, belaisvius, kurie nenori grįžti į komunistinius kraštus, prižiūri neutralios Indijos kariuomenė. Bet Indija rodo didelį prielankumą sovietų planams. Ten į stovyklas leidžiami komunistų agitatoriai (panašiai, kaip buvo daroma su pabėgėliais Vak. Europoje po praėjusio karo), kurie belaisvius net grasymais įtikinėja grįžti, o kai belaisviai pasipriešina tokiems neprašytiems svečiams, tai Indijos kariai į juos šauda. Jau yra žuvusių ir nemaža sužeistų. Dėl to kykla suirutė, nes Pietų Korėjos gyventojai ir valdžia jau kelintą kartą protestuoja ir net graso svetimus, komunistoms prielankius sargybinius išvyti. Tas viskas stato į labai keblią padėtį Vakarų aliantus, ir jie, nenorėdami sulaužyti paliaubų sutarties, neranda priemonių, kaip išbristi iš tos balos. Tuo tarpu kinai graso net paliaubų nutraukimu, jei „neutralių“ kareivių neleistinu elgesiu vakariečiai nepatenkinti. Be to, jau aiškiai yra žinoma, kad komunistai visu spartumu veža Š. Korėjon ginklus ir ruošia kelius. Ar tik nepradės vėl Korėją „vienyti“?

EUROPIEČIAI PRADEDA SUSIKALBĖTI

Romoje susirinę Atlanto Santarvės valstybių atstovai ši

Moderniška renkamoji mašina Linotipas, kuriuo renkamas „Laikas“.

kartą jau daug aiškiau kalbėjo apie gresiantį pavojų ir apie reikalą prieš tą pavojų vieningai atsistoti. Ypatingai aiški buvo Italijos min. pirm. G. Pella kalba, pabrėžianti laisvu noru tautinių ambicijų atsidėjimo reikalą. Gana taikingai kalbėjosi ir prancūzų užsienių reik. ministeris G. Bidault su vokiečių K. Adenaueriu dėl Saro krašto. Nors dar vis tai viename tai kitams krašte

kykla balsų, ypač iš socialistų pusės, prieš Europos vienybę, bet šiaip ar taip jau einama prie bendros Europos gynybos sutarties ratifikavimo. Sunkiausiai eine sutaisyti prancūzus su vokiečiais, — vienas naivus prancūzų politikas net yra išsireiškęs, kad vokiečių pavojus yra didesnis už komunistinį, — bet jau didžiojoje Vakarų sostinių laikraščiuose prielankiau išsireiškama apie susitarimus ir vienybę.

JUGOSLAVIJA NORI DERĖTIS SU ITALIJA

Didelė rakštis buvo Vakarų santykiuose Jugoslavijos ir Italijos tarpusaviai ginčai, grasant net ginklu, dėl Triesto zonos ir uosto. Vieni ir kiti buvo sutraukę gausius kariuomenės dalinius pasieniuose. JAV, Anglija ir Prancūzija stengėsi tarpininkauti, bet stovėjo aiškiai dabartinės padėties, o gal net labiau Italijos pusėje. Tačiau Italijos pasiūlyto plebiscito jugoslavai nepriėmė, nes žinojo, kad balsavime jie pralaimės. O komunistai tepripažįsta tik savo valios vykdymą. Tačiau paskutiniu metu įtampa šiek tiek atslūgo, kai, daugelį net nustebindama, Jugoslavija pasiūlė tiesiogines derybas su Italija dėl šio svarbaus Viduržemio jūros uosto.

Tuo tarpu po visų Kremliaus manevrų Washingtonas paleido netikėtą šūvį — pasiūlė Maskvai pasirašyti su Vakaramis nepuolimo sutartį. Bet ta sutartis turėtų būti pasirašyta tik po to, kai bus ratifikuota Atlanto Santarvės sutartis, kitaip tariant, kai Europos valstybės susivienys. Nors toks Eisenhowerio pasiūlymas nustebino tiek vakariečius, tiek ir Maskvą, bet čia netektų įžiūrėti nieko daugiau, kaip sovietiška propagandai atsikirtimą propagandiniu būdu. Tačiau iš pa-

reikėtų Maskvos nuomonių galima spręsti, kad tokia sutartis jai nebus priimtina, nes Kremliaus tada praloštų šaltojo karo ir propagandos srityje. Gal dėlto Eisenhoweris pastarosiomis dienomis pareiškė, kad telieka tik ginkluotis, būti stipriems, nes yra tik dvi išeitys — taikingas sprendimas arba karas, o ši vadedis jau pasidarė visiems nepakenčiama. — P. S.

Gen. leit. TEODORAS DAUKANTAS

BIELARUSAI (2)

Bielarusai — vadai tarpusavy yra labai susiskaldę. Vieni apie kitus yra žėmos nuomonės. Pradžiai pana- grinėkim „abramčikus“, vieno iš tri- jų „prezidentų“ Abramčiko šalinin- kus.

Abramčikas gyvena Paryžiuje. Ten yra išleista inž. L. Rydleviskio „Bielorusie“, propagandinė brošiū- ra su inž. V. Šymaniec penkiaais žė- mėlapiais. Žemėlapis nėra paprasta schema, panašiai, kaip knyga nėra rankraštis, esąs pilnoje autoriaus atsakomybėje.

Štai, „Žemėlapis Nr. 5 — Etninės Bielasijos ribos“ (25 psl.). Čia randame penkias sritis: I. - Mask- vos valdžios atiduota Lenkijai. Bio- lostoko sritis už vadinamos Curzono linijos. II. — Tarybų Bielasijos ribos, būtent: L. Brasta — Gardinas — Polockas — Vitebskas — Mo- melis — N. Sieverskas — Černiho- vas ir linija į pietus nuo Pripetės upės. III. — Sritis, įjungta į TRFSSR: Brianskas, Viazma, Psko- vas, Velikije Luki, Smclenskas. IV. — Sritis, rusų atiduotos Lietuvai 1939 m., būtent Vilnius ir Daugpilis (?). V. — Rytų Prūsija, kolonizuota daugiausiai bielasius... „R.D.B. (Bielarusijos demokratinės respub- likos) valdžia mano, kad šios terito- rijos prijungimas prie Rusijos ne- turi jokio pagrindo, tuo tarpu Bio- lorusija, kuri turi teritorinę sieną su šia Prūsijos dalimi, turi teisinį pagrindą reikalauti šios teritorijos prijungimo prie savęs“ (mano pa- braukta).

Vadinas, anot Rydleviskio ir Šy- manieco, Maskva skriaudžia biela- rusus, atimdama iš jų įvairias sritis ir atiduodama lenkams, lietuviams, o daļį sau pasilikdama. Bet matom, kad bielasius pasilieka ištikimiausiu Maskvos gaivalu. Jais daugiaus- siai (Šymanieco žodis!) kolonizuoj- amį Rytprūsiai. Lietuviai, latviai, estai, ukrainiečiai ir kiti sūnciamai į ledynus, į Sibirą, o bielasius trau- kiami iš Pripetės ir Dniepro pakraus- čių pelkynų į geresnius Rytprūsius, kad ten stropiai saugotų geležinę uždangą. Ar tai nereikšminga? Svei- kinam bielasius vadus tokio Mask- vos jėms rodomo pasitikėjimo pro- ga, bet... nepavydim!

Pona! bielasius inžinieriai, bro- šiūros autoriai, didžiūdamiesi Ryt- prūsijų kolonizacija bielasiais, kai jiems reikalinga, nukrypsta nuo tiesos. Jie tvirtina, kad Sovietų Rytprūsiai ribojasi su Tarybų Bio- lorusija (taip rodo ir žemėlapy Nr. 5 — ruoželį prie Gardino.) Tačiau, net prijungus Balstogės ruožą, mi- nėtios sritis nesusiasieks. Paimkim „National Geographic Magazine“, June, 1949, Europos žemėlapy ir pa- lyginkim. Karaliaučiaus (dabar lai- kinali Kallningrado) srities riba eina lygiagrečiai, truputį įpiečiau, nuo Kybartų, o pas Šymaniečą įstri- žai nuo Balstogės. Tai daroma, kad reikia pagrindo „reclamer“ — reikalauti. Atseit, atkertamas iš da- bartinės Lenkijos Rytprūsijų srities trikampis kartu su Balstogės sritimi. Vienur turtinga tekstilės pramonė, o kitur susisiekiama su jūra. Visai bolsėvikiškai: „Dajės — duok man!“ Atiduok Karaliaučių, atid- uok trikampį Bela — Goldap — Braunsberg, Duok Balstogę! Lygiai taip elgdavosi Maskva, reikalau- dama iš Lietuvos kaskart daugiau miestų (neišvardytų sutartyse, kad paskai galėtų priklibti).

„Abramčikai“ aiškiai yra geri Maskvos mokiniai. 1917 m. niekas iš jų neminėjo „bielarusiško“ Vil- niaus, o šiandien teigia: „Didžioji Lietuvos — Bielasijos kunigaikš- tijs, kuri įsikūrė, susijungus įvai- rioms Kryvijos — Bielasijos kuni- gaikštystėms, buvo bielasiuska val- stybė... nereikia sumaišyti su dabarti- ne Lietuva, nes ši susikūrė iš dviejų kilčių: samorgotų ir žemaičių (Smor- gotis ir Zmudinis), kurie — tuo lai- ku vadinosi žemaičiais (Zmudinis)“ (Bielorussia, 25 — 26 psl., Buenos Aires. 1953).

Paimkim seniausią rytų slavų metrašį (Nestoro — S. Petersburgo Archeologijos komisijos leidinys, pagal vienuolio Laurentijaus nuora- šą, 1872 m. laida 150 psl.) ir rasim, kad kunigaikštis Jaroslavas žygiavo Lietuvon (na Litvu). Žemaitijos, t. y. vakary Lietuvos, jis nesiekė, bet rytų daļį nuteriojo. Polocko kunigaikštis Volodimiras 1212 m. sudarė sutartį su kardininkais. Ry- zoje bendrai kovoti prieš lietuvių

— pagonis. Polocko kunigaikštija vakaruose nesiekė toliau Drujos ir Plisos (žiūr. British Museum žemė- lapį Nr. 33670 (9)). Toliau buvo livų, vėliau ordino, ir lietuvių žė- mės. Tenai nebuvo „Bielarusijos“, kaip dabar bielasius propagandos teigiama.

Bet jie nueina dar toliau. „Bio- lorusia“ 25 psl. rašoma: „Valdan- čioji dinastija Kryvijoje — Polocko kunigaikštijoje — ėjo tokiu keliu: po kunigaikščio Rahvalod'o pavel-

Gen. T. Daukantas, lėv. Krašto Apsaugos ministeris ir Lietuvos atstovas Argentinoje, nuo- širdžiai bendradarbiaujas „Laika“.

dėjo jo sūnus Rascisius, ir pagaliau sūnūs, paveldėję iš tėvų, buvo val- dovals David, Vil, Trajan, Vicien (Vytenis, Gedimino brolis! — ma- no pastaba), kol valdžia teko jo sū- niui Gediminui (Hedimin), kuris buvo Didžiosios Lietuvos — Biela- rusijos Kunigaikštijos įkūrėjas, ga- lutinai užbaigęs istorinį laikotarpį Polocko kunigaikštijos, vadinamos Kryvija“ (mano pabraukimai, tai pat pabraukti krikščionių kunigaikščių vardai). Vadinasi, Dovido sūnus su- pagonėjo (VII!) ir toliau jo pavel- dėtojai buvo pagonys.

Dabar peržvelkime chronologija. 1235 m. Polocko kunigaikštis Vsie- volod nugalėjo kryžiuočius (ten pat). Po tų metų iki Gedimino yra įterptos septynios kunigaikščių kar- tos (sūnūs, paveldėję iš tėvų — įsakmiai pasakyta). Prileiskime, kad visi kunigaikščiai vedavo 18 metų amžiaus ir jiems po metų gmdavo įpėdiniai. Taigi 19 padau- ginę iš 7 gausime 133, o iš tikrųjų nuo 1235 iki 1315 m. (Gedimino) praėjo tik 80 metų. Reikiška, biela- rusai savo Polocke turėjo tikrus ste- buklus: jų kunigaikščiai turėdavo sūnus, patys vos 11—12 metų su- laukę. Jeigu jie jau nepajėgė ap- skaičiuoti, kad per tokį trumpą lai- ką valdžios negalėjo paveldėti sūnūs iš tėvų (galėjo būti tročiai!), tai suprantama, kodėl jie rašo, jog su Gediminu pasibaigė Polocko kuni- gaikštijos istorija ir prasidėjo bio- larusų pasakos.

Iš lietuvių istorijos ir iš užsienio- čių apie mus rašytų kronikų žinom,

kad Lietuvos kunigaikščiai pagonys, kai būdavo slūnciam! arba išrinkti valdyti krikščionių miestų, dažniau- siai jie priimdavo krikštą ir pakeis- davo vardus. Štai istoriniai faktai: 1. Pskovo miestas (po Mindaugo mirties) išsirinko kunigaikščiu iš Lietuvos atbėgusį Daumantą, val- džinsį jį 30 metų, kuris buvo pa- krikštytas Timotiejaus vardu ir ry- tų bažnyčios yra laikomas šventuoju. (Teko matyti Pskovo katedroje jo kapą). 2. Algirdo ir jo pirmosios žmonos (iš Tverų) sūnus buvo tėvo paskirtas Polocko kunigaikščiu ir pakrikštytas gavo Andriaus vardą. 3. Antrosios Algirdo žmonos Julia- nos (Jogailos motinos) sūnus Kari- butas, Kęstučio pasiūstas į Naug. Sieverską, prisimė Jurgio vardą. Ir dar vienas faktas, kuris ryškiai įrodo, kad bielasius išvestoj Poloc- ko kunigaikščių paveldėjimo eilė yra visiškai neteisinga, būtent: Po- locko gyventojai sukilo, kai, kuni- gaikščiui Andriui nuo savo dėdės Kęstučio valdžios pabėgus į Maskvą, juos norėjo valdyti pagonis Skirgai- la.

Bielarusai tvirtina, kad Hedymin (Gediminas) buvo Vicien'o (Vyte- nio) sūnus, o istorikai žino, jog Vy- tenis buvo Gedimino brolis. Jis is- torijos nežino, kalbėdamai ir apie ki- tus kunigaikščius. Štai kaip kalbe (Bielorussia, 26 psl.): „Po didžiojo kunigaikščio Algirdo seka Kęstutis kuris valdė tik 2 metus, ir po to eina jo brolis Vladislovas Jogaila, 1379 — 1392 m.“ Čia ir metal su- pannioti ir tiesa iškraipyta. Argi mes nežinom, kad Kęstutis buvo Gedimino sūnus ir Algirdo brolis, kad Jogaila buvo Algirdo sūnus, o Kęstutis jo dėdė? Tame pačiame puslapyje sakoma, kad Jogaila, ves- damas Jadvygą, apkrikštijo žemai- čius (zmudins) ir kad 1385 m. „jo brolis Vytautas pasiliai Didžiąją Kunigaikštiją“. Mat, bielasiusams reikalinga įrodyti, kad lietuvių nėra buvę, o buvo tik žemaičiai! Jiems reikia Vytautą išvesti iš Polocko, todėl taip ir aiškina. Lengvai jie kraipo istoriją, kad galėtų „reika- lauti“ Vilniaus, „istinio bielasuskij kraj“ — tikro bielasius krašto. Vis- ai taip kaip darė Katrė II ir Stali- nas.

Negeriau jie elgiasi ir su etnogra- fia, kaip tuoj pamatysime.

Zeferinas Juknevičius, buv. „Laiko“ Red. Kolegijos narys ir nuolatinis bendradarbis.

Jūsų reikalas yra mūsų reikalas PAREIŠKĖ BALTŲ TARYBAI JAV KONGRESO NARYS CHARLES KERSTENAS

Dugšėjo 2 d. Baltų Taryba buvo susirinkusi posėdžio, į kurį atsilan- kė ir JAV atstovų rūmų narys Ch. J. Kerstenas. Posėdyje iš estų daly- vavo buv. estų užsienio reikalų min. Selters ir ats. pulk. Jakobsenas, lat- vių min. R. Liepinš, ats. gen. Skais- talaus ir latvių bendruomenės Vokie- tijoje Centro tarybos pirmininkas A. Šildė ir lietuvių — VT pirmininkas K. Žalcauskas ir URT valdytojas Dz. P. Karvelis. Dalyviai sveiči supa- žindino su padėtimi jų pavertgose tėvynėse ir jų bendras pastangas jas išlaisvinti. Į baltų sveikinimus ta proga pareikštus lūkesčius Kerste- nas atsakė kalba, kurią čia ištiesai dedame.

„Man labai malonu susitikti su kiekvienu iš Jūsų, atstovaujančiu Baltų Tarybai. Taip pat esu labai dėkingas Jums, pone Selteri, už Jū- sų pareiškimą, kuriam aš visiškai pritariu. Aš esu įsitikinęs, kad bol- ševikai sovietinio Maskvos režimo nusikaltimaj tautos buvo pradėti Baltijos valstybėse. Bent mažų ma- žiausią jos buvo pačios pirmosios pa- vėrtųjų tautų serijoje, į kurią vė- liau pateko Lenkija, Vengrija, Če-

koslovakija, Rumunija ir kitos, net ir Kinija. Pravesti Pabaltijai pa- vergti metodai buvo vėliau panau- doti ir kitur. Mūsų Amerikos Kong- reso Tyrinėjamas Komitetas kaip tik ir nori parodyti, kad Pabaltijo tautų pavergimo būdaj buvo Sovietų panaudoti vėliau kitoms tautos pa- vergti. Mes tikimės galėsią parody- ti, koks yra gyvenimas Sovietų ver- gijoje. Nėra jokios abejonės tiems, kurie yra susipažinę su komunisti- nės agresijos ir komunizmo už- trauktos vergijos faktais, kad gyve- nimas Sov. Sąjungoje yra priešingas žmogaus prigimčiai. Nėra abejonės, kad Leninas, Marksas ir Stalinas siekė, kaip dabar Malenkovas, iš- kreipti žmogaus prigimtį. Jie siekia perdirbti žmogų, kurį sutvėrė Die- vas, mano ir Jūsų Dievas, kaip bū- tybę su dvasinėmis vertybėmis ir pa- vėstę amžinajai paskirčiai. Jie sie- kia paversti žmogų tikrai medžiagi- niu šioje žemėje trumpai te gyvenan- čiu gyvuliu, nepripažindami jokių teisų. Žmogus ten tėra tiek vertas, kiek jis tinka valstybei, tik soviet- nei agresijai plėsti. Mes esame įsi- jungę į kovą, kuri gal yra pati di-

DIDŽIAI GERBIAMIEMS KAZIMIERUI IR MARIJAI STANKŪNAMS

padovanojusiems puikų dviejų aukštų namų su parku ir kitais dviem gyvenamais pastatais idiliškoje Villa del Dique vasarvietėje ant Calamuchita ežero kranto ir tuo sudariusiems sąlygas visapusiškam Argentinos lietuvių jaunimo auklėjimui bei padė- jusiems pastovų ir tvirtą pagrindą susikurti plačiai lietuvių kolonijai žavingose Calamuchita ežero pakrantėse, visos katalikiškosios Argentinos lietuvių kolonijos vardu nuoširdžiausią pagarbą reiškia

TĖVAI MARIJONAI

DIDŽIAUSI MEDŽIAI

Kazimieras Čibiras-Verax, Lietuvos Pasituntinybės P. Amerikai spaudos attachė, parašęs ispanų kal- ba keletą veikalų ginančių Lietuvos reikalus. Jis yra vienas iš „Laiko“ iniciatorių ir vienas iš uoliausių bendradarbių.

džiausia žmonijos istorijoje. Visi tai žinome. Jūs tai žinote net geriau nei aš, todėl esu Jums didžiai dėkingas, kad Jūs ateinate į pagalbą, padėda- mi iškelti aikštėn Sovietų agresijos ir gyvenimo Sovietų vergijoje fak- tus. Aš tikiu, kad jei pasaulis, esan- tis už komunizmo ribų, pradėtų su- prasti, ką visa tai reiškia, tai žmo- nija pakiltų iš pasibaisėjimo ir pa- dėtų sunaikinti komunistinį samoks- ią. Tiesiog neįtikima, kad Vakarų Europos žmonės, kurie gyvena pr- pat geležinės uždangos, neatrodo visiškai suprantą, ką komunizmas reiškia. Politinėje karyboje svar- bus uždavinys yra panaudoti auklė- jimą, žinojimą ir tiesą. Mūsų kova, kuri gali trukti ilgai, bus politinė karybos kova. Nors gal mes ir ne- išvengsime, tačiau neturėtų įvykti visuotinis trečiasis pasaulinis karas, kuriame viena pasaulio pusė kovotų prieš antrąją. Turėtų būti galima, kad mes iš šalies galėtume sujungti savo rankas per spygliuotas vėlas su žmonėmis anapus geležinės už- dangos ir tuo būdu nusikratyti ko- munizmo konspiracija. Jei mes atsi- sakytume Pabaltijo tautų ir kitos tautos užmirštį bus visiškai, tai tada, kaip Jūs pareiškėte, Malenkovas ir kt. komunistiniai diktatoriai even

Muz. Vaclovas Rymavičius, Šv. Cecilijos choro vadovas ir vie- nas iš „Laiko“ iniciatorių bei rė- mėjų.

tualiai galėtų paversti jas savo to- limesnių agresijų įrankiais.
Dar kartą dėkoju Jums ir reiškiau viltį sulaukti Jūsų tautos, nes Jūs reikalas yra ir mūsų reikalas, tai- juk pačios laisvės reikalas. Tai vis- os žmonijos reikalas. Mes tikimės galėsią parodyti, kad komunistai efektyviai naikina religiją ir kultū- rą, išprivartauja mokyklas ir auk- lėjimo sistemą, kad jie visiškai su- trempla visuomenės branduolį — šeimą. Turėdami visa tai galvoj, mes tikimės galėsią taje srityje pa- naudoti propaganda, paremta tiesa. Mes galėsim susijungti kovoje, kad išvytume tas piktasias jėgas, kurios atrodo atkilusios iš paties pragaro dugno ir kurioms vadovau- ja didelis maršalas, jo sėtoniškoji didybė.“ (E.)

Australijoje, netoli vietovės Co- lac, atrastas eukalipto medis, pa- vadinatas Eucalyptus regnans, kurs turi 347 pėdas aukščio. JAV-bėse auga ypatingai augšti sekvojos me- džiai. Vienas jų, Maripozos miške, siekia 331 pėdą. Augščiausias pa- saulio medis yra Humboldto parke, Kalifornijoje, kurs siekia 364 pė- tas. Aplink jį ties kamienu yra 47 pėdos, ir medis dar vis auga. Atrandama sekvojos medžių net poros ir net keturių tūkstančių me-čių senumo. Jos nedžiūsta nuo senatvės, ir jei jų netrenktų perkū- nas ar kitos pašalinės priežastys nenaikintų, jos galėtų išgyventi net ir 10.000 metų. Cache miškuose atrandama ęglių, kurių amžius, mokslininkų apskaičiavimu, siekia net apie 3.000 metų.

Apskaičiuojama, kad stambus beržas gali turėti apie 200,000 la- pų, o geras ąžuolas net ir 700,000. Pušis, 200 pėdų augščio, spyglių paviršiaus turi 30,000 kvadratinių pėdų, arba — netoli trijų ketvirta- dalių akro.

Palmės vienas lapas gali svėrti 10 svarų. Yra palmių, kurių lapai gal siekti net 40 pėdų ilgio.

Didelio ąžuolo lapai per dieną gali išgarinti iki tonos vandens. Medžio lapai įstengia pagaminti maistą — cukrų. Kad pagamintų svarą cukraus, lapams reikia suger- ti 90 gallonų angliarūkšties, o tam jiems reikia panaudoti 300,000 gallonų oro. Nuostabi laboratorija lapuose!

Medžio šaknys augdamos sudaro didelį spaudimą. Beržo šaknys gali išjudinti net iki 20 tonų sunkumo svėrį. Jei žmogus imtų skaičiuoti medžio ląsteles, suskaičiuodamas po 200 per minutę, ir skaičiuotų dieną bei naktį, tai per 19 šimtmečių tesuskaičiuotų tik apie pėdą virš žė- mės. Pušų sėklų net 500,000 eina į svarą. Vienas didelis medis davė net 346,000 pėdas lentų... Džiovin- to beržo kūbinė pėda sveria 44 svarus, ąžuolo — 47 svarus.

NAUJI MAISTO ŠALTINIAI

Carnegie institutas, JAV-bėse, ty- rinėdamas žmonių išmaitinimo gali- mybes, nustatė, kad apie pusė pro- teinų (baltymų), reikalingų viso pasaulio žmonių išmaitinimui, būtų galima išauginti nedideliam žė- mės plotui, kaip pvz. JAV-bių Rhode Is- land. Institutas tai tvirtina, turė- damas galvoje galimybes išgauti maistingas medžiagas iš mažųjų vienos ląstelės gyvių, vadinamų al- gae. Šie gyviai yra kiek panašūs į stovinciose kūdrose pradedančius augti žalumus. Mokslininkai tvr- tina, kad didesni augalai teišnaudo- ja tik daļį žemės, kur jie auga ir tik daļį krintančios ant jų eavės šviesos. Be to, ne visos augalų daįs tinka maistui. Tų augalų kultūras tektų auginti plokščiuose, plačiuose plastiniuose vamzdžiuose, kuriuose tie gyviai judėtų vis gaudami nau- jo deguonies ir gautų saulės spin- dulių, kurie jiems tėra reikalingi trumpą laiką, bet vis pakartotinai. Jų skonis kiek panašus į žalių pu- pyų skonį. Išdžiovinoti turi apie 50% baltymų. Viename akre jų gali iš- augti 17,5 tonos džiovinutų baltymų. kai tuo tarpu sojos puų teužauga tik apie 650 kg. Du neturtingi, bet pažangios technikos kraštai — Ja- ponija ir Izraelis — jau planuoja sau įieškoti maisto ir šio šaltinio.

* Mokslininkai jau dirba prie rak- etos, kuri galės nuo žemės nu- skristi apie 1.600 kilometrų į erd- vės. Numatoma, kad dar praeis 5 metai, kol pavyks tokią raketą pa- rnoštį iššovimui!

Moksias + Menas + Literatūra

MARIUS KATILISKIS

LIETUS

(Tęsinys iš pr. nr.)

Keliai geri — neperdedant. Valsčius rūpinasi. Ir liepėmis apsodino. Kur neišlaužytos, jau gražiai užsiėmusios. Kogi medžiui neaugti šitokioje žemėje? Bet atsiranda tokių, kuriam nepasakysi, kas gražu. Nesaugo ir branktais ardami užkabina. Kitas gi, nederla, tyčia nulažia. Dirvą, girdi, medis nuspelgs. Tiltai vis nauji. Duokim, — per Gružę, kas pavasaris nuneš diles. Slėgs būdavo akmenimis, bet ką tau. Dabar tai jau galį koks nori potvynis — betono kubilių neišplaus.

Užpakaly risčia atitarška ratai. Neatsisuku tyčia — dar pamanyš, kad prašysiuos pavėžinti. Duodu žingsnį į pagriovį. Te sau sveikas važiuoja savo keliais. Jau lenkia. Gurgžda pakinktai. Suprunkščia karštu garu arklys. Ir matyti jaunąs, nes kamanos su šikšnos priekiais, kad niekas iš šonų nepabadytų. Arklys išriečia sprandą, kai vadžiomis sutraukia žąslus.

— Tprrru! Kur tave čemerės neša, Antaniukai? — išgirštu prie pat ausies.

Aš tik dilbt, kaip ant dagilio basa koja užmynęs. Kas čia toks sūkauja, botagą sugniaužęs. Iy norėtų skersai nugarą perlieti. Nusispaunu tris kartus:

— Kad jį kur kielės nusprirtų! Tpfu!... Tai nugąsdinai, dėde Vaitiški.

— Eke-ke-ke-ke!... Kad tik rožė neįsimestų ant kulno! Į kurį šoną kumbrini, Antaniukai? Spėjau — bene į Gružiskę? karkis šen, į drangas. Netruksim nubrazdėti.

Kai šitaip — nėra ko brangintis. Pakišu lazda po šlaidais, o jis tuo tarpu pataiso nusėdėtą maišą ir pasilenka ant krašto, man palikdamas vietas.

— Nuooo! Žio, tai būsi prašapęs gerą valandžiukę. Sustembęs taip, į petį suaužęs. Šmotelis metų, aha...

— Kur besustembęs, dėde. Nusamanojęs, sakyk, ir į kuprą susimėtes. Ot, į tamstą pasižiūrėjus, tai negali atsivytyti. Anė kokios permalnos.

— Žio, ir nutvoskei, kaip ant šio vandenį. Ką čia juoktis... Nelyginant lazdynas po šalnų nunokau. Papurtyk, ir nubirs ant dirvonco, kas dar užsikorė buvo. E...

Na, susenęs. Raukšlėmis išvogatas, lyg žiemkenčių dirva patakiui. Bet dar nieko. Nuanglėjusi pypkė, vos kyšo iš ūsu. O kad jau vešlūs! Sakydavo: — eina Vaitiškis, kaip žiurkę įsikandęs. Juoduos, būdavo, iš tolo debesiu. Dabar tai jau suvis baltai — baltučiai.

— Kad po teisybe, dėdžiukai, vis toks pat, kaip tik atsimenu. Jau tada, man augant, širmas, kaip oželis. Gerai sako — senovės žmonės čykštūs. Šimtą nepajusi sukoręs...

— Tik nesukark, — gyvai sukurtėjo Vaitiškis. — Bene pasirinksi kada? Su paties tētušiu, duok Dieve dangų Pilypui — vienmečiai. O jau kada nudainavom į kalnelį.

Atsidusau maldingai, pallingavau galvą, kaip poterį sumetęs už amžinatilsių:

— Užtataigi... Gerai sakai, dėde. Galėjo žmogus traukti dar ne viena pavakarę. Ar duonos trūko? Saulelė visiems lygiai maloniai šviečia...

— Išmislincius buvo, ir dainininkas. Ir prie sveikatos... O kaip metai, ar paaugo? Šeimynos gal jau samdyti nebereikia — vaikai prakuto?

— Ačiū už gerą žodį. Taigi, nesibėdavoja, paaugti tai paaugo. Dirvos mūsų slėsnos. Didžiausios pagados — tuo geriau. O su šeimyna pasibaigė bėdos. Mažasis jau paskaito iš knygos. Mergutė vyresnioji, kuočės, mėtrauja į vaikius. Bus rūpėsčių motinai. Žinai, šios gadynės. Dar kevalas ant kupros, ir sklinda kas sau.

— Taip išaina, Antaniukai. Žio, kaip tas medelis. Kol mažas, vargšta nuspelgtas varputies. Gi pradėjus stieptis — tai sprindžiais. Ir nepajunti.

Iškrėtęs užgesusia pypkė į šalydrangį, kimšosi iš naujo ir degėsi pasigūžinęs nuo vėjo. Botagas gulėjo laisvai, atremtas į petį, vadžios suspaustos keliais. Pavallui arklys biznojo ristele, tai išnašiu žingsniu kabino prieškalnėn. Džeržgė atsajos, gurgždėjo pakanktės įtenu galuose

ir tekiniai trinkėjo, sukrėsdami kaulus.

— O kaip, sakyk, tamstos begyvenate? — paklausiau, matydamas, jog su paskutiniais žodžiais Vaitiškis lyg ir apsinuoko ir, užlaužęs stangius antakius, panarino galvą. Paskui kniosterėjo ir nukėlė kepurę kryžiui, ant aukštai supilto kauburio stovinčiam, Gorių šilo išsilenkime. Atsiliepė ne tuojau, ir kaip nugirdęs ko klausiau, lyg sau vienas sėdėtų ir šnekėtųsi su savim. Perdėjęs vadžias į kitą ranką, botkočiu pamojo pro petį atgal:

— Pastatė bent... Jei ne geresni, sakyk. Kryžių. Keturiiais, šlajas sudūrę, traukė gzuolą žimos keliu iš Dargaudžių skyrimo, su talka. Bepigu tokius sūnus, kaip Dryžos Rokas, užsiauginus...

— Kam, kam, o tamstai, dėde Vaitiški, neišeitų skustis. O kur tą kryžių pastatė, jei galima paklausti.

Senasis paskersavo, atsilošė, idant geriau pasitėmytų, koks čia neišmanėlis šalymais:

— Žio... Ogi kapeliuose, kur gi daugiau statys. Tėvo atminimui. Čemerės, gi nebūsi girdėjęs, kad Juozapas Dryža pasimirė?

— Ne. Nebūsiu, — prisipažinau.

— Ot tai tau. Nu, ką padarysi?... Tvirtas buvo. Alų padarė — jau nūgers susiprašęs gentis ir bičiulius.

Kaip mat išaina — pasidarė savo paties pakasynom... Ir palaidojom sodžiaus kapeliuose. Jo valią pildėm. Buvo apleisti. Žinai patsai, Antaniukai, kad niekas nebesilaidojo. Takas baigė užželti į kapelius.

Žio, tai Juozapas Dryža susirūpino, idant tėvų senučių kaulus apsaugotų nuo išniekinimo. Tvorą naują aptvėrė. Žyvrą imti užgynė. Ir kai viską gražiausiai sutvarkė, emė ir atsigulė, nelyginant koks pralotas, sau išsimūrijęs kopylė. Nugiedojom, nugarbstėm laukais. O kai Rokas pastatė kryžių, tai kiek svieto suplaukė į šventinimo iškilmes!

— Pamanykit... — gūsciojau pečiais. Ir kaip gyvas atsistojo akycė aukštas kapų kalnelis, toje vietoje, kur Katmilžis įsilieja į Gružę. Pajutau sausą katpėdžių šiurkštumą basose kojose, ir tą nesuvokiama nykumą, kuri nė iš šio, nė iš to apniks, būdavo, šventadienio pokaičiais, išsiplukdžius ir išsitiesus retoje žolėje prieš saulę, pakapėje. Išgirdau vėjo šiušenimą vinkšnose ir mačiau mediniais spinduliu smūgiais pašiauštą kryžlavonę, įsmigusių aukštai mėlynėje ir bėgančio, besitolinančio nuo debesėlių. Dievobaimingų ir pamaldžių mergelių nupinti vainikai tebevysta ant kryžiaus.

Vaitiškis pagyveno mano prisiminimus, sakydamas:

— Šį pavasarį vėl nuskardejo pa-

Jadvyga Kuncaitienė, „Laiko“ bendradarbė, buv. Moterų skyriaus redaktorė

miškės ir laukai. Kryžiaunas dienas apgiedojo Gružisčių žmonės. Bė išnykštąs tas paprotys jau buvo. Kai išsikirstė į viensėdžius, tai suprantama, nebesuseina taip. Ogi užėjo ant seil' Kelpšienės Kristinai, sužadė mergas, aplėkė sodžių. Nu ir įkusė brolių mano, Maršalką. Tam to tereikia, kad kur ugnin...

— Buvo tokia, — parodžiau ranka, — žąsele: varinėjo. O bus bene puiki mergutė išbėgusi?

— Žio, kurgi, Antaniukai! Kaip liera. Piršk gerą ūkininką - gaspa-

Juozas Kėkštas, literatūrinio skyriaus redaktorius

dorių. Nesigailėsi. Žemės ūkio mokyklą išėjo. Tik jau atšakį. Atkandę dantį nevienu.

— Jei labai branginasi, tai ką tu žmogus? Nedrasu nė pradėti.

— Nu, sakyk, ne tai, kad branginasi Savojo neaptinka. Anais metais atsibeldė iš kažinkur toks žvinkokas. Kalvę susirėntė sodžiuje. Nagai aukso — ką griebs, tas padaryta. Žvigdė rikdė mergas, eidamas paklėčiais ir patalkiais. Kad nepameluočiau, Kristiniukė būk tai įsižiūrėjusi į jį buvusi...

— Eik jau eik, dėde? Kokiam kalvini pajudėliui, tokia mergina. Rodos mūsų krašte dorų ūkininkų trūktų? Blauzdas botagu pagenėti! — sakau didžiai pasipiktinęs.

— O taip ir buvo, kaip sakai. Išsimušė, išsiedė. Kaip išėjo su Kalandros katilu rudenį, tai po šiai dienai.

Plačia ir tiesia pradalgė išsivareš vieškėlis skersai Gorių šilo. Esame vidury ir pakiliausioje vietoje. Atsisukes matai Maniūsdvario aukštasis liepas. Už jų, kiek šone, tartum įkaitęs, raudonuoja Endriškių mokyklos stogas. Priešais ir toli, skersai mūsų kelio, padūmavęs miško rėžis. Jis eina ilgyr, kaip greitai artėjame palaukėn. Ir jis uždaro anoje pusėje slėsnumą, kaip didei kretilą, pavožta galliaj išsi-giedrinusiu rudens dangumi. Perkeliu nutrupusias kojas ir tiesiu kaklą, vis norėdamas kuo daugiau užgriebti. Teiraujuosi kaip tas, kaip brolis Maršalka, jei jau kartą užsiminta. Vaitiškis prunkščia pro ūsus ir nusispajuna, ne tai pikta, ne tai iš gallesčio:

— Ką jau tas, žio... Kad būtų mažesnis, tai pasitiesęs įkrėstum. Sūnų Steponą sugadino. Mokytas — nedamokytas dabar. Pajuokai žmonių. Čemerės... Nuo mažens maniškis broliui, kaip koją įkirtęs. Seniau taj prie ponų, į valsčių spraudėsi. Paskui prie bažnyčios, prie komitetų ten. Vis šlovės. Užsizeldė paspjaudomą palūpį ir vaikšto nelyginant bajoras, gūžį išvertęs. E, nesinori daug...

— Taigi, taigi. Acha... — pritariu ir toliau; kaip Lapeika Degutinis, kaip Dargužis Ignacas ir Girdvainis Mykolas, su kuriais pradėjau ganyti ir paaugus jebes krestī sodžiuje. Vienu rudenį visiems trims atnešė šaukimus iš valsčiaus, kad stotume prieš komisijas ir daktarus. Taip ir paėmė visus kariuomenėn. Vieną į gusarus, kitą prie artilerijos. Nu, o ten, tai nesiterleno daug. Lamdė kaulus, kad braškėjo, per balno kilpą vėrė kailliadiribai vėršilos. Ir po šautuvu statė, kad juos diegliai... Ogi Elija — ar nebus kur kepšlų užvertęs? nemanytum, kad važinėja paklemiais po senovei?

Vaitiškis nusijuokė taip skaniai, net ašara prisiskūpė ir pasruvo patakiui, raukšlėmis. Nusisūnypstė trankią nosį ir ūsus suklastė į abi pusės pypkės kandikliu, tokiu pakumpusiu, kieta sausvėdzio medeliu.

— Je, kaip tik apie Eliją, tai nors pilvą susiimk. Kur jis tau užvers? Mačiau andai, kai buvau su marčia turguje — silkėm nugaras gnaibo, truškiasi po rasalą, kaip antis. Pas mus nebeužsuka. Vingiu lenkia. Sako — velnias išjojo Eliją iš Gružisčių. Ar taip buvo ar ne, bet jau nė su pyragu nebeprašysi. Eke-ke-ke... — Nu, nu? Ar iš tikrųjų taip nutiko?

JONAS AISTIS

Tėviskės Žemelė

ĮKANDIN vis seka, lyg šešėlis —
Lyg šešėlis tamsi, slėgianti mintis,
Kad užgynė, lyg vartus užkėlė,
Į tėvynę grįžti nedraugai pikti...

O sugrįžti noras nuolatos didėja
Ir tolydžio smelkiasi į mus.
Lyg žolynų kvapą, nuolat neša vėjas
Gimtąją žemelę ir tėvų namus.

Tartum juodas varnas nusileist tykotų
Iškapot akelių, tysant paslikam,
Taip ir virš gimtinės mylimųjų plotų
Suka juodos mintys Lietuvos vaikams.

Teka Nemunėlis, ašarom pasruvęs,
Ir šilai dūsuoja aimana gilia,
Tik laisvai negali atsidust lietuvis
Anci pasiskųsti kruvina dalia...

O pilka šilaine, o gelti smėlynai,
Prakaitu pasotint jūsų negali...
Kodėl, nedalinga ir brangi tėvynė,
Mums tavoji laimė yra taip meili?...

Nepajėgs išplešti niekas iš krūtinės,
Nebent tik išplėštų su pačia širdim —
Nepakeis mums niekas mylimos tėvynės,
Tai dėl to ir niekas jos mums neatims.

Jie išeis — nualinę kaip skėrės,
Nenumins — ji kaip žolynas atsities,
Ir užgis šios gilio žaizdos atsivėrė,
Mums išėjus iš vergijos ir nakties.

Eina metai neramaus laukimo —
Niekas nepalaužė, niekas nepalauš.
O nelaimė liks tik atminimas,
Ir skaitesnis tautai rytmetis išauš.

Bet šiandieną seka, lyg šešėlis —
Lyg šešėlis tamsi, slėgianti mintis,
Kad užgynė, lyg vartus užkėlė,
Į tėvynę grįžti nedraugai pikti.

— Tai, išgirsi... Kai susėsime prie alaus uzbono, tai tik liežuvį pasidėk — bus ko pasiklausti. Lapeika tai jau patsai užvis geriausiai išpasakos istoriją, kaip atsikratė savo deguto. Sutiksi Mykolą. Gražiai gyvena pasodoje, Kušliskėse, valdžiai tarnauja po senovę. Jis nelaukęs pagraus trinkti Beržiniųjų čuprą. O Beržinis, irgi prie melodijos, ne pėsčias ir gerai dantytas.

— Ar pašėlo? Kas jiems užėjo? Draugai neperskiriama, kaip į porinius sukinkyti bus?

— Žio, gerai sakai. Kaip du riešutai į keimarė suaugę. Ale mat, abu karšti medinčiai, kad kur ugnin. Apie muškietas susiginčio, ar ką. Ir kaip čia užsileisi? Spjaudosi Girdvainis, kai tik paklausi. Va, Dargužis, sakyk, per savo didelį mandrumą įsikūlė bėdon. Tokį durnelį, apdaužytą nelaimę, pasisamdė vasarai, darbymečiui. Linarūtė buvo, tai suleis su merga, kad galėtų (Nukelta į 5 psl).

KULTŪRINĖ KRONIKA

* Irena Andresco, Ispanijos lietuvaite, dirba Jungtinių Tautų sekretoriato ispaniškame skyriuje ir daro įvairių dokumentų vertimus į ispanų kalbą. Ten ji jau dirba antrus metus. Šiuo metu ji jau lankėsi pas savo tetą Mariją Varnienę, dal. A. Varno žmoną, Chicagoje. Irena Andresco gerai moka ispanų, rusų, prancūzų kalbas ir yra išvertusi keleta veikalų. Su savo seserimi Laura ir ispanų kalbą išvertė visus Toltojaus daliosios literatūros veika-

lus — 12 tomų. Drauge su savo seserimi yra išvertusi nemažai novelių, apsakymėlių ir trumpų draminių veikalų iš rusų, prancūzų, lietuvių kalbų įvairioms Ispanijoje leidžiamoms antologijoms. Laura neseniai į ispanų kalbą išvertė lietuviškų pasakų knygą, kuri yra spaudoje. Jų brolis Viktoras Andresco Madride leidžia žurnalą „Estrellas“ (žvaigždės), kuris redaguojamas ispanų, prancūzų, vokiečių ir anglų kalbomis.

* Miškininkystės terminams paruošti sudaryta komisija, kurios nariais yra: J. Kuprionis, A. Vasiliauskas, J. Rautkys, A. Škerys ir V. Žemaitis. Lietuviai miškininkai rėdo nemažai energijos savo profesiniam darbams. Jie leidžia savo žurnalą „Girios Aidas“. Žurnalas spausdinamas rotatoriumi, bet daro gražų įspūdį. Nuo sekančio numerio jį pradeda redaguoti prof. J. Kuprionis.

* J. Rimutis paruošė spaudai leidinį anglų kalba „We Accuse“ (Mes kaltiname). Leidinys bus iliustruotas 30-čia klišių, krefdiname popieriuje, skiriamas JAV darbininkai, nušvies abiejų sovietų okupacijų Lietuvoje padarinius. Leidinys turi duotas spaudai ir pasirodys dar šiais metais.

* Muzikas Motiejus Glinski žurnale „Sodalis Marianus“, leidžiamam Londone, pradėjo seriją straipsnių, kuriuose įrodo, kad didysis kompozitorius Fridrikas Chopin buvo giliai religingas ir tas jausmas jo širdyje buvo gyvas iki mirties.

Neatskilti nuo lietuviško kamieno

Dažnai mėgstama tvirtinti, kad mes, šių laikų žmonės, esame nepriklausomi, galvojame taip, kaip norime, ir nesame priversti paklusti kieno nors nuomoni. O tačiau taip nėra.

vėl išdaigins laukinę obelį. Gi kamienas visuomet pasilikis tas pats. Jo atžalos bus protėvių atžalos.

Matydami tai, suprantame, kad kraujo negalime pakeisti kitu, nežiūrint ant kokios žemės remtusi mūsų kojos ir kokio krašto sultimis bemistume. Nelyginant lietuviškas

Agr. Antanas Šantaras (Ant. Rytys); vienas iš uoliųjų „Laiko“ bendradarbių, duodęs įvairių sričių straipsnių ir verimų.

beržas Botanikos Sode, kuris čiulpia skirtingus syvus ir iš skirtingos žemės, tačiau jis vistiek vadinamas lietuvišku beržu.

(Atkelta iš 4 psl.) pasijuokti. Iš kvailio, koks ten juokas? Paskui pats nežino kaip bedėkavoti...

Gera sėdėti šale Vaitiškiio ir klausyti. Negaliu atsidžiaugti jo žilais ūsais, jų vėšlumu. Taip vėjelis sviuluoja juose, ir žodžiai kosdamiesi minkštai, net šiušena. Matyti, ne kiek dantų beliko Vaitiškiio burnoje.

Tai, kad įsisuko vėjas į mūsų sodną... Šis šakom nukrėtė.

Kad rodos nebuvo šiandakt vėjo. Tyku, kaip per Pakylėjimą, — suabejos tėtušis.

Kaip nebuvo? Žio, kas čia? Šekit vaikai, — įsirežęs pastatė ant slenkščio sėtuvę slyvų.

O Vaitiškiio slyvos geros, vyrelis tu mano! Geltonosios, įsprogusios nuo persirpimo, vištškiausio didumo. Ir nėra kur akių dėti. Rodos Vaitiškiis žino, kad vakare tarėmės eiti papurtyti jo slyvų. Mikė su Ignium ir nuėjo. Tai žalčiai, mat kiek dralos bus pridarę. Pripurtę ir paliko.

Ar tik nesijuokti, dėde, kartais? O ką tokią? — Gi Miklošenė. Žio, abudu našliai. Ir vaikelį našlaitį buvome priglaude. Motinos begėdės pamesta. Miklošenė augins, kaip savo, o aš vis, būdavo, velku per tvorą ką sugriebęs, kaip katė, nelyginant. Kalmynai juokiasi: — sako, imkit ir sumeskite skudurus į krūvą. Vaikas auga ant gatavo. Eke-ke-ke-ke... Juokas — juoku, bet vestuvijų, kaip Žlabo Valiaus, reiktų pajieškoti. Trankiai nušokta tarpšventy. Vitkus savo dukteriai ašaus negalėjo, bent aštuoniais pirais padarė. Ir pats iš to džiaugsmo, kad pinigai atsirado, dvi savaites neatšpagiriojo. Nu, išgirsi, ir apie Vitkų, ir apie Žlabį.

O jau šlapus šilo, tarškant mažažemių Pakarniukų laukais, mūsų sodžius pasikloję priešais, kaip didelė ir saulės nušviesta aikštė miš-

O tačiau juk turime priemonių išvengt šio nuo savoj kamieno atskilimo. Galime sumažinti šį surambėjimo pavojų. Reikia tik ryžtis. Negalima nuleisti rankų ir droti savyje užgesti tai lietuviškai ugnelei. Ir ne tik savyje. Ją turime saugoti ir kūrstyti savo vaikuose, taip pat, žinoma, nepamirštant ir meilės tam kraštui, kuriame gyvename.

Šiame lietuviybės ugnelės kūrty-mo darbe juk nesame vieni ir apleisti. Gyvename krašte, kur turime laisvę ir dažnai net gauname pa-justi, kad tas, kuris nemyla savo tė-vų žemės, jos papročių ir kalbos, mažą vertinamas ir šio krašto val-džios bei kultūros žmonių. Turime savo lietuvišką spaudą — knygas ir laikraščius. Sekime ir remkime ją. Betgi neužtenka, kad knyga ar laik-raštis būtų tik lietuvišką prirašy-tas. Lietuviškas — tuo pačiu ir ge-ras. Ne. Tik ta lietuviška spauda yra lietuviška pilna šio žodžio prasme, kurios lapuose nerasi nei šmeižto, nei apmaudo, nei savanaudiškumo, kuri nesiskelbia esanti vienintelė, bet varo ramią, patstovią, tiesią ir gilią krikščioniškos meilės bei liet- -viško solidarumo vėją. Ta spauda yra lietuviška, kuri agdo ir kūrsto visuose, neišskiriant pažiūrų nei lucmo, aną amžinąją lietuviybės ug-nelę, ugdydama tuo pačiu asmeny-bę, kurią visas pasaulis sutartinai ir be jokių ginčų kirkščioniškosios kultūros žmogumi vadina.

Turime lietuviškas draugijas ir susibūrimus, kuriuose turime parei-gę būti nariais. Ne dėl vardo ar gar-bės, bet kad būtume ir pasilikume lietuviams. Visos jos yra geros, jei siekia, nors ir netiesioginiu būdu, Lietuvos laisvės, jei rūpinasi ne tik materialiniais, bet ir tautiniais rei- -kalais.

Lietuviškos sąmonės ugdymui ne-crūksta juk lėšų. Atsidadant per mė-nesį tik trejetas kavos puodukų spaudos, bendruomenės, lietuviškų organizacijų ir bendrai lietuviybės reikalams, susidarytų didžiulės sumos, kurios dar labiau paskatintų minėtųjų lietuviybės palaikymo orga-nų klestėjimą ir veiklą. Ir net dar daugiau. Neseniai esame su pa-sigėrėjimu skaitę p. Čikšto viešą pa-reiškimą šio paties laikraščio skytly-se apie 50.000 pesų sumą, kurią šis kilnus lietuvis skiria lietuviybės pa-

Vladas Veselaukas, uolus Argentinos lietuvių žurnalistas, bendradarbiaująs įvairiuose P. ir Š. Amerikos lietuvių laikraščiuose. Jis yra taip pat nuolatinis „Laiko“ bendradarbis.

kėlimo ir išlaikymo reikalams. Gra-ži tai suma. Nėra abejonės, sunkiu ir kietu lietuvišku darbu uždirbta, užtat šimteriopai turi būti vertina-ma ir suprasta. Šis kilnus p. Čikšto pasiūlymas (apie kurį, manau, dar rasime progą šio laikraščio skytly-se atskirai pasisakyti) rado atgarsio ir kitų lietuvių tarpe. Telioka tik lin-kėti pasisekimo ir laukti.

Visa tai rodo, kad mus supantis pasaulis su savo įtakomis nebus pa-vojingas, jei seksime geraiis pavyz-džiais ir patys aktyviai ir nuolat dalyvausime pasaulio įvykių eigoje su savu lietuvišku atspalviu.

VOKIEČIAI GINKLUOJASI

Nors pasaulinė spauda mažai ts-keklbia apie vokiečių apsiginklavi-mą, bet artimesnieji stebėtojai žino, kaip tas darbas vyksta pačioje Vo-kietijoje. Adenaueriai laimėjus rin-kimus. Vak. Vokietija aiškiai atsi-stoja Vakarų pusėje. Manoma, kad Vokietijos apsiginklavimas būtų neišvengiamas net tokiu atveju, jei ten Rytų Vokietijos komunistai pa-kartotų Korėjos istoriją ir užgrobtų

Pabėgo Lietuvoj gimęs Sov. karininkas

Bonnoje, Vokietijoje, leidžiamas „General - Anzeiger“ išidėjo platų aprašymą, pailustruotą dviem nuotraukomis, kaip Leonidas Olšvan-

Marija Radionovaitė ir Dr. Augustinas Laučiai. Cydytojas dr. Laučis daug rašo „Laiko“ medicinos ir kitais klausimais. Šiuo metu jis yra Comallo, Rio Negro, lizoninės direktorius.

gas, sovietinis karininkas, pabėgo į Vakarus. Jis yra gimęs Lietuvoje ir dabar Vakaruose eina atsakingas pareigas. Olšvangas karo metu bu-vo mobilizuotas ir pakeltas į kari-ninkus. Jo motiną, kurį buvo žydų kilmės, sunaikino nacių specialūs daliniai. Karui pasibaigus, Olšvan-gas, dirbdamas sovietų informacijų biure Brandemburgo krašte Ryt. Vokietijoje, turėjo gerą progą gerai pažinti visus vokiečių Rytų zonos komunistų įžymybes ir pačią komu-raštis „Der Stern“ š. m. rugsėjo 20

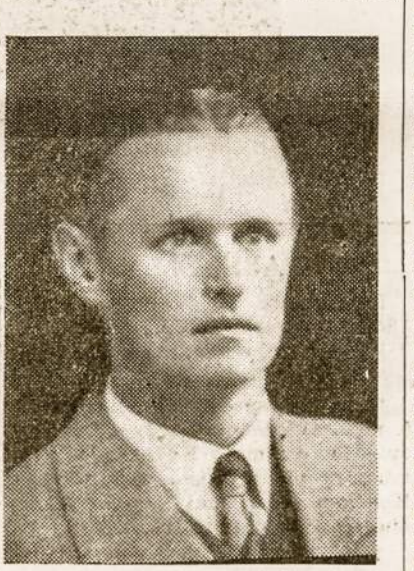
nistų sistemą. Kitas vokiečių laik-d. numeryje išidėjo didžiulę nuot-rauką, vaizduojančią L. Olšvangą su raud. armijos karininko unifor-ma ir vėliau jau laisvą Vakaruose prie Reino, kur jis su savo žmona Lietuve Jozefina, išgelbėtais dviem Rytprūsių vaikais ir jų motina Anną Genat, kuriuos susitiko po ilgo nesil-matymo, žengiant Reino krantū. Laikrašties smulkiai aprašo jo pabė-gimą į Vakarus ir kaip jis išgelbėjo minimuosius vaikus. Olšvangą laik-raštis vadina „geru priešu“, kuris 1945 m. neklausė vaikų dokumentų, bet gelbėjo nuo tikros bado mirties. „Der Stern“ iš savo pusės pažymi, kad jo pavyzdžiu turėtų pasekti ir vokiečių įstaiigos, kurios minimajai šeimai paremti paskyrė už vaiką tik po 50 markių, kai tie 1951 m. buvo surasti. Daugiau, esą, būsią galima skirti tik tada, kai bus pristatyti gimimo metrių originalai...

Iš Potsdamo Olšvangas, rašo „Der Stern“, buvo iškviestas į Maskvą. Drauge LTSR finansų ministerija rūpinosi, kad jis būtų paskirtas dirbti joje kaip finansų specialistas. Tačiau jam neteko dirbti finansų ministerijoje. 1946 m. pavasarį jis buvo priskirtas prie sovietų karinės misijos Vokietijoje, kur vėliau jam buvo pavesta vadovauti Brandem-burgo krašto informacijos biurui Potsdamo. Maršalo Sokolovskio lei-dimu vėliau jam pavyko atsigrabinti savo žmoną Jozefiną iš Plungės, Lie-tuvoje, taip pat į Potsdamą, iš kur jie vieną dieną pasuko daugelio kitų keliais — į Vakarus. Šiandien jo naujoji tėviškė yra Bonnoje, prie Reino. Čia jis rugsėjo mėnesį po il-gos metų eilės vėl susitiko savo pa-ties išgelbėtuosius vaikus ir jų mo-tina. Olšvangas dabar rašo satyrinį veikalą, kuriame pavazduojami jo išgyvenimai sovietinėje aplinkoje nuo bolsėvikinės okupacijos pra-džios.

KERSTENAS MELDĖSI UŽ LIETUVĄ

Rugsėjo 8 d. Munchene lankėsi lietuviams jau gerai žinomas JAV kongreso narys Ch. Kerstenas su žmona ir dukra. PLB Muncheno apylinkės pirmininkas J. Juodval-kis aplankė aukštąjį svečią Ameri-kos konsulate ir perdavė jam visu Muncheno lietuvių vardu linkėji-mus. Kadangi Kersteno lankymasis Munchene sutapo su tautos švente, ta pačia proga apyl. pirmininkas paki-vietė svečią dalyvauti vietos lietu-vių ruošiamame tautos šventės mi-nėjime.

Tautos šventės diena skirtos pa-maldos įvyko 14.45 val. Muncheno priemiesčio Karlsfeldo vokiečių ka-taliki bažnyčioje. Dar prieš pamal-das susirinko didelis būrys lietuvių — moterys pasipuošusios tautiniais drabužiais — sutikti žymojo svečio. Kerstenas su žmona ir dukra, lyd-i-mas M. Kižytės, inž. A. Rudžio,

Leonardas Sruoga, JAV-bių ambasados tarnautojas, ARLB C. V. sekretorius, kurio straipsnių dažnai randame „Laiko“.

valdžią Vak. Vokietijoje. Armiją kurtų ir komunistinė valdžia. Gal ir sparčiau negu dabartinė.

* Vokietijoje šiuo metu veikia 17 vargo mokyklų su 19 mokytojų ir per 300 mokinių. Vokietijos krašto valdyba prie Vokietijos atstirų kraštų vyriausybės yra paskyrusi sa-vo įgaliotinius: Šiaurės Reino — Westfalijos — E. Simonaitį, Schies-woig-Holsteino — E. Žilijų ir žem Saksonijos — A. Makarską.

prof. J. Brazaičio ir Amerikos kari-ninkų lietuvių, atvyko į pamaldas konsulato automobiliu. Belaukian-čių lietuvių buvo sutiktas plojimai-s. Per pamaldas kartu su žmona, duk-ra ir inž. Rudžiu priėmė Komunija. Pamaldų metu vietos lietuvių cho-ras, pritiriamas tautiečių, gražiai-giedodjo lietuviškas bažnytinės gies-mes. Po pamaldų čia pat prie bažnyčios Kerstenas, apsuptas tautiniais drabužiais pasipuošusių lietuvalčių, nusifotografavo su vi-sais Muncheno lietuviams. PLB Mūn-cheno lietuviams. PLB Mūn-cheno apylinkės atstovas pasveikino svečią ir įteikė jam visų Mūn-cho lietuvių vardu dovanėlę — medžio drožinį, lietuviško kryžiaus altorė-lij; žmona ir dukra buvo apdovano-tos gražiomis gelį puokštėmis. Inž. A. Rudžiui įteikta dovanėlė — iš medžio išdrožtas Geležinis Vilkas, papuoštas tautine vėliavėle. Kerst-enas trumpai jautriais žodžiais pa-dėkojo už linkėjimus, dovanėlę ir pareiškę: „Mano šios dienos malda ir šv. Komunija buvo skirta ken-čiančiai Lietuvai“. Kartu p. Kerst-enas atsiparė, kad dėl laiko stokos negalės dalyvauti lietuvių Tautinės šventės minėjime.

KAZIMIERAS KUNIGONIS

ŠIO „LAIKO“ NR. GARBĖS LEIDĖJAS

Šio 100-tojo „LAIKO“ numerio Garbės Leidėjas yra KAZIMIERAS KUNIGONIS. Jis yra gimęs 1908 m. vasario 27 d. Padkužės km., Sasnavos par., Marijampolės apskrityje. Baigęs pradžios mokyklą, mokėsi Marijampolės Rygiškių Jono gimnazijoje, ten uoliai dalyvaudamas skautų organizacijoje. Buvo pasiekęs skiltininko laipsnį ir dalyvavo daugelyje skautiškų stovyklų laisvoje Lietuvoje.

1928 m. p. Kunigonis atvyko Argentinon. Čia po kurio laiko sukūrė lietuvišką šeimą su p. Ona Kriščiūnaite. O. Kriščiūnaite Kunigoniene yra gimusi Anglijoje ir ten gyvenusi iki savo 12 amžiaus metų. Vėliau buvo parvykusi į Lietuvą, iš kur 1928 m. atvyko Argentinon. Sukūrė šeimą, pp. Kunigoniai susilankė dukrelės Marijos, kuriai pasistengė duoti mokslą ir išlavinti, kad galėtų užimti tinkamą vietą. Visa šeima yra dideli spaudos mėgėjai ir rėmėjai. Ant jų stalo galima matyti lietuviškų laikraščių net iš Š. Amerikos ir Kanados. „Laiką“ skaito nuo pirmojo numerio.

K. Kunigonis savo darbštumu ir sąžiningumu atkreipė į save dėmesį žmonės, kurioje dirbo, ir, išmokęs vietinę kalbą, pasiekė aukštą vedėjo vietą Casa Pesh. Iš savo santuokų jė pasistatė gražų ir patogų su visais moderniais įrengimais na-

mą - vilą (chalet) Wildėje, c. Salcedo 29, o šiuo metu gavo ir telefoną (207-9398). Prie gražaus namo įrengimo daug savo rankų ir jėgų pridėjo p. Kunigoniene. Taip pat turi savo automobilį, kuriuo netik ir darbą važinėja, bet ir į lietuviškus subvimmus, patarnaudami dažnai net tiems, kurie tokių patogumų neturi, arba Argentinon atvykusiems svečiams.

Šiai patriotiškai ir šviesiai pp. Kunigonių šeimai, įsirašusiai į spaudos rėmėjų ir šio laikraščio Garbės Leidėjų eiles, „Laiko“ Redakcija ir Administracija reiškia nuoširdžią padėką.

AR ISSIMAITINS ŽMONĖS

Greit žmonija pasiekė savo skaičiumi pustrėčio biliono. Tokiu tempu augdama žmonija per šimtą metų pasidvigubins, pasiekdama penkių bilionų skaičių. Vienam suaugusiam žmogui kasdien reikia apie 2500 kalorijų, o visiems penkiems bilionams reikėtų dvylikos su puse trilionų kalorijų per dieną. Tos kalorijos turi ateiti maisto pavidalu.

Galutinėje sąskaitoje visa ši energija ateina iš augalų (kuriais ir gyvuliai minta). Šią energiją pagausina augalai lapais, kai lapuose vandenilio atoma išskiriamas iš vandens ir įjungiamas anglarūškis, gaunamas iš oro. Toks vandenilio perkėlimas iš vienos medžiagos į kitą vadinamas fotosintezis ir jo dėka saulės energijos atsargos susikrauna cheminiu būdu. Labiausiai įprastas tos rūšies chemikalas yra cukrus. Tai sudėtingas vyksmas, ir dar nei patys mokslininkai jo pilnai nesupranta ir negali laboratorijose pakartoti.

Apskaičiuojama, kad tik 2% saulės energijos, krintančios ant augalų, yra perdirbama į cheminę energiją ir saugoma augale. Tačiau ir to užtektų išmaitinti du tūkstančius kartų didesnį žmonių skaičių, negu dabar yra žemėje. Faktiniai taip nėra, nes ne visi augalai tinka gyvių maistui bei nevisi auga apgyventose vietose. Be to, šia energija turėtų pasinaudoti ne tik žmonės, bet ir kiti gyviai.

Iš kitos pusės, augalai tesuima tik 2% ant jų krintančios energijos, o 98% — pražūna. Apie 60% saulės energijos niekada nepasiekia žemės, nes yra absorbuojama atmosferos. Tačiau ir tos energijos, kuri žemę pasiekia yra 100.000 kartų daugiau, negu pasauliui būtų reikalinga, net jei ir pasidvigubintų žmonių skaičius. Tik klausimas, kaip tą energiją gausiau sugauti ir išlaikyti. Kitaip sakant, kaip padidinti augalų našumą. Čia mokslininkai randa gerų vilčių. Pvz. Šiaurės Carolinoje 1900 metais nuo akero tebuvo gaunama 14 bušelių kukurūzų, dabar gi numatoma gauti po 40, taigi 180% padidėjimas per pusę šimtmečio. Išmokstama geriau kovoti su augalų ligomis. Toliau — mokslininkai gali išrasti naujas augalų atmainas, kurie didesniais, tan-

kesniais lapais sugautų daugiau saulės. Ši pažanga jau pastebima medvilnės ūkyje. Vėl mokslininkai suseks kaip augalai gali pakelti nelaimės, kaip potvynius, šaltį, sausrą. Jau ir toji srity nemažai daroma Kanadoje, net ir Rusijoje. Išrandamos naujos, našesnės augalų atmainos.

Paduodamas tuos apskaičiavimus E. Ashby Londono žurnale „The Listener“ reiškia geras viltis dėl žmonijos išsimaitinimo ateityje.

Pranas Ramanauskas, Pirmasis „Laiko“ Garbės Leidėjas

PABĖGĖLIAI

Ištrauka iš „Rabotničesko Delo“, 1953 m. vasario 12 d. Vertimas: Baudžiamojo kodekso pakeitimai, senato patvirtinti.

„Senatas sprendė ir priėmė savo š. mėn. 10 dienos posėdyje įstatymą apie Baudžiamojo Kodekso pakeitimus ir papildymus. Baudžiamojo Kodekso pakeitimai apima sekančius naujus paragrafus.

Paragr. 72 a — Bulgarij pilietis, betkoku būdu apleidęs kraštą be valdžios leidimo arba jį apleidęs su

leidimu, bet atsakąs grįžti nustatytu laiku, yra skaitomas tėvynės išdaviku ir yra baustinas mirtimi.

Paragr. 72 b — Asmenys, artimais ryšiais surišti su išdaviku, kurie numatydami ruošimaisi paragr. 72-a nusikaltimui ir tuoju nepažeisą viso to valdžiai, yra baudžiami nuo 5 iki 10 metų areštų ir iki 10.000 levų pabauda. Likusieji išdaviko šeimos pilnamečiai nariai (tai yra tie, kurie nieko nežinojo apie „nusikaltimą“ — mūsų pastaba) gyvenę kartu su juo nusikaltimo metu arba nuo jo ekonomiškai priklausą, yra baudžiami civilinių ir politinių teisių praradimu sulig paragr. 28 ir visiškai ar daliniu turto konfiskavimu. Be to, bus imamas administracinio pobūdžio priemonių minėtus asmenis apgyvendinti atskirose vietose ar pasiunčiant į darbo ar perauklėjimo lagerius“.

Nedarome jokių išvadų. Geriau tegul pasiskaito tie, kurie kalba apie antikomunistinę propagandą ir kurie tvirtina, kad Rytai ir Vakarai gali geriausiai sugyventi, remdamiesi vien tik socialinio teisingumo siekimu tikslu.

Sesi metai Raudonajam Pragare

Vieną šaltą 1945 metų, kovo rytą, palikau su tėvais Gerdaun. Keityje į vakarus vyko tūkstančiai vokiečių pabėgėlių: vežimais, dviračiais ir pėsti. Sovietų artilerijai ir aviacijai tai buvo geriausias talkinys patenkinti savo kraujo troškimą. Pakelėse gulėjo šimtai užmuštų vaikų moterų ir senelių, o sužeistaisiais niekas nesirūpino. Visų mūsų tikslas buvo kaip nors pasiekti Karaliaučius ir iš ten per Pillau kaip nors išvykti vakarų Vokietijon. Pergale nei mes, nei mūsų kariuomenė jau nebetikėjo — kiekvienas individualiai stengėsi kaip nors savo galvą išgelbėti. Tačiau tik mažai dalelių pabėgėlių pavyko Karaliaučius pasiekti — visi kiti arba kelyje žuvo arba pateko bolševikams. Per šamųjį pasimečiau nuo saviškių ir niekuomet jų daugiau nebesutikau.

Ne tiek daug žmonių žuvo per patį karą, kiek atėjus bolševikų kariuomenei. Tūkstančiai vokiečių moterų, vaikų ir senelių buvo nušauti be mažiausios kaltės. Praėjus egzekucijų bangai, prasidėjo žiaurus badas. Rytprūsijos, tam kadaise žydinčiame žemės ūkio krašte, žmonės mirė badu tūkstančiais ir sovietai į tai visiškai nekreipė dėmesio. Ir viešai buvo galima išgirsti kalbant rusus, kad badas ir ligos jiems sutaupo daug laiko ir padeda atsikratyti „tais prakelktais niemcais“. Tokia padėčiai esant emė sklisti visame krašte kalbos, kad Lietuvoje esą pakankamai maisto, kad lietuviai labai gerai priima vokiečius ir juos slepia nuo rusų. Ir aš panorau šį gandą pati pasitikrinti, nors jau niekuo pasaulyje nebetikėjau. Po ilgų pastangų pavyko man pereiti Lietuvos sieną ir pėsčiomis atvykau iki Nemakščių, prie Raseinių. Pakelyje visur mane lietuviai šelpė maistu ir apnakvydindavo. Kai

pirmą kartą pamačiau ant stalo padėtus sviestą, duoną, lašinius, pieną ir kt. apsiverkiau ir pati netikėjau savo akimis, kad tokių dalykų pasaulyje dar esama. O viena lietuvė senutė su pasigallėjimu į mane žiūrėdama vis kartojo: „Essen, essen...“

Kadangi vokiečių pabėgėliai masiniai plūdo į Lietuvą, tai vienoje vietoje ilgiau išbūti negalėjau. Bet ir amžinas bastymasis buvo įgrisęs ir pavojingas. Laimingu sutapimu mane priglaudė viena lietuvių ūkininkų V. šeima prie Nemakščių. Čia ilgai neišbuva, nes milicija ir strybai labai persekiojo. Po kiek laiko mane priglaudė kito kaimo ūkininkas A., kuris kartu buvo ir batsiuovys. Čia išbuvaui iki išvykimo vakarų Vokietijon. Šeimininkas A. turėjo 10 ha. žemės ir gerai vertėsi, tačiau, pradėjus steigti kolchozus, viską kas buvo galima parduoti pardavė ir nusipirko Skaudvilėje namą, tikslu ten persikelti ir atidaryti batsiuovio dirbtuvę. Tačiau jam ši kombinacija nepavyko — namą bolševikai konfiskavo, o jo ūkį prijungė prie „Didvyrio“ vardo kolchozo. Gyvenimas pasidarė sunkus, bet vis tik šiaip taip šeimininkas vertėsi, slapta taisydamas ir siūdamas butus.

Bolševikinis teroras ir kolchozų įvedimas žmones stūmė tiesiog depresijon: bet vis tik šiaip taip dar laikėsi, vildamiesi, kad greitai prasidės karas ir juos išgelbės iš sovietinės vergijos. Tačiau visos viltys sudužo, kai vieną naktį prasidėjo žmonių deportacijos Sibiran. Ūkis buvo netoli Žemalčių plento, kuriuo šimtai sunkvežimių tūkstančius nekaltų lietuvių vežė Rusijon. Iš mano kaimo išvežė apie 10 šeimų, tačiau šeimininkui pavyko pasislėpti. Praėjus trėmimas šeimininkas grįžo atgal, bet jau jo daugiau nebeieškojo. A. sesuo slapta laikė vieną vokiečių gydytoją, kuris buvo pabėgęs iš sovietų karo belaisvės. Kažinkokiu būdu milicija apie tai sužinojo ir A. seserį su visa šeima ištrėmė. Vokiečių gydytojų pavyko pabėgti į mišką pas partizanus. Ištrėmtųjų ūkis liko išplėstas ir apleistas, tačiau pastatai nebuvo nugriauti. Šioje apylinkėje masiniai trėmimai vyko 1948 ir 1949 metais, per kuriuos ištrėmė apie 30% gyventojų. A. kartais gaudavo iš savo ištrėmto į Sibirą švogerio laišku, kur buvo rašoma, kad jis esąs nuo savo šeimos atskirtas ir dirbąs sunkiai anglių kasykloje. Prašė atslysti maisto ir rūbų.

Prie Nemakščių yra žienas sovietų aerodromas su angarais lėktuvams, tačiau ne visuomet čia lėktuvai stovi. Kelis kartus per metus čia vyksta sovietų kariuomenės manevrai, kurių metu būna daug lėktuvų. Tuomet būna metami parašiutininkai, šaudoma iš pabūklų ir pan.

Kolchozus įvedus, iš visų ūkininkų buvo atimta viskas, kas bent buvo šiek tiek tokios vertės. Atėmė ir visus gyvullus, retai kam palikdami ir vištą. Surinkti kolchoze gyvuliai stipo badu, o bolševikai skelbė, kad tai sabotazas, kad kapitalistų šnipai gyvullus tyčia nuodija. Kartą, pastipus 10 karvių, jos buvo

išvežtos į Kauną nustatytį pastipimo priežastį. Vėliau pranešė, kad jos tikrai nuuodytos — o žmonės sypsojosi iš tokių kvallų paaškinimų. Daug kolchozininkų buvo suareštuota ir dingo, tačiau gyvuliai stipe ir toliau.

Nemakščiai ir Skaudvilė per karą labai nukentėjo. Dabar yra pastatyta mažų medinių namelių, kurie atrodo, lyg grybai po lietaus. Nemakščiuose veikia viena maža krautuvėlė, kurioje nieko negalima gauti pirkti. Skaudvilėje yra kelios tokios krautuvėlės ir viena tekstilės krautuvė, laikoma privačiai vieno žydo. Tačiau jam prekyba nevyksta, nes viskas pasakiškai brangu.

Susisiekimas labai blogas. Iki 1950 metų nebuvo jokių keleivinių autobusų ir kitokių susisiekimo priemonių, kaip tik geležinkelis. Bet Viduklės stočiai esant gana toli, žmonės buvo priversti daugiausia pėsčiomis keliauti. Tik vėliau buvo paruošti keleivinių pervežimų du sunkvežimiai, kurie dažnai būdavo remonte ir susisiekimo tvarkraščio nesilaikė. Kartais ištisomis dienomis tekdavo išstovėti prie kelio.

Skaudvilėje ir Nemakščiuose bažnyčios veikia, tačiau paskutiniu metu kalbama, kad už mokesčių nemokėjimą Nemakščių bažnyčia bus uždaryta. Tikroji N. bažnyčia per karą sudegė ir jos vieton yra pastatytas paprastas medinis namas.

Koks tai tolimas A. giminaitis Nemakščiuose turėjo radio aparatą ir klausydavosi užsienio pranešimų. Visi laukė, kad tik greičiau prasidėtų karas.

Pradžioje apylinkės miškuose buvo labai daug partizanų. Aš ir pati juos kelis kartus grupėmis po 2 — 3 esu mačiusi pas ištrėmtą A. seserį Partizanai pas ją atėdavo maisto. Jie buvo gerai ginkluoti, bet be uniformų ir kariškų ženklų. 1950 metais čia buvo daug kautynių tarp partizanų ir NKVD garnizono, kurių metu daug partizanų žuvo. Beveik kasdien į Nemakščius buvo atvežami nušautų partizanų lavonai ir paguldomi kelioms dienoms turgavietėje. Girdėjau, kad tokie nušautųjų lavonai būdavo įvairiausiai išniekinami — prikalami prie sienų, įkišami burnon papirosai ir kiti dalykai. Būdavo ir taip, kad įmesdavo į šulinį pa tuos žmones, kurie buvo įtarti palikę su partizanais ryšius, ir jiems liepdavo gerti šito šulinio vandenį. Mano šeimininko dukte lankė Nemakščiuose gimnaziją ir pati pasakojo, kad kelis kartus visą gimnaziją vedė parodyti, kaip atrodo negyvi „banditai“ ir liepė pasakyti, jei kuris pažįstamas. Nors ir daug partizanų nušovė, bet dar daugiau jų liko. Kartą, kai Nemakščius vizitavo koks tai augštas bolševikų pareigūnas iš Kauno, jį dienos metu partizanai nušovė prie pačios milicijos.

Jei Lietuvoje nebūtų rusų, mielai jon grįžčiau, kur mane taip labai mylėjo ir dalinosi paskutiniu duonos kąsniu — baigia savo pasakojimą jauna vokiečiai, šešis metus išbuvus raudonajam pragare.

(PLB VKV Inform.)

LAIMINGA MOTERYSTĖ SENATVEJE

Garsiojo archeologo (senienų tyrinėtojo) Malewan žmona žymi rašytoja Agota Christie taip išsireiškė apie savo moterystę:

— Nieko nėra gudresnio, kaip ištekėti už archeologo. Juo žmona labiau sensta, juo jos vyras labiau ją myli!

Taip paruošiamas „Laikas“ išsiuntimui. Čia matoma ekspedicijos talpa: (iš kairės į deš.) A. Ginteris, E. Paršelis, O. Liplinskienė, A. Mihauskaitė, R. Kazellienė, M. Derenčūtė, O. Develkienė, S. Vaicaukauskienė. Apačioje T. Jasnevičius ir R. Paršelis krauja į maišus išvežimui į pašta.

MUZIKUI VACLOVUI RYMAVIČIUI, nepailstančiam šv. Cecilijos choro vadovui ir uoliam lietuviškos visuomenės darbuotojui, jo Vardinių progą daug gražių dienų ir vaisingos darbuotės linki

LIETUVAI IŠLAISVINTI CENTRAS ARGENTINOJE, ŠV. OECILIJOS CHORAS, L. JAUNIMO DRAUGJA, RADIO VALANDELE „LIETUVOS AIDAI“

KURIASI LIETUVIŠKA KALIFORNIJA

Kilni Gerb. Stankūnų dovana Stambaus Buenos Aires „Trafilación Kaista“ fabriko savininkai Gerb. Kazimieras ir Marija Stankūnai šiomis dienomis pa-

Atsiras Lietuviškoji Kalifornija Pačiam Villa del Dique ir gretimuosiuose Rumipal bei Embalse miesteliuose, esančiuose ant to paties Calamuchita ežero

MARIJA IR KAZIMIERAS STANKŪNAI,

kurie Kordobos kalnų kurortinėje vietoje, Villa del Dique, padovanavo Lietuviškam jaunimui nepaprastai gražią atostogų vietą.

dovanojo Aušros Vartų Lietuvių Parapijai, Avellanedoje, modernišką 2 aukštų vilą Kordobos kalnuose, Villa del Dique vasarietėje. Vila yra ant Calamuchita ežero kranto, turinčio 60 kvadratinį kilometrų, 600 metrų aukščiau jūros lygio. Prie vilos yra 2.000 kvadratinį metrų sodas su kitais dviem pastatais, kuriuose yra dar keletas gyvenamųjų kambarių. Visa nuosavybė lengvai prašoksta poros šimtų tūkstančių pezų sumą. Be abejo tai yra rekordinė auka Argentinos lietuvių istorijoje, kuri neišdildomai išibrėš į kultūrinį mūsų kolonijos gyvenimą.

Jaunimo auklėjimo tarnyboje

Vilos paskirtis — tarnauti lietuviškojo jaunimo auklėjimui. Tam tikslui vasaros atostogų metu tenai bus ruošiama vaikų vasaros kolonija. Iš visos Argentinos lietuvių vaikai galės praleisti vasaros atostogas žavingoje gamtoje, nepaprastai sveikam klimate. Rūpestingoje priežiūroje jie iškylaus, žais, ilsės ir mokysis savo tėvų kalbos ir istorijos. Vanduo ir sausas oras, irklavimo ir kalnų sportas grūdins jų sveikatą, o metodingas ir visapusiškas auklėjimas paruoš jų valią veikliam ir prasmingam gyvenimui. Žiemos metu tenai veiks specialii lietuvių jaunimo auklėjimo įstaiga, kurios tikslas bus ugdyti būsimuosius Argentinos lietuvių kultūrinio ir religinio gyvenimo darbuotojus.

kranto, jau dabar yra nemaža pastoviai išsikūrusių lietuvių, kurių keletas turi net viešbučius (jie reguliariai skelbiasi „Laike“). Atsiradus tenai pastoviam kultūriniam ir religiniam jaunimo centrui, bus duotas rimtas ir pastovus pagrindas platesnei lietuvių kolonijai. Nepaprastai sveikame Kordobos kalnų klimatu ypač tiks apsigyventi norintiems pataisyti savo sveikatą ir šiaip sutaupomis ar pensija apsirūpinusiems tautiečiams. Iš Villa del Dique lietuviai kunigai patogiai galės aprūpinti ir visą Kordobos lietuvių koloniją, nes susisiekimas yra patogus, o nuotolis tėra vos 100 kilometrų.

Jau registruojami vaikai vasaros atostogoms

Jau šią vasarą Gerb. p. p. Stankūnų dovanotoje viloje atostogaus lietuviškasis jaunimas. Pilnu tempu vyksta paruošiamieji darbai ir, didesniajam patogumui įrengiama koplyčia. Iš visos Argentinos kviečiami lietuviukai registruotis iš anksto vasaros atostogoms. Tėvai Marijonai rūpinasi išgauti visus galimus papiginius kelionei. Visais reikalais, pranešant pageidaujamą atostogų datą, kreiptis šiuo adresu: Padres Marianos, Mendoza 2280, Avellaneda (T. E. 20-9027). Sekančiame „Laike“ nr. bus duota daugiau ir tikslesnių inofrmacijų.

Daug dalykų pergyvenęs ir atsidūręs tremtyje žmogus, blaškosi, tarytum paukštis narve, ir vis kažko jieško. Nerami dvasia, nes ji atplėšta nuo tautos kamieno, nuo išgyventos aplinkos; blaškosi, nerasdama gimtojo krašto ir su juo netektų dvasinių vertybių. Nurimsta, suradusi artimesnę pastogę savo paliktajai vietai, bet tas tęsiasi neilgai. Vėl pradeda jieškoti paliktų sodybių ir žaliųjų tėviškės miškų.

Tremtis — skaudus žodis. Tai savos rūšies operacija. Tremtis skauda, nes ją žmogus pasirinko ne laisva valia. Dirbo, nešė ir statė, dėjo plytą prie plytos, kad sukurtų savo Tėvynėje gražesnę ateitį. Triūsdamas ir prakaituodamas laukė, kada pražydės tėviškės sodybos deimanto žiedais. Ir staiga viskas pranyksta lyg saldus sapnas. Turėjo palikti tai, kas brangu ir artima, ir jieškoti prieglaudos po svetimu dangumi. Peržengęs Tėvynės sienas, žmogus išsinešė ir nuolatinį nerimą. Jis kartais gali išblėsti, jo laikinai gali nejausti, bet vienas ar kitas išorinis bei vidinis veiksnys vėl jį iššauks.

Tremtyje žmogus turi nepalūžti fiziškai ir dvasiškai. Žymus vengrų rašytojas, didelis jaunimo mylėtojas Tihamer Toth savo knygoje „Jaunimo kovos“, kuri yra išversta ir į lietuvių kalbą, šitaip aprašo dvasinį žmogaus kritimą.

„Savo mokslo metais — rašo — dažnai mėgdavau nueiti prie vieno kalnų ežero. Tai buvo puiki vieta. Ant lygaus, kaip veidrodžio, vandens paviršiaus linksmai žaidė saulės spinduliai. Gelmėse nardė ežero gyventojai ir džiaugėsi šiltomis vasaros dienomis. Pakraščiais, lyg sargybiniai išsirikiavusios, stovėjo vandens lelijos. Ant kranto, nuleidę garbingas galvas, snaudė seni gluosniai, žiūrėdami į atsimušusį vandenį savo paveikslą. Gaivus vėjelis skridinėjo tarp laibų jų šakelių, o nendrės tyliai lingavo pūkuotomis savo galvutėmis. Ežeras buvo lyg šventas sielos gyvenimas, lyg nekalta kūdikio akutės.

Po daugelio metų — rašo šis jaunimo mylėtojas — aš vėl aplankiau savo mėgstamąją vietą.

Ir pasibaisėdamas žiūrėjau, kas pasidarė iš mano mielo ežero! Tik gelsvai žalios varlių pelkės! Jų van-

ISBLOKŠTASIS ŽMOGUS

duo buvo tamsus ir nešvarus. Gelmės uždengtos samanomis ir žole, o užnuodytas oras aiškiai liudijo, kad jų viduryje pilna bauriausiu puvėsių. Išpūstomis akimis varlės lipo iš dumblo ir vertė praeivį nusigręžti nuo tokio reginio; bailsūs ropiai šokinėjo į tirštą vandenį ir nėrėsi į žalią dumblą.

Kur yra lelijos, — klausia rašytojas, — kurios čia taip didingai stovėjo?

Kur dingo svyruojantieji gluosniai?

Kur išnyko šypsanti dangaus mėlynė, taip puikiai spindėjusi vandens paviršiuje?

Visa žuvo! Nenaudingos nendrės apaugo krantus. Syra nuo mažiausio vėjo pūstelėjimo pelkių žolės. Visur tik puvėsiai, tuštuma ir nešvarumai.

Man pasidarė skaudu! — baigia Tihamer Toth. — Tai buvo puikus mano jaunystės ežeras!

Dvasiškai palūžusio tremtyje žmogaus vaizdas.

Išblokštasis žmogus atsidūrė visiškai svetimoje aplinkoje. Svetimas kraštas, svetimi žmonės. Net ir tie, kurie seniau paliko tėviškės laukus ir įsikūrė rastoje aplinkoje, yra kažkaip svetimi. Svetimi, nes į juos veikė nauja aplinka, lygiai kaip svetimas bus tremtinys, sugrįžęs pas savuosius. Jų išgyventos kančios bus svetimos; nepajėgsime pilnai suprasti to, ko patys neišgyvenome.

Tenka ramiai priimti dabartinę būklę, kokia ji yra. Atkeliavęs į svetimą kraštą, tremtinys džiaugiasi atsivežta sielos kultūra. Ir teisinga. Tačiau prie sielos kultūros priklausoma taip pat ramus pakentimas esamos aplinkos ir esamos aplinkos gerinimas.

Išblokštasis atsivežė nerimą, ir tas nerimas dažnai prasiveržia griovimo linkme. Norima sugriauti, kas gal ir vertėtų sugriauti, bet taip pat dažnai griauamos ir meno vertybės. Yra daug tremtinių, kurie pasirinko protinę statymo ir vieningumo linkmę. Pradėjo statyti kultūros rūmus ant senų pamatų, ant tų, kurie buvo pastatyti didelio mū-

šų tautiečių pasišventimo dėka. Kultūrinis namas, statomas ant tvirtų senų pamatų, bus daug didesnis ir gražesnis už tą, kuris išaugs griovimo pasėkoje.

Išblokštasis žino iš praeities, jog lietuviui ir sena, prirūkusi lūšnelė brangi. Jeigu kas kėsintųsi ją sugriauti, susilauktų negalėtinai pasipriešinimo. Tai pastebėjome iš netolimos praeities. Pats griovėjas parodytų savo psichologinį žmogaus nesupratimą.

Kultūrinis gyvenimas gali eiti tik darnia kryptimi. Kartais reikia nusileisti iki paprasto žmogaus, jį suprasti, tapti jo bendradarbiu, kad įgijus jo pasitikėjimą. Kai paprastas žmogus pamatys, kad pastarasis puošia jo kultūrinį namą, ir jis pats prisidės prie to gražaus darbo. Jeigu reikėtų, padės net ir nugriauti, kad pastatius gražesnį rūmą. Bet jeigu pamatytų, kad ateivis nori sugriauti net paprastą bakūžę ir nieko gražaus nenori pastatyti jos vietoje, griovimo darbai jį priešinsis visomis jėgomis. Tas tinka ir bendram kultūriniam veikimui.

Reiktų ateiti į paprastą bakūžę ir bandyti pajieškoti kultūrinių vertybių, ir manau, kad daug kas surastų gražių dalykų ir paprastame namelyje. Tik bendru darniu veikimu išsaugosime savo atsivežtas vertybes ir perteiksime jas kitiems.

A. Klevelis

* JAV atstovų rūmų narys Ch. J. Kerstenas su savo palydovais laukėsi Italijoje, Šveicarijoje, Berlyne. Rugšėjo 20—21 d. d. lankėsi Bonoje ir Amerikiečių Aukštojo Komisarų Vokietijai įstaigoje. Į Boną išvyko VLIKO ir V. T. vadovybė su atitinkamais tarnybų valdytojais, taip pat Vokietijos krašto valdybos pirmininkas Pr. Zundė ir estų bei latvių laisvinimo veiksmų atstovai. Lietuviai visur Kersteną sutinka su dideliu nuoširdumu ir dėkingumu. Jo žygiais rodo gyvą susidomėjimą ne tik Amerikos lietuviai su ALT ir LLK, bet ir kitų bolševikų pavergtųjų tautų laisvinimo veiksniai. Vokietiečių spauda jo žygiams taip pat skiria daug dėmesio.

P. p. M. ir K. Stankūnų padovanotas namas, kuriame lietuviškas jaunimas jau šią vasarą galės praleisti malonias atostogas, pasimaudyti, po kalnus pavaikščioti ir lietuviškai išmokti.

TEISINGUMAS

Didžioji dalis žmonių, kurie prisidėjo prie kardinolo Minsenty persekiojimo, gavo teisingą atlyginimą už savo vargą. Štai pirmasis sąrašas:

Riez, teismo metu buvęs teisingumo ministeris: sušaudytas, kaip liaudies priešas.

Zold, buvęs ministeris ir propagandos organizatorius prieš kardinolą: nusizudė.

Desci, buvęs policijos vadas, vėliau teisingumo ministeris: areštuotas už nukrypimą nuo partijos ir šnipinėjimą imperialistams.

Biedermann, buvęs politinės policijos vadas: kalėjime apkaltintas sabotažu ir išdavimu.

Osko, policijos pulkininkas ir kardinolo arešto vykdytojas: sušaudytas už mėginimą bėgti iš Vengrijos.

Zipser, kalėjimo, kuriame buvo kalinamas kardinolas, viršininkas: areštuotas už nukrypimą nuo politinės linijos.

Sulliner, grafologas, kardinolo laišku falsifikuotojas: paslaptinai miręs Paryžiuje.

Weil, gydytojas, privertęs kardi-

nolą gerti vaistus, užmušančius valią ir atmintį; pakliuvęs į „valomųjų“ sąrašą.

Teisingumas išpildomas. Jo laukia dar ir kiti. Gana teisingas yra vokiečių posakis: „Dievo girnos mala pamaži, bet teisingai“.

DŽIOVINTAS VYNAS IR ALUS

Prancūzijos kariuomenėje vynas yra būtinybė. Tačiau aprūpinti reikių 100.000 karių armiją vynu, po bonkų kiekvienam, reikėtų pervežti arti 20.000 litrų skysčio, kas sudaro nemažą transporto problemą. Prancūzai dabar išrado būdą, kuriuo, panaudojant dalinį užšaldymą, vynas išdžiovinamas, išskirti iš jo apie 85—95% vandens. Pasilieka tik toks sunkus, tamsus sirupas, kurį vėliau atskiedus vandeniu gaunamas vėl vinas. Tas „džiovinatas“ vinas yra įtaisomas 43 kubinių centimetrų kapsulėse, kurias pradūrus ir sumaišius su puse bonkos vandens gaunama tiek pat vyno.

Belgų biochemikas R. Mouton atrado, kad, šaldant ir džiovinant alų, galima jį paversti į miltelius, kurie sumaišyti su vandeniu ir pridėjus

kiek etilinio alkoholio bei anglies dvideginio vėl virsta alumi. Ties laus milteliai, sandariai uždaryti ir laikomi vidutinėje temperatūroje, gali išstovėti metus laiko, neprarasdami savybių. Atmiešti jie duoda skanų ir šviežių alų. Dabar šiame krašte tiriama nauja problema, — ar negalima padaryti dirbtinio alaus, be visų tų natūralaus rūgimimo procesų.

VYTIS TEISINGUMO RŪMŲ BOKSTE

Paryžiaus Teisingumo Rūmų bokšto sienoje yra vienas iš puikiausių Europos sieninių laikrodžių. Jis buvo papuoštas Henriko Vazos, buvusio Didžiojo Lietuvos kunigaikščio ir Lenkijos karaliaus, isakymu Prancūzijos, Lietuvos ir Lenkijos herbais. Todėl šalia baltos lelijos, Burbonų ženkle, matome Lietuvos Vytį ir lenkų erelį. Tas laikrodis paskiausiai buvo atnaujintas 1910 m.

* Tarptautinėje skautų konferencijoje Melburne dalyvavo ir lietuviškas skautės. Jos tarptautinio biuro direktorę supažindino su Lietuvos byla

Nepriklausomos Lietuvos ministrai pirmą kartą lanko Zemaitiją

Rašo Ats. Gen. V. GRIGALŪNAS-GLOVACKIS

Pirmaisiais Lietuvos nepriklausomybės gyvenimo metais beveik visai nebuvo gerų kelių, jungiančių Kauką su Telšiais, t. y. laikinąją sostinę su Žemaičių centru. Todėl žemaičiai jautėsi pernelyg valstybės valstybėje. Pirmuosius nepriklausomybės diegus žemaičiuose skiepijo, dabar JAV-bėse gyvenęs, gen. Povilas Plechavičius. Pats būdamas karštas žemaitis, turėjo savųjų didelį pasitikėjimą. Jis surinko gerą būrį ūkininkaičių ir su jais išgelbėjo nuo besikuriančių raudonųjų valsių „revkomų“ Alsėdžius, Skuodą ir kitas Telšiams artimas vietoves. Jam ten besitvarkant, centro buvo paskirtas į Telšius srities komendantu kapitonas Zaleskis. Tai buvo labai energingas ir narsus karininkas bei didelis patriotas. Mūsų jis buvo vadinamas „Pugač-Čauskas“, nes visada vaikščiodavo su jautinių būvūnu. Manau, kad tą valdžios simbolį savo kailiu yra patyręs ne vienas belaukiąs ir bedūsaująs Maskvos malonių, nes kap. Zaleskis buvo griežtas antibolševikas.

Per pietus ministrai buvo susodinti centre, o kiekvienam iš šonų buvo pasodinta po garbingą žemaitį. Tikrai min. Pirmininkui teko vie-

Pijus Sakalauskas.

miesto susisiekimo inspektorius, didelis „Laiko“ rėmėjas. Jis atlieka visus šio laikraščio reikalus su valdžios įstaigomis.

nas žemaitis ir kitas dzūkas, nes prie Dr. Grinlaus iš dešinės pasodino mane, o iš kairės — komiteto pirmininką. Dalyvių prisirinko virš kapos, nes čia buvo dvasiškių, karininkų, visuomenės, valdžios bei savivaldybių atstovų, miesto ir apskrities viršininkai ir tarnautojai. Matyt, neviskas buvo aptarta per posėdį, kad jau po antro patiekalo rengėjai pradėjo nekantrauti dėl sveikinimų ir kalbų. Pirmą kalbą turėjau pasakyti aš, kaip vyriausias žemaitijos kariuomenės atstovas. Paprašiau min. Pirmininko leidimo, bet jis, ar tai iš kuklumo, ar iš kalbų nemėgimo, man tyliai pasakė, kad gal apsisis be kalbų, ir patarė geriau susilaikyti. Aš parodžiau, kad nekabėsiu. Tačiau tas nesukliudė kitiems pradėti kalbas. Visi tik „važiavo“ geležinkeliu ir min. Pirmininką taip prispyrė prie sienos, kad šiaip ar taip turi prižadėti praveisti geležinkelį bent nuo Papilės iki Telšių. Tokių įsipareigojimų bijodamas, min. Pirmininkas kreipėsi į mane, kad pakėsičiau kalbos temą. Nė vienas iš ministrų nederėjo kalbėti atsakyti. Baigus vienam kalbėtojų, aš pradėjau kalbą: „Ponai Ministeriai, gerbiamieji žemaičiai, žemaičių vaišingumas yra žinomas ne tik Lietuvoje. Tačiau šiandien virš valandos važiuojame geležinkeliu ir jokios stotelės privažiuoti negalim. Manau, kad mes jau pagaliau pasiekėme galutinę stotį Telšius, todėl pakvieskime pavargusius svečius bufetan, pripildykime taures ir jas pakelkime už šventąją žemaitiją ir už ją lankančius ponus Ministerius. Vallo, šv. žemaitija, valio Neprikl. Lietuvos ministrai, valio kilnieji ir garbingi žemaičiai!“

Mano trumpa kalba visus sužavėjo. Mano trumpa kalba visus sužavėjo.

Scena iš Atžnyno, kurį Lietuvos valdžios rėmėjas 19 d. suvaldino Lietuvos Tautinis Ansamblis „Daina“ Prieky ketvirtas iš dešinės — režisierius J. Valentinas.

Jo. Nustojo toliau geležinkeliu „važiuoti“. Ministeriai pasijuto išsilaisvinę nuo įsipareigojimų, kurie tuo laiku vargu ar buvo galima įvykdyti. Dr. Grinlius man pastalėj

paspaudė ranką. Lietuvai nusipelnęs inž. Petras Vileišis labai gražiai ir turiningai atsakė kalbėtojam, savo kalbą pajavirindamas savo praeities gyvenimo gražiais epizodais. Adv. Skipitis bene keturis kartus švietė žemaičius. Nebuvo pamirštas ir p. Galvanauskas, kuris vaizdžiai pavyzdžiais nupasakojo tuometinį Lietuvos finansinį stovį. Pasidarė labai maloni ir jauki nuotaika. Jauسته jautėsi tarp visų glaudus ryšys.

Kalboms beveik jau pasibaigus, staigiai pakilo ir pradėjo kalbėti apskrities viršininkas Jurgelis, žmogus menko mokslo ir dar menkesnio išsiauklėjimo. Visi nustebom, nes pažinom jį, kaip blogą kalbėtoją. Ir jis taip prabilo. „Ponai Ministeriai ir svečiai. Kadangi visų užtenkamai išsiplepėjo, tai leiskite ir man pasakyti keleta žodžių“. Daugumą prapliupo juokais ir pradėjo šaukti: „Vallo, viršininkas. Jau užtenkamai prisiklausėme plepalų, tai ir kalbų klausytis nenorim“. Taip ir neleido vargšui Jurgeliui žodelio tarti.

Dar kiek maloniai paviešėję, bendrais reikalais pasitarė, ministrai labai gero nuotaikoj atsiviekinimo su vaišingaisiais žemaičiais, kurie dar labiau pakilia nuotaika išlydėjo svečius. To apsilankymo vaisius — bene tais pat metais buvo pradėtas geležinkelis Papilė — Tryškiai — Telšiai.

VAIKŲ PARALYZIUS

Vaikų paralyžiaus ligą sukelia virusai (maži gyviai), kurių mokslininkai priskaito net apie šimtą įvairių rūšių, tačiau iš jų tik apie trys rūšys sukelia paralyžių. Mokslininkai nustatė, kad virusai patenka į organizmą arba su maistu, arba per plaučius su oru. Pasiėkę kraujo apytaką, jie apsisotja nervuose. Prieš vaikų paralyžiaus ligą išrasti skiepai, ir stipriausį jų yra gauti iš beždžionių audinių, kuriose buvo įvestos virusų kultūros. Tačiau dar šie skiepai nėra reikiami tobuli ir toje srityje daromi tolimesnį tyrimai. Vartojamas dar gamma globulinas, kuris nėra skiepal, taigi nėra akstinas pačiam organizmui išugdyti medžiagas, nugalinčias šią baisią ligą, tačiau pats globulinas veikia prieš virusus, sutelkdamas didesnę saugumą bent tam kelių savalečių laikotarpiui, kol jo veikimas išsibėgia. Pastebėta, kad tonsilų operacija palengvina kelių virusams į organizmą, todėl vaikų paralyžiaus epidemijos metu tokias operacijas daryti nepatariama. Dabar net ir apsigūsim šia liga yra daugiau vilčių, nes dr. T. De Lorme išrado būdą, kaip atstatyti suparalyžuotų muskulų pajėgumą.

ZIRKONIUS — ATOMINIŲ ITALIŲ MEDŽIAGA

Gaminant pirmąjį atominės energijos varomą submariną reaktoriui (vietai, kur vyksta atomų skaldymai) statyti panaudojamas seniai žinomas, bet mažai vartotas metalas zirkonijus. Jis yra lengvesnis kaip plienas, išlaiko augštą temperatūrą (tirpsta tik prie 3452 laipsnių F.), stiprus, nesunkiai duodasi panaudojamas ir nesugeria į save skraidomo atomo dalelių, kaip tas būna su eile kitų metalų. Zirkonijaus pasauelyje yra daugiau kaip nikelio, vario, švino ar cinko ir jis randamas Floridos ir Oregono pakrančių smėliuose bei kitose vietose. Jį atrado vokiečių

ATSIŪSTA PAMINĖTI

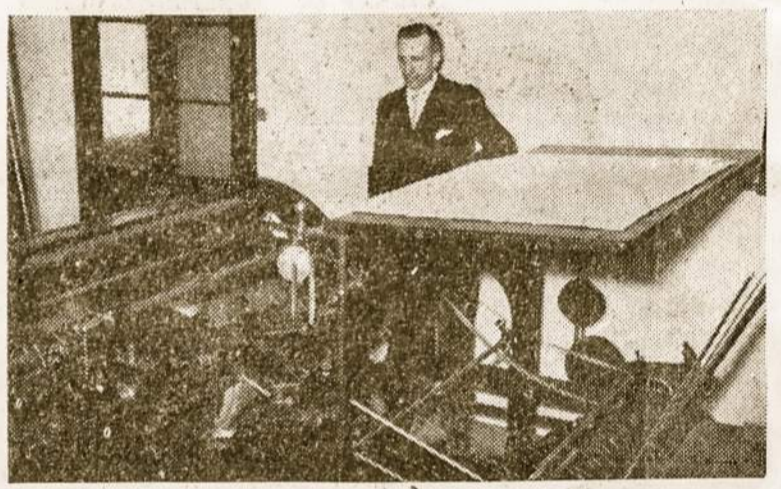
1. Kun. Vytautas Jonas Bagdavičius MIC, ŽMONIJOS LIKIMAS ŠV. JONO APREIŠKIMO KNYGOJE. Išleista Lietuviškos Knygos Klubo Chicagoje, 1953 m. Su vysk. V. Padolskio pratarim. Vinjetės dail. Ansis Berzinš, aplankas dail. Romo Viesulo, žemėlapis T. Juozo Petraičio. Knyga turi 406 psl. Tai vienintelė šios rūšies knyga lietuvių kalboje. Jos reikšmė ir svarstomi klausimai yra šiuo metu ypatingo aktualumo. Tai yra mėginimas atidengti žmonijos likimo paslaptis Dievo planuose. Šią knygą turėtų perskaityti ir j jos mintis įsigilinti kiekvienas žmogaus likimu besidomįs ir norįs jame surasti tikrąją prasmę. (Platesnį apibūdinimą duosime vėlesniuose „Laiko“ numeruose).
2. A. Rinkūnas, KREGŽDUTĖ, I dalis, Elementorius, Skaitymai, Ap-

linkos pažinimas. Išleido Spaudos Bendrovė „ZIBURIAI“. Toronto, Kanada, 1953 m. Viršelis ir elementorinės dalies iliustracijos dail. J. Sgarinjt. Tai yra vadovėlis mažiems vaikams išmokyti lietuviškai skaityti. Tėvams, norintiems savo vaikus mokyti namie, mokytojams mokyklose (šeštadieninėse ir kt.) bus nepavaldojamas pagalbininkas. Kaina 1,50 kanad. dol.

3. LIETUVA, Politikos žurnalas, Nr. 4, Balandžio - Birželio mėn., 1953 m. Leidžia Lietuvos Laisvės Komitetas, Red. Kol. nariai: Juozas Audėnas, dr. Bronius Nemickas, Vytautas Vaitiekūnas. Adresas. 4 West 57th St., New York 19, N. Y. USA.

4. TĖVIŠKĖLĖ, Lietuvių Vaikų Laikraštis, Nr. 7, Liepa, 1953 m. Red. Vl. Vijeikis. Adr.: 2313 W. 91 St, Chicago 20, Ill. Šiame numeryje telpa visa Vaidžanto "Rimai ir Nerimai" apysaka.

5. SĖJA, Tautinės, Demokratinės Minties Laikraštis, Nr. Nr. 1, 2 ir 3. Išleina kas mėnesį. Red. G. J. Lauskas. Adr.: 1023 N. Keystone Ave., Chicago 51, Ill.

Čia spausdinamas „Laikas“. Prie spausdinamosios mašinos darbu ruošiasi mašinistas Andrius Baltrušaitis.

POLITINIAI SAJŪDŽIAI LAISVINIMO TALKOJE

VLIKO leidžiamas „Eltos“ biuletenis išsiuntinėjo visiems politiniams sąjūdžiams anketas su klausimais apie jų veiklą. Pirmasis atsakė Krikščionių Demokratų Partijos pirmininkas Pr. Vainauskas per savo atstovą VLikę M. Krupavičių. Krikšč. Demokratų pirmininkas nuskako, kad partijos tikslas yra Lietuva ir lietuvių tauta, krikščionybė ir demokratybė. Lietuviai krikščionys demokratai yra įsitikinę, kad Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas yra pati svarbiausioji, dar Lietuvoje sudaryta bendrinė lietuvių politinė organizacija, įgalinta veikti lietuvių tautos vardu šiaip geležinės uždangos, gali sėkmingiausiai Lietuvos laisvinimo kovą vykdyti, ir todėl tą Komitetą remia ir deda visas galimas pastangas jo veiklai stiprinti. Šiuo metu partijaai trūksta pagrindinių elementų — savos žemės, savos valstybės. Todėl ji, siekdama Lietuvos suvereninių teisių atstatymo ir ruošdamasi darbu Nepriklausomoje Lietuvoje, tremties metu savo veiklą yra nukreipusi į kovą dėl Lietuvos išlaisvinimo ir į pastangas išlaikyti lietuvišką potencialą. Partijos vyriausiasis centro komitetas yra JAV-bėse, New Yorke. Komitetą sudaro: Dr. Pr. Bagdavičius, A. Bendorius, J. Jakučionis, Dr. D. Jasaitis, J. Jasikevičius, St. Lūšys, P. Minkūnas, Prof. K. Pakštas, Pr. Vainauskas ir Dr. Vl. Viliamas. Partija leidžia savo žurnalą „Tėvynės Sargą“, priklauso pilnateisiu nariu prie Krikščionių Demokratų Internacionalo ir Vidurio Europos Krikščionių Demokratų Sąjungos.

karų Europa ir dar Vokietija. Be to, angliai bet kokia kaina nori derybų su sovietais. Tuo tarpu sovietai stengiasi visokiais būdais trukdyti Europos apjungimą. Maskva stengiasi atskirus Europos kraštus patraukti į savo pusę įvairiais pažadais arba net grasymais, ypač Vokietiją ir Prancūziją. Todėl ir kongrese tūko kietai kovoti dėl tremtinių reikalų. Po ilgų kovų, kuriose tremties politikas energingai palaikė pasižymėjęs liberalų veikėjas ir jų garbės pirmininkas Salvador de Madariaga, buvo pravesta tremtinių palanki rezolucija. Jos pastutiniame posme sakoma: „Galimų su sovietais derybų akivaizdoje kongresas dar kartą patvirtina, kad negali būti priimtas su Šov. Sąjunga joks sandėris, kuris negarantuotų laisvės ir nepriklausomybės Europos valstybėms, šiuo metu sovietų pavergtomis“. Madariaga taip pat pasisakė ne tik prieš derybas šiuo metu su sovietais, bet savo rūpiūčio 19 d. pasakyoje kalboje įspėjo vakariečius neparduoti Vidurio ir Rytų Europos valstybių už Vokietijos sujungimo iliuziją. Kongresas griežtai pasisakė prieš visų rūšių totalizmą, ypač komunistinį.

SPRAUSMINIAI GARVEZIAI IR SUNKVEZIMIAI

Gazo turbinos, veikiančios tuo pat būdu, kaip sprausminių lėktuvų motorai, jau randa pritaikymą žemės susisiekime: jau yra kelyje 19 tokių lokomotyvų JAV-bėse ir užsakyta dar daugiau, be to, jau dveji metai, kai daromi bandymai važinėti sunkvežimiu, taip pat turinčiu tokį motorą. Vienas iš didesnių šios šakos specialistų yra Illinois Technologijos Instituto rektorius dr. J. Tettalata ir jis pramato didelę ateitį gazo turbinų motorams geležinkeliuose ir vieškeliuose. Tačiau žinomo tokio lokomotyvo „Mėlynoji žąsis“ du motorai išvysto 400 arklių jėgų. Jis mažiau svėria, pigiau išlaikyti, ilgiau gali tarnauti, greitesnis, mažiau tepalo tešnauduoja, trumpesnis ir geriau veikia šaltame ore, kaip lig šiol vartateji.

* Pasaulinės Liberalų Unijos kongrese Liuksemburge dalyvavo ir lietuvių atstovas p. V. Sidzikauskas.

Jis kongreso pilnates posėdyje pasakė kalbą, taip pat aktyviai reikėsi Europos reikalų komisijoje. Čia teko stipriai kovoti dėl rezolucijos. Pasirodo, ne vienam iš vakariečių, ypač anglams, rūpi pirmoji eilė Va-

* Socialinė Moterų Dr. Ja Melburne persirinko savo valdybą: pirm. Simankevičienė, parengimų komisija — Kuncaitienė, Šemetienė, Pūmpūtienė; Ilgonių lankymo komisija — Semienė, Bulakienė, Juškienė; rev. komisija — Gylienė, Makulienė, Statkuvienė.

...

SEKMADIENIO RIMČIAI

+++++

Naujybės Bažnyčioje

Bažnyčia modernėja, sako kai kurie laikraštėnai. Bažnyčia suveikina savo priemones, kad geriau galėtų žmones vesti šventu- man, tiksliau išsireikšia kiti. Yra eilė Bažnyčioje naujybių, kurios kvepia pačios Bažnyčios narių ir pašaliečių dėmesį. Šv. Sosto leisti nauji eucharistinio prieš Komuniją pasninko atžvilgiu parėdymai, kai kurių seserų vienuolių abito pritaikymas naujiems laikams ir mišios popietiniu laiku yra šio Bažnyčios modernizmo pavyzdžiai. Naujybės išaukia jų aiškinius, naujas problemas ir baiminimąsi, o daugeliui laikraščių suteikia pirmaeilį žinių. Giedrioje galvose iškyla klausimas: Iki kol gali žengti naujybės? Kaip į jas reikia žiūrėti?

Visada, kai įvedama kas naujo, iškyla dvj priešingos pažiūros: vieni užsispiria, laikydamiesi iš tradicijos įgytų dalykų ir su baiminimusi žiūrėdami į tai, kas įvedama naujo, kiti pasidaro revoliucini- kais-naikintojais, kurie be jokios atodairos kiekvienam žingsny griauja visa, kas yra sena. Abi veiklumo kryptys, ydingos kaip kiekvienas kraštutinis, pasirodė dabartinių naujybių atžvilgiu. Iš pasirodančių atsiliepimų, kurie išsprunka iš laikraščių, matome, kad abi kryptys yra gana ryškios ir kad tarp jų yra gerai nesusingandančių žmonių, kurie negali suprasti, kur yra tiesa. Jie

nemoka atskirti, kas yra antraeilis ir kas esminis Bažnyčios dalykas. — Štai yra nesuvokimo šaltinis. Reikia atskirti tai, kas yra išorinis rūbas, kuris pritaikomas aplinkybėms ir naujiems reikalavimams, nuo to, kas yra pats žmogaus kūnas, jo organai, kaulai, skeletas, kurie žmoguje yra nekintami.

Daugelis tų dalykų, kurie šian-

Kun. Kaz. Veigras, vienas iš „Laiko“ iniciatorių, buv. atsakomasis redaktorius ir nuolatinis bendradarbis

dien mūsų aplinkybėse atrodo esminiai, vakar tokiais nebuvo. Neprieisdami istorinio viso ko kintamumo, né dorovinių dėsnių mainymosi, vis dėlto turime pripažinti, kad yra pasaulėžiūros ir nuomonių srityje svyravimų, kurie tu-

ri įtakos mūsų elgsenai ir mūsų pažiūrai į gyvenimą. Gyvybė eina iš kartų į kartas, perduodama tokią pat. Ji yra esminė, visuomet pasiliekančias dalykas. Tačiau rūbai keičiasi: jie yra tik priedas, antraeiliai dalykai.

Užtenka peržengti mūsų mažos tėviškės, kaip tai kaimo, valsčiaus, apskrities ribas, tuoj pastebėsime, kad tai, ką mes laikėme labai svarbiu dalyku, kitoj vietoj, už kiekos kilometrų gali būti ginčytinu. Tačiau ne viskas; sakyti kitaip būtų vaikiška. Bet taip pat negalime būti tiek užsispyrę tvirtinti, jog viskas yra nekintama. Viso to vidury yra Bažnyčia, kuri savo visuotinum apima visas gyvenimo aplinkybes ir kaip motina turi visuomet būti atidi naujiems reikalavimams, kai juos iškelia laikas. Ji prisiderina prie to, kas yra antraeiliai dalykai, kas yra tik priedas... Tačiau, kokie dalykai gali būti vadinami antraeiliais?

Bažnyčia turi būti ištikima Kristui. Šį garbingą titulą Bažnyčia sau savinasi, turėdama tam pilną teisę. Galima būti neištikimu, nešpildant arba perdėdant, atiman arba pridėdant. Yra tokių, kurie iškarpo Kristaus mokslą, ir tokių, kurie jį praplečia, dauginami jo įsakymus ir savo nuožūra pridėdami kaip esminius dalykus, kurie jais nėra. Sektos ir įvairiai save besivadinančios bažnyčios užima pirmutinę vietą, išgalvojant naujas tiesas be jokios atodairos nuo tada, kai atsiskyrė nuo tikrosios Bažnyčios. Tikroji Bažnyčia taip nedaro, nes ji jaučiasi atsakinga prieš Jėzų Kristų. Ji savy nešiojasi tai, kas yra esminga, tai, kas nepriklauso nuo laiko ir vietos sąlygų ir tai gina su drąsa motinos, kuri neprileidžia, kad kas kitas lėstų jos vaikų duoną. Ši ištikimybė išsaugoti asmeninius daly-

kus, sudaro jos esmę. Šv. Raštas, Šv. Padavimas (kitaip sakant, tai, ką iš Kristaus išmoko apaštalai ir mums perdavė tikėti) ir gyvas Bažnyčios mokymas, vyskupų, visuotinių Bažnyčios susirinkimų ir

Kun. Vitas Šimanskis, „Laiko“ administratorius, kuris nuolat rūpinasi, kad skaitytojai laikraštį gautų tvarkingai ir kad nepritrūktų lėšų jo leidimui

ypač neklaidingas Romos popiežių balsas yra sargai, kurie nurodo tai, kas yra esminio krikščioniškame moksle.

Tai reikia priimti pilnai. Ir jei pradėdama skaldyti, šį tą išmetant, tai jau nėra krikščionybė. Dažnai panašiai, kartais ir skirtingai, yra su antraeiliais Bažnyčios dalykais. Tokiais dalykais yra vietiniai papročiai, visa tai, ko nėra Šv. Rašte, kas atsirado vėliau padavime, visa tai, kas su Bažnyčios pripažinimu galėjo būti ap- leista arba pakeista.

Tačiau šiuo nesuteikiama teisė,

kad kiekvienas pradėtų naujinti arba nurodinėti, kas reikia keisti. Esame suvienyti Bažnyčioje, kurioj yra būtina tvarkai išlaikyti klusnybė, ir ji yra taip pat Dievo Bažnyčios esminis dalykas. Yra tiesų ir papročių, kuriuos keisti dar nėra priėjęs laikas. Yra Šv. Rašto ir Padavimo išvadų, kurios yra giliai susijusios su apreikštomis ir esminėmis tiesomis ir kurios taip pat tuo būdu yra esminės. Yra tam tikra dogmų pažanga, kai, amžiams bėgant, prisideda dogmatinės tiesos kaip tai, pvz., Marijos dangunėmimas. Yra ir daugiau tiesų, kurios nėra esminės tam, kad Bažnyčia gyvuotų, tačiau yra reikalingos, kad ji būtų šventa... Kas visa tai nusprendžia? Šv. Dvasios vedama, ir teologams padarius išsamias studijas, Bažnyčia. Ji taria paskutinį žodį ir prie josios reikia kreiptis, norint suvokti, kas yra esminis ir kas antraeilis dalykas. Ji yra vadas, ji yra atsakinga vesti mūsų žingsnius prie tiesos, kuri yra viena... (Pagal Leclerc)

KADA TIKRAI MIRĖS

Mokslininkai daro bandymus su gyviais, norėdami nustatyti, kada jie tikrai mirę. Buvo šuniui išleistas visas kraujas, ir šuo atrodė negyvas, bet įleidus naujo kraujo — atsigavo. Nukirtus šuniui galvą, ji tikrai buvo nebegyva, bet tuoj prieš jos snukio pridėjus skaniai kvėpančios dešros gabalėlį, šuo nurijo, išmesdamas ją pro angą nukirstos galvos užpakalyje. Gydytojas Negovsky, įleidęs karštesnio kraujo, sumaišyto su adrenalinu ir gliukoze į gyslas sužeistų karių, kurie jau buvo laikomi mirusiais, juos atgalvino, ir kažkurie iš jų vėliau buvo tikrai atgaivinti ir operacijų keliu visiškai pagydyti. Tikra mirtis iš- tinka, ką sustoja kraujo cirkuliacija smegenyse.

KOMUNIZMO PAGRINDAI

J. VENCKUS S. J.

(3) Komunizmas neskiria savo priešų. Kas jiems priešinasi, tai jie tuos tuojau vadina kontrarevoliucionieriais, buržuais, fašistais, naciais, kapitalistais, Rusijos priešais, darbininkų priešais ir pan. Patys stipriausi priešai, kaip Kat. Bažnyčia ir visi tikri katalikai bei kiti, nieko neturi nei prieš rusų tautą, (priešingai, Kat. Bažnyčia ir visi katalikai turi rusų tautai daug simpatijos), nei prieš darbininkiją ar proletariatą. Priešingai, darbininkijai reikia aukoti kiek tik galima daugiau atydos, rūpesčio, pasišventimo ir meilės. Komunizmą atmetame ir turime atmeti, nes marksizmo filosofiniai ir religiniai dėsniai, pagrindai ar principai, yra visiškai neįpraktiniai ir visiškai klaidingi. Kiekvienas garbingas žmogus priešinasi, priešinsis ir visados turi priešintis priimti principus ir pagal juos gyventi, kuriuos jis laiko klaidingais. Ir niekas neturi teisės — né komunistai — kalėjimais ir ginklu priversti išpažinti tai, ką žmogus laiko klaidingu.

(4) Komunistų moralė nėra priimtina. Leninas yra pasakęs: „Jeigu žmonės kalba apie moralę, mes sakome: moralė komunistui yra stiprioje, vieningoje drausmėje ir sąmoningoje žmogaus kovoje prieš išnaudotojus. Mes netikime į amžiną dorovę ir mes atmetame moralę kaip pasakas“ (mano pabraukta), Lenin: Essential of Lenin, tom. II, psl. 670. „Tas yra mums morališka, kas padeda proletariato klasės kovai“ (ibid. psl. 668).

(5) Rusų komunizmas pasirodė labai negailestingas. Tarptautinės įstaigos įrodė, kad rusai plačiai vartoja vergus, kurie priverstinai turi dirbti prie geležinkelio, miškuose, turi kanalus kasti ir pan.

(6) Komunizmas plačiai naudoja terora, t. y. gąsdinti žmones, laiko juos amžinoje baimėje, įvesdami Rusijoje pačią didžiausią ir griežčiausią inkvizici-

ją, kokios pasaulis iki šiol dar nebuvo matęs.

(7) Komunistų teismai pasirodė esą ypatingi. Apie juos nėra reikalo rašyti, apie juos kiekvienas bus pakankamai girdėjęs ir skaitęs.

(8) Rusų komunizmas pasirodė esą labai utopiškas. Jo pasaulis yra labai platoniškas, išsvajotas. Jis siekia sukurti tokį pasaulį, kuris nesiskaito nė su žmonių įgimtais palinkimais, kaip tai turėti savo nuosavybę, kurią taupo, prižiūri ir kurią nori palikti savo vaikams; nesiskaito su žmonių ydomis ir aistromis bei silpnybėmis, kurių vistik neišvengsi ir tobuliausioje komunistiškoje valstybėje. Todėl galima suabejoti, ar tas peršamas, žadamas komunistų „rojus“ bendrai kada gali įvykti šitoje ašarų pakalnėje. Komunizmas iki šiol visada pasirodė, kaip labiausiai organizuotas ateizmas ir labiausiai disciplinuota bedievybė. Visuose marksistų raštuose, komunistų veikmuose labiausiai prasiskverbia mintis — HORROR DEI, ką Dostojevskio romano herojus pasakė: „Dievas persekioja mane“. DeMaistre yra pasakęs: „Komunizmas yra Dievo teismas“. Komunizmas yra žmogaus širdies problema. Jeigu žmogaus širdis neturi kelio prie Dievo, pradeda eiti kitais keliais... ir kiti nuėjo komunizmo keliais.

Komunizmas buvo Dievo teismas rusų carizmui. Rusų carai taip buvo įsitikinę savo galybe, kad jie nematė iš niekur pavojų, net iš nihilistų. Aleksandras III (1845—1881—1894) manė, kad Rusijos monarchija yra stipriausioji pasaulyje. Jis Rusiją vadindavo šeštuoju kontinentu. Tai rodo štai koks anekdotas. Aleksandras III žvejojė vieną kartą Suomijoje. Užsienių reikalų ministris Giers atvyko paprašyti caro, kad duotų savo sprendimą viename svarbiame reikale. Caras nesiskubino. Tada mi-

nisteris sako, kad visa Europa laukianti jo sprendimo. Aleksandras III atsakė šaltai: „Jeigu Rusijos caras žvejoja, Europa gali palaukti“. Nelaukė nė Europa, pagaliau nė pati Rusija ilgai nelaukė. Bausmė už nelemtą valdymą ištiko Aleksandro III sūnų Nikolajų II, kuris žuvo nuo bolševikų rankų 1918 m. liepos 16 d. Ekaterinburge (dabar Sverdlovsk).

Komunizmas buvo Dievo teismas ir Pravaslavų Bažnyčiai, kurios galva buvo pats Rusijos caras. Rusų Bažnyčia, atsikilusi nuo Kat. Bažnyčios, pasidarė valstybės tarnaitė. Kas nekentė Rusų carų despotizmo, tas nekentė ir Pravaslavų Bažnyčios, kuri buvo carų globoje. — Komunizmas buvo Dievo teismas ir Rusų didtuomenei, aristokratams, kurie per mažai tesirūpino savo darbininkų likimu. L. Tolstojaus romane viena mergaitė, iš nuobodumo pianinu skambinusi, ištaria žodžius: „Koks pasaulis yra ypatingas. Milijonai žmonių taip sunkiai turi dirbti, kad keli tūkstančiai žmonių pasaulyje galėtų pianinu skambinti“. Taip, tie milijonai žmonių Rusijoje taip pat suabejojo, sudaužė didžponių pianinus ir išvairkė ponus iš dvarų. — Komunizmas buvo ir yra Dievo teismas ir pačiai rusų liaudžiai, kuri lengvai patikėjo Leninui ir kitiems komunistams. Komunizmas yra ir gali būti dar didesnis teismas ir kitiems kraštams, kurie šiandien žaidžia komunizmu savo salionuose, universitetų salėse, paskaitose, mokyklų klasėse ir net kongresuose bei senatuose. Komunizmas jau yra ir gali būti dar didesnė Dievo bausmė ir katalikams, kurie yra apsilėidę savo religinėse pareigose, kurie yra šiaudiniai katalikai. Tokie blogi katalikai padeda komunistams plėstis. Komunistai žino, kad geri katalikai komunistų propagandai nepasiduoda. Kada Vincas Krėvė nuvažiavo į Maskvą, tai komunistai jam pasakė: „Latvija ir Estija nesukelia mums rūpesčių, bet visai kitaip yra su jūsų valstybe. Lietuva — katalikiškas kraštas, jos gyventojai, visa liaudis fanatiškai nepalankiai nusiteikę

mūsų partijos atžvilgiu ir todėl čia turime laikytis didžiausio atsargumo“ (Vincas Krėvė: „Pasikalbėjimas Maskvoje su V. Molotovu“, „Aidai“, 1953, Nr. 3, psl. 122—131).

Mykolas Bakunin (1814—1816) yra pasakęs: „Iš ugnies ir kraujo okeano garbingai pakils virš Maskvos revoliucijos žvaigždė, kuri išvaduos visą žmoniją“ (Atsišaukimas į Slavus). Bielinis (1810—1848) išsireiškė: „Socializmo įvykdimas neša laimę. Kraujas turi tekėti, tūkstančiai galvų turi riedėti, kad užtikrintų laimę likusiai žmonijos dalei“. (Cituoata iš Kologrivo: „Metaphysik des Kommunismus“, psl. 27). Dr. Sternberg'as rašo: „Kaip organiškai istoriškas faktas, proletariškas bolševizmas tikrai nėra „sine matre“ (be motinos) į pasaulį atėjęs, nei jo tėvas nėra mums nežinomas“ (Der Religioese Sinn des Bolshewismus, 1932). Visi šitie išsireikšimai rodo tikrąjį komunizmo veidą.

Komunizmas daro didelę klaidą: nori būti vien tik šitos žemės religija, nieko nežada amžino atskiram žmogui. Antra didelė komunizmo klaida, kad jis fiziškai jėga verčia žmogų pasirinkti „dialektinį materializmą“ ir liepia išsižadėti Dievo. Romos pagonija vertė pirmuosius krikščionis pagarbinėti stabus ir smilkalų jiems padėti. Be abejo atsirado silpnulių, kurie tai padarė, bet kiti pasipriešino. Ir šiandien mes žinome, kad jie teisingai padarė pasipriešindami, nes tie stabai neatlaikė ir sugriuvo. Jeigu šiandien komunizmas jėga verčia nusilenkti prieš materializmą, nors jis vadinčiasi ir „dialektinis“, ir liepia pasimylkyti jiems, mes žinome, kad tikintieji krikščionys, ypatingai geri katalikai, to nepadarė, nes jie to negali daryti. „Ką padėtų žmogui, jeigu jis visą pasaulį laimėtų, o savo sielai kęstų nuostolį“ (Mat. 16:26). Th. Seibert teisingai pasakė: „Der Kommunismus wird an den Menschen scheitern“ — komunizmas sudaus į žmones, kurie savo amžino paspyrimo neužmiršta.

BUENOS AIRES — AVELLANEDA

ARGENTINOS
LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS
SUVAŽIAVIMO DARBOTVARKĖ

Suvažiavimas vyksta š. m. spalio 18 d., 12 val., sekmadienį, Lietuvių Salėje, Avellanedoje.

1. Suvažiavimo atidarymas. Atidaro Tarybos Pirmininkas. Argentinos ir Lietuvos himnai.
2. Suvažiavimo Pirmininko ir sekretoriaus rinkimai.
3. Tarybos, Revizijos ir Centro Valdybos atstovų kalbos.
4. Apylinkių Valdybų atstovų kalbos.
5. Naujų organų rinkimai.
6. Meninė Programa.
7. Bendruomenės narių mintys, pageidavimai ir pasiūlymai.
8. Spaudos ir draugijų atstovų kalbos.
9. Suvažiavimo pirmininko uždarymo žodis ir nutarimų bei pasveikinimų priėmimas.

ARGENTINOS LIETUVIAI!

Parodykime visam pasauliui, jog trokštame laisvės. Reikia atverti pasauliui visą bolševikų siautėjimą Lietuvoje ir jų padarytą mūsų valstybei ir tautai žalą pirmosios ir antrosios bolševikinės okupacijos metu.

Kas patys pergyvenote ar ką žinojote apie įvairius bolševikų suėmimus, apie lietuvių nuotaikas, bolševikams okupavus Lietuvą, malonėkite kuo skubiau raštu patiekti turimą medžiagą gen. T. Daukantui, Mendoza 2280, Avellaneda, Bs. Aires, Argentina. Jis, atlikęs reikalaujamus formalumus, pasiūlys pristatyti medžiagą Lithuanian American Council, 1739 So. Halsted Str., Chicago 8, Ill., U. S. A.

Nedelsdami ir nieko nepasidami, prisidėkite prie to garbingo ir kilnaus lietuviško darbo.

ISVYKO KUN. A. VALIUSKA

Spalio 3 d. lėktuvu iš Ezeiza aerodromo kun. Antanas Valiuska, buvęs Kordobos lietuvių kolonijos kapelionas, išvyko į Jungt. Amerikos Valstybes. Į lėktuvą jį palydėjo Aušros Vartų parapijos klebonas kun. P. Brazys, gen. T. Daukantas, V. Lesnauškas ir, savo automobilu nuvežęs, J. Petronis.

PADEKA

Gerb. Damutei Sabūnaitėi, O. Baltušnikaitėi, O. Kundrotienei, J. Mikalauskienėi, pp. Aglinskienėi, Mačiūnėi, Vanagienėi ir visoms kitoms, programa, darbu, aukomis ir daiktais prisidėjusioms prie Gyvojo Rožančiaus Brolijos metinės Arbatėlės, su pasisekimu suruoštos š. m. spalio 4 d. nuosirdžiai dėkoja

KLEBONAS

PADEKA

Gerbiamas „Laiko“ Redaktoriumi, Grįžęs iš Igoninės ir pradėjęs pirštuose išlaikyti plunksną, skubiai noriu padėkoti Tamstai už pasakelbę „Laike“ apie mano atsilgimą į „Pirovano“ Igoninę. Taip pat norėčiau padėkoti mane lankiusiems šiems prietellams:

Jurgiui, Danutei ir Pranutei Gilvydziams, Zofijai Stakauskaitei, Juliei Skurauskaitei, Juozui Bernotavičiui, Antanui Kubiliui ir Antanui Žekui su šeima.

Kas nėra ilgesnį laiką iš negalinčių pasijudinti iš lovos ir neturinčių šeimos gulėjęs Igoninėje, tas negalįs suprasti, kaip yra malonu Igoniui sulaukti atsilankant kokį nors prietelį ar pažįstamą.

Tai gi lankykite Igoninius kiek galėdami. **Pranas Dambravas**

* **Emilija Tremonienė**, didelė meno mėgėja, atliekama laiku ant drobės siuvinėja gražius ir įvairius vaizdus, kuriais yra išpuosuli savo didelį ir patogų namą, Villa Dominico.

* **Balys Lukinskas**, mokymasis trečius metus pas prof. Domingo Clerra (Escuela S. Domingo, Bernal), jau puikiai paišo paveikslus ir turėjo net tris savo darbų paridas. Tai rodo jo įgimtus meninius gabumus, ypač, kad jis yra dar tik pradžios mokyklos mokinys ir tik 13 metų amžiaus.

* **Narija Vaitkūnaitė** mokosi prekybos mokykloje ir gana dažnai to mokykloj pasirodo, kaip gabi valdintoja. Jos tėveliai neseniai pakaiigė statyti patogius namus gražioje vietoje, Bernal.

* **Irena Nekroševičiūtė**, viena iš pirmųjų prekybos mokyklos mokiinių, Bernal, šiemet baigia paskuti-

nuosius metus. Ji yra gimusi Argentinoje, bet gražiai kalba lietuviškai.

ŠEIMOSE

NAUJA ŠEIMA

Spalio 3 d. Aušros Vartų bažnyčioje amžiną meilę vienas kitam pažadėjo Stasys Vytautas Labunskas ir Maria Wiszniewski. Santuokos liudininkais - svotais buvo Aleksandra Račkuskaitė Labunskienė ir Artemio Wiszniewski. Po religinių apeigų bažnyčioje, gražios vestuvių vaišės buvo Lietuvių Salėje, Avellanedoje, kur dalyvavo abiejų jaunaavedžių didelis būrys giminių ir draugų. St. V. Labunskas buvo vienas iš Vyčių Sąjungos veikliųjų narių bei vaidintojų.

Vytautas Namikas, Skautų skyriaus redaktorius.

* **Regina Pagoreckytė** ir **Vytautas Petronis** džiaugiasi susilaukę pirmojo sūnaus **Viktora Danielliaus**. Jaunoji motina ir sūnus, abu sveiki, jau sugrįžo į savo namus.

* **Julius Bertėška**, gyv. Pringles 367, Lanus, turėjo sunkią operaciją „Avellaneda“ sanatorijoje. Operaciją darė Dr. J. Mikelonis. Operacija pavyko gerai ir Igonis, grįžęs į savo namus, baigia sveikti.

* **Kazimieras Šovinis** rugsėjo 26 d. buvo paguldintas Igoninėje. Jis dabar gydomas Fernandez Igoninėje, c. Bulnes y Serino, Bs. Aires, 3 aukšte, 9 salė.

* **Antanina Sakalauskienė**, po operacijos ligai susikomplicavus, išgulėjo apie pora mėnesių Igoninėje. Dabar jau grįžo į savo namus ir pamažu gerėja.

* **Kazimieras Sabalys**, dirbdamas prie mašinų, smarkiai susižeidė ranką, bet su gydytojų pagalba išsigydys visus pirštus.

* **Juozas Pličūkonis**, po nelaimingo kritimo ir susižeidimo apie pora metų turėjo būti gydytojų priežiūroje. Dabar jau beveik pasveiko ir pradėjo dirbti kasdieninius darbus.

* **Antanina Ostanevičienė** buvo įkasta nuodingo vabalo, bet skubi gydytojų pagalba apnuodijimą sušalė. Dabar sveiksta savo namuose.

* **P. Kybickas**, gyv. Avellanedoje, prie darbo sunkiai susižalojo ranką. Ir dabar dar vaikščioja aprišta ranka. Bet jau pamažu sveiksta savo namuose.

* **J. Petruškevičiui** Rawson Igoninėje buvo padaryta skubi apendicito operacija. Igonis pamažu sveiksta.

VILLA LUGANO

LIETUVIŲ CHORO METINĖS

Rugsėjo 26 d. Lietuvių Centro patalpose Villa Lugano lietuvių choras vadovaujamas Alf. Petraičio, šventė savo pirmąsias metines. Po trumpos Lietuvių Centro pirmininko L. Mičiūdo atidarymo kalbos, kalbėjo choro valdybos pirmininkas Ant. Sabutis. Choro veiklos apžvalgą davė V. Naruševičius, o P. Vitkauskienė choro vardu jo vedėjui įteikė albumą su lietuviškais motyvais.

Prasidėjo choro dainos, kurias paaiškino lietuviškai Br. Rukšėnaitė, o ispaniškai L. Lemberis. Choras gražiai padainavo „Lietuva brangi“, „Kad aš grėbiau“, „Iš rytų šalies“, „Kodėl negersiu“, „Kur tas šaltinėlis“, „Nueisiu, nueisiu“, „O atsimenu namelį“, „Dariau alų“, „O kai aš“. Dainos, palyginant skambėjo gražiai ir džiugino Villa Lugano lietuvius ir svečius, kad ir ta kolonija turi savo chorą. Po dainų dar padėkavo N. Stančiukaitė, Misūnaitė, Naruševičiūtė ir A. Keraltis.

A. Mikelonienės vadovaujama jaunųjų šokių grupė pašoko tautinių šokių: Bitele, Noriu miego, Kubilę, Žiogelį, Kepurinę ir Karvelį. Lietuvių Centro pirm. L. Mičiūdas visus jaunuosius artistas pavaišino saldainiais ir kitais skanumynais, o choras buvo pakviestas prie gausiai paruoštų stalų, apkrautų tortais.

Villa Lugano Lietuvių Centro choras per vienerius metus padarė didelę pažangą. Nors choro vedėji ir choristams reikalinga aukotis, bet aukojasi lietuviškam reikalui ir duoda vilčių, kad jie aukosis toliau ir nuolat tobulės. Taip pat ir p. Mikelonienės pasiaukojimas, dirbantis su vaikučiais ir jaunuoliais, yra visiems skatinantis pavyzdys bei didelis pasitarnavimas lietuviškai išlaikyti. Šia švente tos gražios Villa Lugano lietuvių pastangos buvo pelnytai vainikuotos.

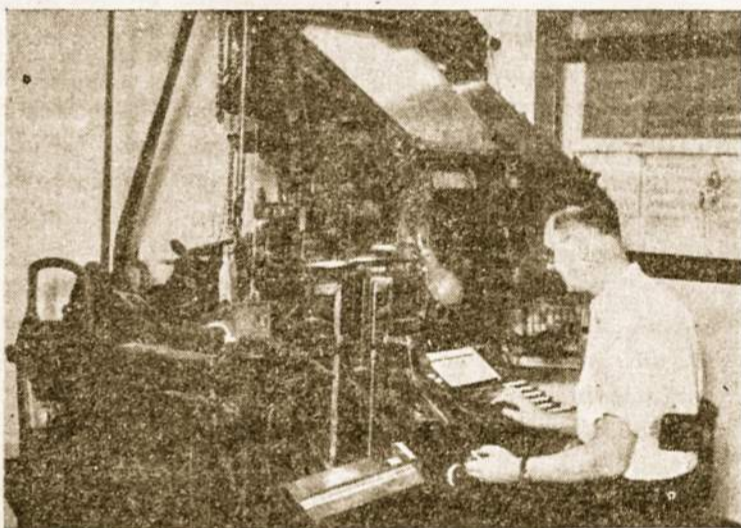
HURLINGHAM

PASISEKĖS SUSIPAŽINIMO
VAKARAS HURLINGHAME

ALB Hurlingham Apylinkės š. m. spalio mėn. 3 d. suruoštas susipažinimo vakaras turėjo puikų pasisekimą. Dalyvių buvo taip gausu, kad samdytosios patalpos buvo perankstos.

Vakarą atidarė skyriaus pirm. p. J. Nakutis, kuris savo žodyje nusakė tuos gražius tikslus, kuriais Bendruomenė vadovaudamasi surengė Susip. Vakarą ir stengiasi sujungti visus lietuvius vienam pagrindiniam tikslui — kovai už Lietuvos laisvę. Po to paskaitą skaitė inž. V. Gogelis, išskeldamas tas galimybes ir laisvės vilčius, kurios yra likusios Lietuvai šių dienų pasaulio politikoje. Kalbų protarpiais lietuviškų ir tarpt. dainų koncertą davė p. V. Cibavičiaus vadovaujamas Vyrų Sekstetas, kuris kaip visuomet dainavo su įsijautimu ir publikos buvo gausiai palydėtas su stipriom katutėm. Oficialiąją programos dalį savo žodžiu užbaigė A. L. B. Centro V-bos pirm. p. Ig. Padvalskis, kviesdamas visus į bendrą ir vieningą darbą tarp savų tautiečių dirbant tautos labui.

Po visų kalbų ir dainų sekė val-

Kazimieras Vaitkevičius, sutvarkęs „Laiko“ spaustuvės mašinas, prie linotipo, kuriuo renkamas „Laikas“. Čia pradėta rinkti Dr. J. Mikelonio knyga apie Australiją.

sės, ir linksmai buvo šokama iki vėlyvos nakties. Teko girdėti, kad rengėjai sekančiam kartui numato paimti erdvesnes patalpas ir parengti dar turinesnę meninę programą. Susipažinimo vakaro pasisekimas priklauso veikliajai Apylinkės valdybai, sudarytai iš eilės nuosirdžių tautiečių, kurie vakaro labui padėjo daug darbo ir pastangų.

V—s.

* **Hurlingham Liet. Bendruomenės vakarienės** - asado metu rasta moteriška pinigė (cartera). Kreiptis į p. J. Kanapinską, c. Camacua 78, tel. 63-8575, Bs. Aires.

BERISSO

RUOŠIASI DIDELEMS ISKILMEMS

Berisso lietuvių vadovaujant Gyvojo Rožančiaus Brolijos išrinktai komisijai, jau iš anksto ruošiasi nepaprastoms iškilmėms. Lapkričio 29 d. bus kunigu įšventintas pirmas iš lietuvių tarpo berissetis L. Zubauskas ir gruodžio 6 d. laikys pirmąsias savo šv. Mišias. Ta proga Berisso lietuvių nori įteikti jam Primicijų dovaną — gražų arnotą. Jo tėvai ir broliai jam padovanos Mišių taurę.

Lietuviai visame pasauly

ELTOS ŽINIOS

* **V. T. Informacinė Taryba** drauge su Lietuvių Išlaikyti Taryba 4-riose Pietų Vokietijos vietose (knygynuose, spaustuose) surado lietuviškų knygų. Tarybos drauge su Laisvosios Europos Citizens' Service stengiasi minimąsias knygas perimti. Iš vienos spaustuves gauta 52 pavadinimais 3 tonos bendro svorio knygų, tarp kurių yra vertingų vadovėlių pradžios mokykloms. Antrojoje vietoje rasta apie 3.000 egz. neįrašytos V. Galliaus Lietuviškai - vokiško žodyno, be to, apie 1500 Bilio Lietuvių tautosakos skaitymų, apie 1600 egz. prancūziškai, vokiškai ir angliškai parašytos dail. P. Kiaulėno monografijos ir 1.700 egz. Aušrelių. Be to, inž. J. T. Vizgirda perleido po 3.000 egz. anglų k. leidinių „Vilnius, Lietuvos sostinė“ ir J. Baltrušaičio „Lithuanian Folk Art.“ Šie leidiniai yra itin vertingi lietuviškajai propagandai tarp sveimųjų skleisti, o visa eilė kitų knygų labai svarbių lietuviškoms mokykloms. Visų knygų įrašimas atsiels apie 8.000 DM. Kadangi mūsų veiksniai šiam reikalui tokios sumos skirti negali, tai stengiamasi ją išgauti iš atitinkamų amerikiečių šalpos organizacijų. Reikalingomis knygomis bus stengiamasi pirmoj eilėj aprūpinti lietuvišką mokyklą ir jaunimo bibliotekas.

* **Amerikos Lietuvių Mokytojų** centro valdyba atsiuntė V. T. Lietuvių Išlaikyti Tarybai tvirtinti naujusias lituanistikos dalykų programas. Jas yra sudarę atitinkamų sričių specialistai. Programos atitinka maždaug vad. Lietuvos mokyklų sistemoms pradžios mokyklų ir progimnazijos kursą. Pagal pateiktus komisijų projektus korespondenciniu būdu gautas pataisas ir nutarimus redagavo B. K. Nemunaitis. Kiek vėliau numatyti išleisti šių programų komentarai, nusakantieji naujų programų kryptį ir talkymo būdus. LIT šias programas jau patvirtino. Išvyk jos numatytos talkyti Amerikai, bet vėliau gal bus pritaikytos ir kitoms mokykloms.

viai ten yra atvykę prieš 50 metų.

* **Tau'os Fondo** savaitė paskelbta rugsėjo 5—13 d. Tą savaitę platina: lietuvių pasai ir ženkleliai.

* **Melburne** įvyko pirmasis lietuvių studentų pokylis, kurio pelnas skiriamas studentų šalpos reikalingoms.

Pijus Gudelevičius,

„Laiko“ administratoriaus padėjėjas ir nuolatinius platintojas.

* **Melburno lietuvių** parapijos taryba rūpinasi vietos lietuvių religiniais - kultūriniais reikalais. Ji ruošia sukaktis, rūpinasi religiniu-kultūrinio tautiečių sąmoningumo ugdymu. Naujoji taryba pareigomis pasiskirstė taip: pirm. adv. J. Gylys, vicepirm. P. Raulnaitienė, sėkr. P. Vilutis, išd. Z. Raudys, kultūros reik. vadovas Br. Zumeris. Taryba nutarė tinkamai paminėti arkiv. metropolitą J. Skvirecko 80 metų sukaktį.

JUNG. AMER. VALSTYBĖS

* **Amerikos Lietuvių Inžinerių** ir Architektų Sąjungos centro valdyba suvažiavimo pavedimu priėmė išvežtųjų ir Ištremtųjų Stipendijų Fondo nuostatus. Pradedant 1953 mokslo metais skiriama stipendija lietuviui technikos mokslus eiti bet kurioje Vakarų Europos valstybėje. Stipendijos dydis — pilnas stipendininko išlaikymas, atsižvelgiant į studijuojamo krašto pragyvenimo lygį.

* **Pianistas A. Kuprevičius**, kaip praneša JAV lietuvių laikraščiai, yra pakviestas dėstytoju į Clevelando konservatoriją.

* **Viena iš žymesnių** New Yorko meno galerijų šių metų pabaigoje rengia dail. A. Galdiko darbų parodą.

* **V. Zukauskas** su Indianos universiteto artistų trupe vaidina jau trečiąją vakarų anglų kalboje. Jis yra lietuvių kl. dėstytojas Indianos universitete.

* **Iš JAV** numatytas išsiūsti į kilimo kraštą buv. komunistinės „Laisvės“ redaktorius V. Paukštys. Aišku, spirsis ir jis, nenorėdamas vykti ten, kur kitiems piršo.

JUOKAI

SOVIETŲ BLUSOS GERIAUSIOS

Rusų vabzdžių mokslininkai jau prieš daug laiko paskelbė įdomų atradimą, kad sovietų blusos ilgiau gyvena, negu Vakarų Europos. Šitas atradimas buvo patvirtintas ir gamtininkas B. Myriam von Rothschild. Ji nežinanti, aiškina baronienė, kaip komunistų socialinė santvarka veikia į blusas, bet turinti pripažinti, kod Vakaruose ilgiausias blusos amžius siekia 513 dienų, tuo tarpu rusų mokslininkai sugebėjo blusas amžių prailginti iki 1487 dienų. Tai gi išvada, kad Sovietiškos blusos geriausios, ar geriausios sąlygos, kuriose jos gyvena...

TEISINGAS ATSAKYMAS

Atlantos, JAV-bėse, ugnegesiai paskelbė konkursą, kas geriausiai atsakys į klausimą: „Kokios yra trys svarbiausios gaisro priežastys?“ Laimėtoju tapo vienas mokinys, kuris trumpai ir aiškiai atsakė: „Vyrai, moterys ir vaikai!“

*

— Be jūsų dukters aš negaliu gyventi.

— Bet juk ji jau susižiedavusi. Ar jūs negalėtumėte pamėginti regalėti gyventi be mano vyresnės dukters?

MONTEVIDEO

GRAZUS PAVYZDYS TEVAMS IR VAIKAMS

Akordeonistas Vytas Vajauskas

Auginant vaikus, tėvams tenka nemaža našta auklėti ir praturtinti vaiko sielą ir protą. Tėvai turi įkvėpti vaikui gilią tikėjimą į pasaulio Kūrėją, turi auginti vaiko sveiką kūną ir užtikrinti jo ateitį, duodami pakankamą mokslą ir išsilavinimą. Vaikui gi tenka nemažiau rimta pareiga visuose tuose dalykuose klausyti tėvų ir gerai priimti jam duodamas sielos ir kūno dovanas. Labai gražų vaiko išmokslinimo pavyzdį mums duoda Petras Vajauskas. Jam negaila jokių išlaidų nei jokių pastangų, kad tik savo sūnui Vytui duotų, kiek galima, pilnesnį ir visapusišką išsilavinimą. Vytas iš savo pusės gražiai savo tėvo pastangas supranta ir uoliai mokosi. Nepasitenkindamas savo mokslu industrinio mokykloje, jis jau penktus metus lanko muzikos mokyklą, kur mokosi groti akordeonu. Jau greitu laiku jis pasidarys tos srities muzikos maestro. Jau dabar jis sugeba vadovauti gražiam orkestrui ir ne kartą pasirodė lietuviškuose pasilinksminimuose. Ir įdomiausias

SVARBIEJI ADRESAI

Lietuvos Pasiuntinystė Urugvajuje: Juan María Perez 2820, Montevideo, Telef. 41-55-91.

VIEŠBUČIAI ATOSTOGOMS:

* ALF. DEGULIO ir K. PAULAUŠKO lietuviškas restoranas su lietuviškais valgiais yra Paseo Colón 449, Buenos Aires. Didelis valgių pasirinkimas, mandagus aptarnavimas. Aptarnuoja patys šeimininkai.

* „LIETUVA“ Sav. V. Nališka. Dėl informacijų kreiptis: Turismo Agencia, Florida 165 (Galeria Güemes), escritorio 529, p. 5, T. E. 33-9584.

* „PENSION LITUANA“, sav. Juozas Palgís: Villa Rumápal, Córdoba, Dpto. Calamuchita. Prie įvingo kalnu ežero (Lago Embalse). Lietuviški valgiai, mandagus aptarnavimas. Pragyvenimas dienai tik \$ 17.

* „ZEMAITIJA“. Islas del Ibcuy. Sav. J. ir A. Burokai.

* CONDOR HOTEL, Villa Rumápal, frente al Balneario del Embalse del Río III (Sierras de Córdoba). Sav. Paulauskas ir Degulis. Lietuviški valgiai. Pragyvenimas dienai tik \$ 19.

* KAZIMIERAS STANKŪNAS vasaros mėnesiams įnuomoja atskirus departamentus atostogaujantiems labai gražioje ir sveikoje vietoje Villa del Dique, Calamuchita, Sierras de Córdoba. Dėl sąlygų kreiptis laišku į savininką arba telrautis „LAIKO“ red.

„LAIKO“ SPAUSTUVĖ

pigiai ir meniška! atspaudžia vizitines, vokus, propagandos lapelius, vestuvinius pakvietimus. Pirmos Komunistijos paveikslėlius, įvairius komercinius blankus ir atleika kitus spaudos darbus.

Kreiptis: Mendoza 2280 Avellaneda, Buenos Aires. T. E. 26-9027.

dalykas yra tas, kad Vytui šiemet spalio mėnesio 8 dieną sukanka dar vos tik 15 metų. Galima tikrai tikėtis, ko ir visi Urugvajaus lietuviai nuosirdžiai linki, kad Vytas pasiektų didelio tobulumo šiame muzikos mene, pagarsėtų ne tik pats lietuvių kolonijoje, bet ir pačios kolonijos vardą pagarsintų vietinių tarpe.

PAKEISTAS LIET. RADIO PUSVALANDIS

Radio stočiai pakeitus savo darbo laiką, ir lietuviškas radio pusvalandis sekmaadieniais taip pat yra pakeistas. Dabar lietuviškas radio pusvalandis bus 8,30 val. tomis pačiomis bangomis, kaip ir anksčiau. Radio Solis CX 44.

TEMPERLEY

ARL B-NĖS TEMPERLEY APYLINKĖS ATSIŠAUKIMAS

Mieli broliai ir sesės lietuviai! Stokite į lietuviškos ošles, būkite vieni iš tų, kurie, nugalėję didelius sunkumus, savo jėgomis pasiekė skaistesnio rytojaus. Stenkimės dabar padidinti išsiblaškiusią ir klaidinamą lietuvių šeimą, blaškumą pasaulio vandenų audrose; stiprinkime tą lietuvių saulę, kuri yra susispietusi Arg. Lietuvių Bendruomenės būriuose. Stok pats ir skatink stoti savo šeimą, brolių, seserį ir kaimyną į Bendruomenės eiles.

Dabar mums yra proga parodyti lietuviškus gabumus organizaciniame darbe. Temperley Apylinkė yra gausiai lietuvių apgyventa, todėl norima šią Apylinkę padaryti viena iš stipriausių ir pavyzdgingiausių Argentinijoje. Esame pasiryžę pasiekti 300 narių skaičių Temperley Apylinkėje.

Atsiminkime tuos laikus, kai po savaitės darbo, dirbant keliolika valandų į dieną, visgi rasdavome laiko sekmaadienį nuvykti pas savo tėli gyvenantį tautietį bent keleta minučių paviešėti, savo vargus išsipasakoti. Tada nebuvo sunku ir negaila. Negi pamiršome tuos laikus, kai, susirinkę pas savo draugą, sėdėdavome ant tuščių dėžių arba sukaltų lentgalių, kai stalą atstodavo sustumtos draugėn dvirčiai ar trys dėžės. Visi buvome linksmi ir patenkinti, kad galėjome lietuviškai pasikalbėti, širdžiai malonių lietuviškų dainų padainuoti.

Šiandien mūsų ekonominės sąlygos žymiai geresnės, bet mes patys jau surembėjome, ir atrodo, kad toji lietuviška ir patriotinė draugystė lietuvių tarpe mažai tereikalinga.

Bet taip galvoti mes negalime. Kasgi būtų iš mūsų, jeigu nebūtumėm įsteigę lietuviškų draugijų, laikraščių, mokyklų, bažnyčios? Šiandien jau būtumėm sunykę ir likę nežinomi.

Ar galėtumėm pasakyti, kad mums nemeliai nuvykti į lietuviškus pobūvius, pasiklausyti mūsų tėviškos dainelių ir pasilinksinti savųjų tarpe? Gal mums, senajai kartai, atrodo, kad mūsų jau niekas nepakeis: mes esame ir liksime lietuviai. Bet kitaip atrodo jaunajai kartai — mūsų vaikams, jaunimui. Mūsų pareiga įkvėpti jauniems lietuviams dvasią, kuri kiekvienam tautiečiui yra šventa. Juk ne vien tik sau te gyvename, o gyvename savo vaikams, šeimai ir savo tautai. O tokia tauta, kurios sūnūs ir dūkos

taip galvoja — niekada nemirs.

Visame pasaulyje lietuvių būrėsi ir stoji į žūtutinę kovą, kad toji lietuviškas, kuri taip brangiai kainavo mūsų šeimoms, nežūtų. Mes, Argentinijos lietuviai, taip pat dirbame, skelbiame lietuvių didingą praeitį ir keliame savo tautos vardą.

Nepasilik nuo tų lietuvių, kurie aukština tavo vardą! Dirbk bendrai su lietuviškas ir už lietuviškas išlaikymą! Juk žinai, kad laisvės nevertas, kas negina jos!

ARL Bnės Temperley Apylinkės Valdyba

A. L. B-NĖS TEMPERLEY APYLINKĖ

rengia nepaprastą pasilinksminimą, kuris įvyks spalio 11 d., sekmaadienį, 14 (2) val., ponų Morkūnų namuose, c. 6 Nr. 450, Villa Sastre, Temperley. Bus labai įdomi programa, tarp kitko bus renkama ir grožio karalienė.

Pastaba, esant blogam orui, parengimas nukeliamas į kitą sekmaadienį.

VALDYBA

S ERGA

Staiga susirgo p. Leimontienė ir, vyro bei dukters Nelidos prižiūrime, gydosį savo namuose Temperley. P. Leimontienė ir jos dūkrele Nelida yra „Aušros“ choro dalyvės. Linkime greit pasveikti!

Jau pora mėnesių serga ir gydosį savo namuose Llavallol lietuvis Petras Čenkus, „Blecker“ alaus daryklos darbu prižiūrėtojas (capataz).

PADEKIME!

Jau dvejus metus serga ir nepasikelia iš lovos mūsų tautiečio Jono Dubininko žmona. Jis turi didelių ir nepakeliamų išlaidų gydytojams ir vaistams ir dėlto reikalinga skubi pagalba. Jie turi mažametį sūnų, kurį leidžia į mokyklą, nes nori, kad iš lietuvių vaiko išaugtų geras žmogus. Lietuviai, turintieji jautrią širdį, padėkime šiam nelaimis ištiktam savo tautiečiui. Nebūkime kieti savo artimui, nes rytojus niekam nėra užtikrintas.

Aukas galima siųsti šiuo adresu: Sr. Juan Dubininkas, c. Recreo y Asamblea Nr. 185, Llavallol, FCNGR, arba įteikti lietuvių parapijos klebonui Avellanedoje.

Kaimynas

DOMISI TEMPERLEY APYLINKĖ

Karts nuo karto gaunama laišku net iš tolimų Argentinijos provincijų su užklausa apie Temperley ir apie apsigyvenimą šioje garsioje lietuvių kolonijoje. Temperley lietuviai su nuosirdumu laukia kiekvieno tautiečio, atvykstančio į mūsų tarpą. Plačiau apie Temperley bus painformuota vėliau šios apylinkės žinovų. — K.

ROSARIO

DIDŽIOJI STATYBA BUS BAIGTA UŽ 3 MĖNESIŲ

Rosario lietuvių parapijos namas iš lauko jau baigtas tinkuoti. Puikiai baltuoja. Liko tik vidaus darbai: langus ir duris sudėti, mozaikas ir grindis sutvarkyti. Vėliau — visi dažymo darbai. Sanitarijos darbininkai jau baigia savo darbus. Elektrotechnikai dar vis randa ką nors tvarkyti. Trūksta tik gelerių stogo.

Bažnyčios sienos jau turi pirmąjį tinką. Grindys jau išcementuotos.

Dar liko įdėti lubos, užbaigti skliautus ir sudėti mozaiką. Mūrijimo darbai jau kaip ir užbaigti, taigi liko tik kitus darbus užbaigti. Nors paskutiniai darbai trunka ilgokai, lėtai dirbami, nes reikia meniškai padaryti, bet vis tik jau einama prie galutinio užbaigimo. Už koikių trijų mėnesių namas jau bus baigtas. Greit baigs ir bažnyčios darbus.

* Nijolė Papečkaitė su savo draugais pasilinksmino gimimo dienos proga. Jos tėvai O. ir J. Papečkiai buvo pakvieta gražų būrį svečių.

* F. Tumonis ir žmona džiugiai bendravardžiu sūneliui.

* Adelė Juknaitė tebeserga R. S. Peňa ligoninėje. Dar užtruks kiek laiko, kol pilnai pasveiks.

* R. Liet. Bendruomenės pirmininkas Zigmantas Stasevičius iš savo dukters Dianos susilaukė staigmenos — jo 60 metų amžiaus sukautes iškilmingo paminėjimo. Ta proga buvo pakviestas geras būrys svečių, kurie sukvatvininkui linkėjo ilgaisių metų.

* Jaunasis Palaikis buvo susilėdęs ranką Swifte, bet dabar jau pasveiko ir dirba kaip nieko nebuve.

* R. Liet. Bendruomenė jau vartojo savo nusipirktą ir įtaisyta garsiaakabį. Tai buvo graži popietė, asado, palikus kelis šimtus pesų pelno.

* Mažai mergaitėi M. Seniūnaitėi buvo padaryta operacija. Dabar, tėvų prižiūrime, sveiksta namuose.

* Darbams kiek sumažėjus, Swifto fabriks, kuriame dirba daug lietuvių, darbininkams pasiūlė atostogų anksčiau, negu kasmet leidavo.

MŪSU MIRUSIEJI

MIRĖ B. MAŽECKIENĖ

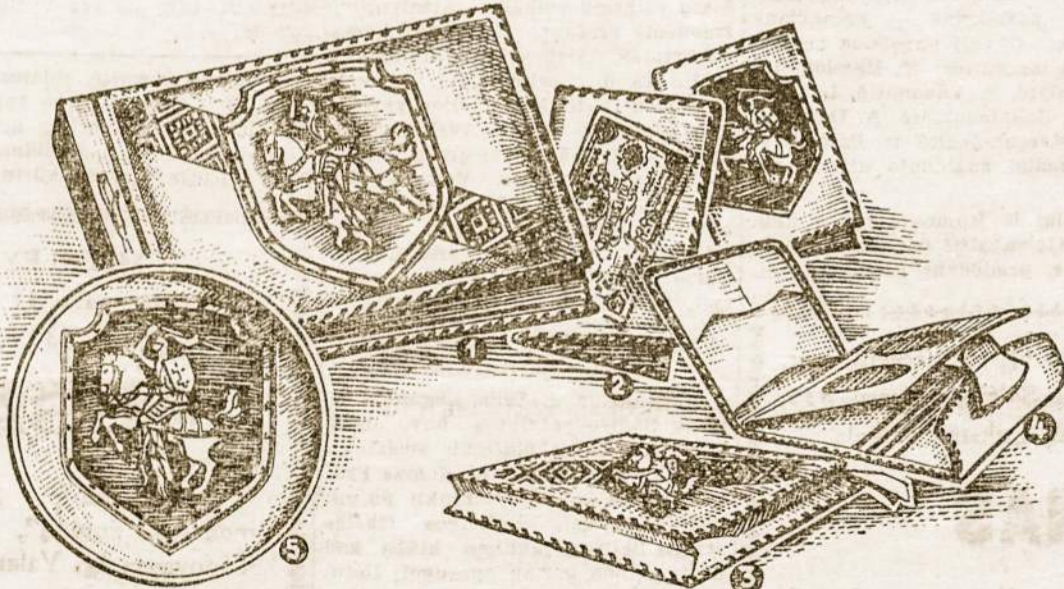
Spalio 3 d. netikėtai mirė Barbara Bradauskaitė Mažeckienė, 73 m. amžiaus. Vėlonė buvo gimusi 1881 m. rugpiūčio 25 d. Dubulskių km., Varnių valsč., Telšių apskr. Kurį laiką gyveno Rusijoje, bet, vyrui mirus, grįžo į Lietuvą. 1930 m. išvyko Argentinon ir, čia gyvendama, iš savo santaupų leido į mokslą savo vienintelę dukterį Jadvygą, likusią Lietuvoje. Dukterė vėliau išteko už Mykolo Mikelionio. Bolševikams okupavus Lietuvą, dingo viltis savo dukterį, žentą ir anūkus pamatyti. Vėlonė daug dirbo prie parapijų organizacijų. Jos rūpesčiu šv. Teresės Kūdikėlio Jėzaus Mažųjų Sielų Dr. ja išleido keletą religinių leidinių. Buvo uoli šv. Pranciškaus III-jo ordeno narė. Buvo nepaprastai pamaldė moteris ir didelė patriotė. Ji kaip tik ir mirė savo taip mylimos ir garbinamos šventosios dieną — šv. Teresės šventėje, o buvo palaidota šv. Pranciškaus dienoje, spalio 4 d., Chacarita kapinėse. Giminių Argentinijoje neturėjo. Jos laidotuviams rūpinosi šv. Teresės Mažųjų Sielų Draugija.

Telšis ramybėje, ir Dievas tebus jai gailėstingas! — Kė.

STAIGIAI MIRĖ

Rugsėjo 28 d. Villa Lugano lietuvių kolonijoje staigiai mirė Vladas Aviža. Prieš keleta metų buvo mirusi jo žmona. Liko našlaitis vienintelis sūnus Steponas, 19 metų amžiaus.

KIEKVIENAS LIETUVIS GALI ĮSIGYTI TAUTINIŲ ODOS IŠDIRBINIŲ

Prieinamomis kainomis daromi albumai, piniginės, dekoratyvinės lėkštės. Gaunama pas: A. SAMAUSKĄ, Bouchard 285, Gerli, „Laiko“ Administracijoje, c. 11 y 16, Villa Sastre, Temperley, „Mindaugo“ Dr. joje, Napoles 4260, Berisso, Avda. Diana 202, Rosario.

Tiktai keistai nustebto tos apylinkės lietuviai, kai vienas tautietis, vos mokas pasirašyti, neleido pakviesti kunigo, bet pats pasišovė kunigo pareigas atlikti. Išdalines ispaniškas kažkokias knygutes kuku-riams dalyviams, pats tokią knygelę pasiėmė, ėmė raudoti, paskui neaiškiai kažką skaityti, nes pats, atrodo, mažai tesuprato tą kalbą, kuria norėjo pamaldas atlikti. Taip vienoms prie mirusio, kuriam jo tautiečiai norėjo paskutinę pagarbą atiduoti, sukėlė juoko, kitiems pasipiktinimo. Visi klausinėjo, kas jį įgaliojo atlikti pareigas, kurioms jis nėra paruoštas. Mirusius vis tik mes turėtumėm gerbti.

Dalyvis

KRAUTUVĖ „NARUŠIS“

Maisto produktai, gėrimai ir smulkios prekės; c. Unanue 6360, Villa Lugano. Sav. V. NARUŠEVICIUS.

* OPTIKAS V. RASIŪNAS: Gral. Mariano Acha 876, Morón: šešt. 13-17 val. ir sekm. 13-16 val.

* MINKŠTU KEDŽIU DIRBTUVĖ Sav. Mikelionis ir Gelbuda: Cosquín 5565, Villa Lugano.

JUOZO ŠNIPO BATU DIRBTUVĖ ir Cigarečių Parduotuvė: Cabildo 651, Villa Porvenir, Avellaneda. Gaminami nauji ir taisyti seni

* HORACIO E. CZOP fotografuoja vestuviu, gimtadienio, sužadėtuviu, krikšto ir įvairių švenčių progomis. Isleta 3317, Val. Alsina (4 de Junio).

RADIO TECHNIKAS

V. R A M A N A U S K / S mokslus baigęs JAV-bėse. Dirba naujus ir taiso visokių rūšių radio aparatrus. Duoda išsimokėjimui.

POLA 280, Buenos Aires T. E. 64-4154

„LIETUVIŲ DIENOS“ Vienintelis pasaulio lietuvių liustruotas žurnalas. „LIETUVIŲ DIENU“ kiekviename numery telpa virš 40 didelių, įdomių ir aktualių nuotraukų iš viso pasaulio lietuvių gyvenimo. „LIETUVIŲ DIENOS“ duoda įdomių straipsnių, beletristikos, poezijos, įvairios kitos informacijos. „LIETUVIŲ DIENU“ vienas numeris siunčiamas susipažinimui nemokamai, prisuntus savo adresą. Prašykite, kad Jums „LD“ užsakytu Jūsų gimines bei pažįstamieji J.A.V.-se. Metinė prenumerata 4 dol. Administracijos adresas: „Lietuvių Dienos“ 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif. USA.

* Modernišku BALDŲ ir SOFŲ Fabrikas SAV. E. JUOZAS LISAIUSKAS Pilcomayo 2323 (aukšt. Brasil 1000) 4 de Junio

* MOTERŲ GROŽIO SALONAS IR KIRPYKLA „HENRY“. Ivalriausiu madu šukavimas moderniausiomis priemonėmis. 20 metų praktika. Sav. Henrikas Lukaševičius: Leandro N. Alem, 818, Banfield.

* ČIUŽINIŲ, UŽUOLAIŲ DIRBTUVĖ - PARDUOTUVĖ. Parduo-dama bovėlna, vilnos, įvairios drobės, valizoms užvalkalai, gulimos kėdės ir turkiškos lovos. Taisomos minkštos kėdės. Sav. Antanas Šalčiūnas: Juan B. Alberdi 933 — Bs. Atres. T. E. 60-2784.

FOTOGRAFUOJU organizacijų, šeimų ir pavieniu asmenu šventes bei kitus įvykius o Kreiptis laišku ar asmeniškai: o L. KANČAUSKAS, o Paso de Burgos 1783-Avellaneda o

HORACIO CZOP KIBIRŲ FABRIKAS (Baldes y Canastos) vartojamų prie statybos ir priešgaisriniam smėliui. ISLETA 3317, Valentín Alsina T. E. 20 - 9790

CASA "MITRE" Laidotuvių aptarnavimas Automobilių vestuvėms Ved. Stasys Albertas Timinškas 7 de Mayo 1901, 4 de Junio (Prieš Polikliniką "EVITA")

Visuotinis Liet. Bendruomenės SUSIRINKIMAS

yra šaukiamas š. m. spalio 18 d., sekmadienį, 12 val. Lietuvių Salėje, Brasil 835, Avellaneda. Šiame susirinkime bus svarstomi visus lietuvius liečiantieji reikalai, bus renkami dviems metams

VADOVAUJAMIEJI ORGANAI:

Taryba ir Rinkimų bei Nesusipratimams Spręsti Komisija. Naujoji Taryba vėliau išrinks Centro Valdymą ir Revizijos Komisiją.

I susirinkimą kviečiami organizacijų atstovai ir visi lietuviai. Iš toliau atvykusiems atstovams bus duodami užkandžiai.

ARLB CENTRO VALDYBA

KARALIAUS MINDAUGO MINĖJIMAS

Šiais metais Tautos šventė buvo sujungta su Lietuvos Karaliaus Mindaugo vainikavimo minėjimu ir nukelta iš rugsėjo 8-tosios į 27 d. Minėjimas pradėtas radio valandėlės "Lietuvos Aidų" diena pritaikyta programa. Mindaugo reikšmė Lietuvai trumpai, bet gražiai buvo nuskaita radio valandėlės vadovo Zef. Juknevičiaus paskaitoje. Po to šv. Cecilijos choras, vadovaujamas V. Rymavičiaus, davė šventei pritaikytą dainų koncertą, kuriame buvo mišraus choro padainuota "Kritusiems kariams" (A. Vaičiūno), "Mes broliai" (J. Gudavičiaus), "Tėvynės žemė" (V. Rymavičiaus), "Ar atsimeni namelį" (harm. V. Rymavičiaus) ir užbaigta "Išselvio daina" (J. Stankūno).

Aušros Vartų lietuvių bažnyčioje 10,30 val. buvo iškilmingos pamaldos su dienos minėliai pritaikytu kun. Ant. Valiūškos pamokslu, dalyvaujant organizuotai su savo vėlavomis Lietuvių Skautų Draugovei, "Birutės" Draugijai ir Gyv. Rožančiaus Brolėjai. Prieš pamaldas ir pamaldų metu religinį koncertą išpildė šv. Cecilijos choras.

Po pietų 6 val. buvo Liet. Salėje Lietuval išlaisvinti Centro surengta graži ir įvairi minėjimo programa. Skautams asistuojant Argentinos ir Lietuvos vėlavoms, buvo sugiedoti abu himnai, po kurių LICA pirm. Z. Juknevičius atidarė minėjimą, pasakydamas kalbą. Savo kalboje p. Juknevičius priminė Mindaugo laikus ir pabrėžė, kad, jeigu Lietuva senovėje nebūtų buvusi tokia stipri, tai jau anais laikais ne tik Lietuvai, bet ir visam Pabaltijui būtų grėse laisvės netekimo pavojus. "Tauta bus laisva, jei bus stipri, o savo stiprybę įrodysime vieninga kova už laisvę", baigė savo kalbą LICA pirmininkas. Gen. T. Daukantas savo platesnėje paskaitoje davė karaliaus Mindaugo laikų istorijos santrauką ir, kaip visuomet, energingai reikalavo sekti savo pračius didvyriais. Porą eilėraščių padėklamavo V. Apanavičius ir gabi deklamatorė Z. Vanagaitė. Berisso "Mindaugo" Dr-Jos atstovas V. Stundžia pasveikino Buenos Aires ir Avellanedos lietuvius ir linkėjo iš Mindaugo prisiminimo stiprėti dabartinei kovai.

Meninę programą pradėjo pianistė L. Martinėnaitė, gerai paskambindama Chopino "Mazurka" ir J. Talat-Kelpšos "Suktinį". Po jos gražų koncertą, susilaukusį stiprių

plojimų ir pakartojimo prašymų, davė šv. Cecilijos choras, vadovaujamas muz. V. Rymavičiaus. Koncerte buvo išpildytos "Kur namas mūs?" (J. Stankūno), "Ar atsimeni namelį" (balsams harm. V. Rymavičiaus), "Tėvynės žemė" (V. Rymavičiaus), "Mes broliai, sesutės" (J. Gudavičiaus), "Miškų gėlė" (Vl. Paulausko) ir "Išselvio daina" (J. Stankūno).

Visas minėjimas praėjo tikrai pakilioje dvasioje ir sklandžiai. Programa buvo gerai paruošta ir apgalvota, neperkrauta nereikalingomis smulkmenomis, kurios žiuovus tik nuvargina. Lietuval išlaisvinti Centru tenka visų lietuvių padėka už suruoštą minėjimą, kuris mus vis labiau suriša su mūsų garbinga ir kovinga praeitimi.

GYVOJO RAŽANČIAUS METINĖ ŠVENTĖ

Kaip kasmet, spalio pirmą sekmadienį Gyvojo Ražančiaus Brolėja šventė savo metinę šventę su iškilmingomis pamaldomis ir tradicine arbatėle. Per pamaldas visi nariai dalyvavo organizuotai su savo vėliava. šv. Cecilijos choras, vadovaujamas muz. V. Rymavičiaus, giedojo iškilmingas Mišias ir specialiai pritaikytas lietuviškas giesmes.

Po pietų 6 val. Lietuvių salėje prasidėjo bendra arbatėlė su programa. Pradžioje kalbą pasakė Brolijos dvasios vadas klebonas kun. P. Brazys, pabrėždamas maldos reikšmę. Kai jau truputį buvo užkandę visi svečiai, kurių susirinko beveik šimtinė, pirm. O. Lipinskienė tarė žodį narių vardu. Po jos pasveikino Villa Lugano Gyv. Ražančiaus Brolijos skyriaus pirm. A. Mikeliūnienė. Be to, dar sveikino Ig. Padvalskis ir gen. T. Daukantas.

Užkandę svečiai buvo pakviesti į salę, kur buvo parodyta filma iš šv. Pranciškaus Asyžiečio gyvenimo. Po to buvo padaryta trumpa pertraukėlė ir tada pasirodė O. Vanagienės ir A. Bagdonienės paruoštas gyvasis paveikslas — ražančiaus paslaptys. Gyvajį paveikslą sudarė mažosios mergaitės: V. Bagdonaitė, A. Mačiulytė, Z. Vanagaitė, L. Gliosaitė, M. Sakalauskaitė, A. Deveikytė, B. Marenholcaitė ir Pajaujytė. Visos gražiai sugiedojo atitinkamą giesmę.

Neseniai iš Romos atvykęs kun. dr. A. Kleiva MIC papasakojo savo išpūdžius, padedant Lietuva ir ei-

"LAIKO" GARBĖS LEIDĖJAI

Šie mūsų tautiečiai yra davę „Laikui“ pagrindus, apmokėdami atskirų numerių spaudos išlaidų didžiąją dalį ir tuo įsirašydami į lietuviškos spaudos kultūrinių darbuotojų elles. Skelbiame alfabetine tvarka pagal pavardes.

Sofija Čekanauskaitė ir Samuel D. Accroca, Andrius Ališauskas ir Vladė Ališauskaitė Marenholcienė, Marija (mirusi) ir Juozas Ališauskai, Jonas Aukštikalnis (miręs), Andrius Baltrušaitis, Elzė ir Antanas Barzdžiai, Marija ir Juozas Bendorinai, Moterų ir Mergaičių Draugija „Birutė“, Emilija ir Antanas Braziai (išleidę tris numerius), Bruno Bučys-Bučinskas, Anelė ir Kazimieras Burbai, Elena ir Pranas Buzai, Emilija Čekanauskienė, Katalina ir inž. Jonas Čekanauskai, Kazimieras Čibiras, Vanda Čikštienė, Juozas Daugirdas, Konstancija Deveikienė, Bronius Eidukonis, Adolfina M. Geigaitė ir Juozas P. Šulnis, Danutė ir Jurgis Gilvydžiai, Gyvojo Rožančiaus ir Labdaros Draugija, Laimutė Šlaipytė-Grauznienė ir Dr. Kazimieras Grauzinis, Lietuvos Nepaprastas Pašautinys ir įgaliotas Minister's P. Amerikai, Adelė ir Vincas Grigaičiai, Kun. Stanislovas Grigaliūnas, Teofilė ir Vitalis Gurevičiai, JLRB, Adolfas Kaušinis, Valerija ir Kazimieras Kaminskai, Ona Kasparienė, Rozalija Kezeliūnienė, KAZIMIERAS KUNIGONIS, Kęstutis Pėtrus Laucis, Paulina ir Bronius Leskauskai, Povilas Miliauskas (miręs), Karolis Misiūnas, Juozas Musteikis (miręs), Andrius Naujokas, Natalija ir Antanas Paršeliai, Ona Pažerienė, inž. Jonas Ramanauskas, Pranas Ramanauskas, Ona ir Vladas Rask-Rasčiūskai, Rosario Lietuvių Bendruomenė, Ursulė ir Pijus Sakauskai, Eleonora ir Izidorius Stankai, Marija ir Kazimieras Stankūnai, Marija ir Petras Santarai, Eugenija Tamosienė, Paulina ir Vladas Urbiečiai, Augustinas Varskys.

nant per Vokietiją, Italiją š. Ameriką, vėl Italija ir iki Argentinos.

Pabaigai tų pačių vadovų paruoštos solistės — V. Bagdonaitė ir Z. Vanagaitė — padainavo keletą dainelių. Publika skratėsi patenkinta tikrai šeimyniška ir krikščioniška švente.

A. KUPREVIČIUS KONCERTUOJA

Grįžęs iš S. Amerikos, pianistas Andrius Kuprevičius jau turi pramatytą didesnį koncertų eilę. Spalio 5 d. pradės koncertu Parana ir vėliau keliose vietose Entre Rios ir Misiones provincijose. Laukiama taip pat, kad duos didesnį plano koncertą ir Colon teatre Buenos Aires. Jis yra užmezgęs ryšius su didžiaisiais pasaulinio garso muzikais bei jų koncertų organizatoriais, kurie kviečia jį duoti koncertų didesniuose centruose.

PRAMATOMA NAUJA ARLB APYLINKĖ

Teko patirti, kad būrelių ryžtingų lietuvių patriotų yra numatę įsteigti naują ARL Bendruomenės Wilčo Apylinkę. Tektų tik palinkėti, kad toks pasiryžimas tikrai būtų įvykdytas. K.

BUS PAKARTOTAS „ATŽALYNAS“

Su dideliu pasisekimu rugsėjo 19 d. Lietuvių Salėje suvaizdintas žymaus mūsų rašytojo K. Binkio 5-kių veiksnių veikalas „Atžalynas“, žmonėms prašant, bus dar kartą pakartotas. Dabar bus vaidinamas spalio 18 d., sekmadienį, 6 val. vak., kad ir tie, kurie toliau gyvena nuo Lietuvių Salės, Avellanedoje, gatėtų lengvai šį tikrai gražų ir idomių veikalą pamatyti. Veikalą režisuos Juv. Šiaulys Valstybės Teatro aktorius Juozas Valentinas, dekoracijos darė archit. J. Steikūnas. Visi, kurie pereitą kartą negalėjo pamatyti, turėtų panaudoti šią progą.

PRAMONININKŲ IR PREKYBININKŲ SUSIRINKIMAS

Rugsėjo 25 d. Villa Lugano Lietuvių Centro patalpose buvo antrą kartą sušauktas platesnis susirinkimas, kuriame buvo svarstomas Pramonininkų ir Prekybininkų Sąjungos steigimas. Sąjungos tikslas steigti lietuvių jaunimo klubą, kad būtų galima geriau apsaugoti lietuviškumą ir lietuviškuosius papročius jaunimo eilėse. Kaip jau žinome, iniciatyvos tokiam darbiui ėmėsi p. J. Čikštas, o dabar platesniu mastu jieškoma tik formos ir būdų, kaip tą geriau būtų galima įvykdyti. Šis

Franqueo Pagado
Concesión N° 4289
Tarifa Reducida
Concesión N° 4015

"EL TIEMPO" Semanario Lituanio
Mendoza 2280, Avellaneda, Bs. As.; T. E. 20-9027
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 416395

Redaguoja Red. Kolegija. Red. Pranas Garšva. — Rankraščiai taisomi Redakcijos nuožūra, nesunaudoti — gražinami tik autoriams prašant. KAINA: Argentinoje metams \$ 30.—, pusb. \$ 17.—, vienas nr. \$ 1.50. Urugvajuje met. 5 ur. p. Kitur — met. 3 dol. Oro paštas met. 3 dol.

8 DE OCTUBRE 1953 VI METAI — Nr. 100

Š. m. spalio 11 d., 18 val., sekmadienį, Lietuvių Salėje, Brasil 835, Avellaneda, bus graži ir linksma

POPIETĖ

kurią rengia Argentinos Lietuvių Jaunimo Draugija.

Bus suvaizdintos dvi linksmos komedijos: "Romantiskas vagis" ir "Sagutė". Vaidinimus režisuoja p. Zef. Juknevičius.

Visi kviečiami linksmi praleisti sekmadienio vakarą. Po vaidinimo — bendras pasilinksminimas.

IDOMIĄ PASKAITĄ

ALB Avellanedos Apylinkės susirinkime, kuris įvyks spalio 11 d. (sekmadienį) 17,30 val. „LAIKO“ Skaitykloj, skaitys kun. Dr. Kleiva, tema: „Užjūrio lietuvių nuotaikos ir veikla“. Apylinkės V-ba kviečia visus lietuvius atsilankyti.

SVARBUS SUSIRINKIMAS

ALB Avellanedos Ap-kė spalio 11 d. 17,30 val., „LAIKO“ Skaitykloj šaukia svarbų susirinkimą. Dienotvarkė: 1) Atidarymo žodis, 2) Kun. Dr. A. Kleivos paskaita, 3) Pranešimai rinkimų, šalpos ir kultūrinės veiklos reikalais, 4) Meninė dalis, kurią išpildys mūsų jaunimas. Kviečiame narius ir visus kitus lietuvius atsilankyti. Apylinkės V-ba

* Kun. J. J. Jakaitis, Rosario Marijonų viršininkas, spalio 5 d. buvo atvykęs į Buenos Aires ir Avellaneda naujos šv. Kazimiero bažnyčios statybos reikalais. Čia nori apžiūrėti tinkamus tai bažnyčiai altorius ir altorių papuošimus, nes bažnyčios statyba jau eina prie pabaigos. Ta proga Gerb. Svečias apylankė kai kuriuos savo pažįstamus.

* Diak. L. Zubauskas, kuris lapkričio 29 d. Eva Peron mieste bus įšventintas kunigu, spalio 1 d. lankėsi Buenos Aires ir Avellanedoje savo pirmųjų Mišių reikalais. Aušros Vartų lietuvių bažnyčioje naujasis kunigas pirmąsias Mišias laikys gruodžio 8 d.

* Stasys Skaržauskas stotasi patogų namų, į kurį greitai laiku žada perleisti gyventi.

* Juozas Rudėnas, Buenos Aires mieste turįs savo fabriką, pradeda statyti naują didesnį namų savo žmonei. Namui planus paruošė inž. Musteikis.

* Norma Bustos, gimusi Lobos mieste, Argentinoje, dabar gyvenanti pas p. p. Svedus, Sarandį, gražiai yra išmokusi lietuvių kalbą ir mėgsta skaityti lietuvišką spaudą. Ypač jai patinka „Laikas“. Ji lankosi taip pat ir lietuviškuose parengimuose.

* Nelida Krivickaitė, šių metų pavasarį baigusi aukštesniąją prekybos mokyklą, jau trys mėnesiai dirba geroje tarnyboje notarų. Ji yra veikli Vyčių Sąjungos narė.

Antanas Angelas Matulis, kartu su kitais dviem Piñeyro žaidėjais pirmą kartą dalyvaudamas Argentinos tarpklūbinėse bočių žaidimo pirmenybėse, laimėjo antrąją premiją. Jis taip pat yra Vyčių Sąjungos narys.

TEMPERLEY „A U Š R O S“ CHORAS
1953 m. spalio 31 d. 20,30 val., šeštadienį, Lietuvių Salėje, Brasil 835, Avellaneda, rengia

VIEŠA VAKARA

Programoje: 2-jų veiksnių komedija „Paskolink man savo žmoną“, choro dainos, deklamacijos ir kt. Vadovauja Ig. Valantinavičius.

Po programos — pasilinksminimas.

VISI KVIEČIAMI PAŽIŪRĖTI NAUJŲ JĖGŲ PASIRODYMO

1953 m. spalio 18 d. (ne lapkričio 1), sekmadienį, Liet. Taut. Ansamblis DAINA, Lietuvių Salėje, Brasil 835, Avellaneda, pakartos K. Binkio penkių veiksnių veikalą

ATŽALYNAS

Veikalą režisuoja J. Valentinas, Dekoracijos — archit. J. Steikūnas. Visi kviečiami pasinaudoti paskutine proga šį nepaprastą veikalą pamatyti!